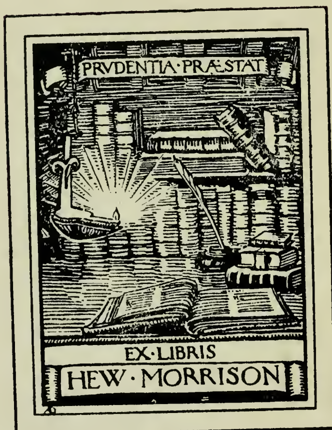

PRVDENTIA·PRÆSTAT
EX·LIBRIS
HEW·MORRISON

ORAIN

GHAELICH.

An nuadh Oranaiche Gaidhealach.

Le ALASTAIR MAC-DHONUILL,
BAILLI CHANA.

Ris am bheil coimh-cheangailte,

Eider-theangair am mineachadh ann am Beurla gach cruaigh fhacall a tharlas anns an leabhar so.

GLASGOW;
PRINTED BY J. DAVIES & CO.
FOR
JAMES DUNCAN, jun. Bookfeller.

1802.

NATIONAL LIBRARY
B
26 MR
1935
OF SCOTLAND

Do an Uasal Onarach,

BHALTAIR MAC-PHARLAIN,

Triath Chlann-Pharlain.

Uasail Oirdheirc,

IS e ar ſtuiddearra mor doi'-chíoſaicht', agus ar n eolus neamhchummannta, anns gach ni a bhuineas do dh' fhaolum agus do ſhean-chas; go ſonraicht', ar gaol gun choi'-meas do na nithe ſin a bhuineas do ar duthaich agus do ar canoin mhathareil ſéin, a bhroſtaich me chum an obair ſo chuir fo ar dídionn. Uimeſin tha me dochuſach go fuiling ſibh fo ar tearmann i, chum gur luaithite ghabhar ſpeis agus tlachd dh' i, ann meaſg gach dream a thuigeas a chanoin ſo. Oir, feadaidh me radh gun bhroſgul, nach b' urrainn i bhi ni ba ſhábhailte fo thearmann neach air bioth eile.

Tha

Tha ar cliu mor agus ar n alladh chomh-lan-fhoilleir cheana, as nach ruig mise leas ann so toiseachadh ri mheadachadh; a bhar gur fior chinnteach me, nach bheil ni air bioth is graineile, agus is fuathaiche libhs', na ni sin a bhiothas cosoil ri brosgul no miodul. Agus ann lan dóchus, go faidh an obair mheanbh so, ar dion agus ar comaradh,

Tha me le mor speis agus urram,

ar seirbheiseach fior umhuil,

ALASTAIR MAC-DHONUILL.

THE

PREFACE.

THE following work is presented to the public for two reasons. One is, the hopes the author entertains, that the publication of those Poems wrote some time ago, for the amusement of a private gentleman, may afford some entertainment to those versed in this antient and comprehensive language; and raise in others a desire to learn something of it, if they can be brought to think, that it may possibly contain in its bosom the charms of poetry and rhetoric, those two great sources of pleasure and persuasion, to which all other languages have owed their gradual advancement, and, in these improving times, their last polish and refinement.

The other reason of their publication at present is, to bespeak, if possible, the favour of the public, to a greater collection of poems of the same sort, in all kinds of poetry that have been in use amongst the most cultivated nations, from those of the earliest composition to modern times; their antiquity either proved by historical accounts, or ascertained by the best tradition; with a translation into ENGLISH *verse, and critical observations on the nature of such writings, to render the work useful*

ful to thoſe that do not underſtand the GALIC *language. And if ſuch a ſeries can be made out, beſides the general agreeableneſs of the thing itſelf, nothing perhaps will better contribute to diſcover the progreſs of genius, through all its different degrees of improvement, from extreme ſimplicity, to whatever height we ſhall happen upon examination to find it, amongſt this people; and from thence we ſhall be able to judge, what further improvements it might have received, had the ſame happy circumſtances concurred in its favour, to which other languages, whether living or dead ones, have owed their ſucceſs. An agreeable inquiry, ſurely! and one would think not diſpleaſing, even to the inhabitants of the Lowlands of Scotland, who have always ſhared with them the honour of every gallant action, and are now firſt invited to a participation of their reputation for arts, if that too ſhall be found, on an impartial ſcrutiny, to be juſtly claimed by them.*

Nor need it ſurpriſe any one, that this genius ſhould be found among a people ſo remote from the commerce of nations famous for arts and ſciences, and now relegated to an obſcure, neglected corner, who conſiders, that the CELTIC *nation, of which they are a ſmall, but precious remain, once diffuſed itſelf over a great part of the globe. From its boſom have iſſued the conquerors of Rome, the planters of Gaul, Britain, Ireland; ſtill found ſubſiſting*

ſubſiſting in this laſt, in Wales, in ſome parts of Spain, and along the coaſt of France; once great and flouriſhing in Aſia; and peculiarly diſtinguiſhed, in having one of the holy epiſtles of the great Apoſtle of the Gentiles addreſſed to them. A people ſo extenſive and numerous, could not fail of having made conſiderable improvements amongſt them, though many of their monuments are loſt, and the greateſt monument of all, the language, entirely neglected.

It would be agreeable to trace the progreſs of their genius as far as it is now poſſible to diſcover it, through all its modifications and changes; to obſerve what different tinctures, as one may ſay, it has received, from the many different climates, people, and cuſtoms, through which, as ſo many ſtrainers, it has paſſed. But as this is a work of a much longer detail than can be executed in this place, we ſhall leave the further proſecution of this notion to a more favourable opportunity. We cannot however but teſtify our ſurpriſe, that in an age in which the ſtudy of antiquity is ſo much in faſhion, and ſo ſucceſsfully applied to ſo many valuable purpoſes, whether religious or civil, this language alone, which is the depoſitary of the manners, cuſtoms, and notions of the earlieſt inhabitants of this iſland, and conſequently ſeems to promiſe, on an accurate review of it, the moſt authentic accounts of many things uſeful for us to

know,

know, should remain in a state, not only of total abandon, but, which is more astonishing, in an age so happily distinguished from all others, for freedom of thought, love of knowledge, and moderation, this people and this language should be alone persecuted and intolerated.

As for what concerns the following poems, and their author: As they are published in the GALIC *language, only those that understand that tongue, are competent judges of them; and he submits them to their censure and indulgence; all his ambition being, to approve himself a lover of his country, and an inoffensive man.*

For the more easy perusal of this work to those who are not expert in reading the language, tho' perhaps their mother-tongue, the following general rules are laid down, called by our grammarians the pronunciation of the secondary mutes. bh *is always pronounced as a* v *consonant: as, from* Brú *(a belly),* Do bhru *(thy belly), must be read as if written* Do vru. ch *as the Greek* χ, *or as the Scots pronounce the* ch *in the words* character *and* chaos: *as,* Mo chlann *(my children), must be read as if written* Mo χlann. dh *before a vowel, whether in the beginning or middle of a word, has the same pronunciation with* y. *So,* Dhosan *(unto him), and* Cradhach *(tormenting), must be read as if written* Yosan, Crayaχ. fh *is never at all pronounced. So,* O fhir! *(O man!),*

man!), Fhuil fein *(his own blood)*, *must be read* O 'ir! 'uil fein. gh *is commonly pronounced as* dh : *so that these two letters are often used indifferently.* mh *is pronounced as a* v *consonant.* *So*, Mo mhallachd dhosan *(my curse unto him)*, *must be read*, Mo vallaχd yosan. ph *is always pronounced as in the English.* sh *is pronounced as* h *alone, though* s *be commonly equal to the English* sh. *So*, Sean *(old)*, *is to be read*, Shean: *but when the sense is changed, as if one was saying*, O a shean duine! *(O old man!)*, *the* s *is not to be pronounced, but read as if written* O a hean duine! *But being (as we call it) the possessive letter, it must always be used.* th *has the like pronunciation.* *So*, A theine loisgich! *(O burning fire!)* *must be read* A heine loisgiχ.

It is likewise to be observed, that s *loses its sound after* t. *So*, Feadh an tsaoghail *(through the world)*, *is to be read* Feay an taoyail. *And also all the vowels that have this accent (') above them are to be pronounced long, in whatever part of a word it may occur.*

No pains have been spared to render the language as plain and intelligible as reasonably can be expected. And in order to make the force and sound of the syllables approach as near as possible to that of the English, and to the more usual pronunciation of the generality of the Highlanders, some quiescent

quiescent letters formerly used in the Galic are thrown out; letters are frequently transposed; and some are changed, especially in words whose terminations are bh, *instead of which,* n *and* on *are commonly used. As these innovations are intended for obtaining the ends above mentioned, it is hoped none will take them to be any trespass upon grammatical rules.*

De AUCTORE *testimonium.*

OPtime quem tellus genuit montana poeta,
  Zoilus (euge!) tuum nemo momordit opus.
Quis negat antiquam patriæ splendescere linguam
  Ingenii mira fertilitate tui?
Te licet eripiat fatum, tua fama manebit,
  Atque tuas laudes secla futura canent.
Græcia Mæonidem jactat, Latiumque Maronem,
  Tu quoque Montanæ gloria gentis eris.
Macdonaldorum cognomine nate vetusto
  Nobilium, vates ingeniose, vale.

D. M———.

AN

CLAR-INNISEACH.

Taobh.

Oran

AIS-EIRIDH

NA

SEAN CHANOIN ALBANNAICH;

NO,

An nuadh Oranaiche Gaidhealach.

Moladh an ughdair do 'n tsean chanoin Gheilic.

GUR h i 's crioch árrait
Do gach caint fa 'n ghréin,
Go 'r smuainti fhásor
A phártachadh ri chéil';
Ar n intinnin a rúsgadh,
Agus rún ar crí,
(Le 'r gniomh, 's le 'r giúlan,)
Súrd chuir air ar dí.
'S go laoigh ar beoil
A dh' iobra Dhia na 'n dúl,

B

++ ++

'S i h ard chrioch mhór,
Go bi toirt dósan cliu.
'S e 'n duine féin,
'S aon chréatair réasont ann,
Go 'n d' thug toil Dé dh'a,
Gibht le bhéul bhi caint:
Go 'n chum e so,
O 'n uile bhrúid go léir;
O ghibht mhór phriosoils',
Dheilbh 'n a íomhaidh féin!
Nam beirte balbh e,
'S a theanga marbh na cheann,
B' i 'n iargoin shearbh i,
B' fhearr bhi marbh no ann.
'S go h ioma cánoin,
O linn Bhabel fuair
A' sliochd sin Adhamh,
'S i Ghailic a thug buaigh.
Do'n labhradh dháicheil,
An urram árd gun tuairms',
Gun mheang, gun fháillinn,
Is urra cách a luaigh.
Bha Ghailic ullamh,
Na glóir fior ghuineach cruaigh,

Air

Air feadh a chruinne
Ma'n thuilеich an Tuil-ruagh.
Mhair i fós,
'S cha teid a ghlóir air chall
Dh' aindeoin gó,
Is mio-rúin mhór na 'n gall.
'S i labhair Alba,
'S gallabhodaiche féin;
Ar flaith, ar priunnsai,
'S ar diucanna gun éis.
An tighe comhairl' an Righ,
'Nuair ſhuigheadh air béinn' a chúirt,
'S i Ghailic líobha,
Dh' fhuaſgladh ſnuim gach cúis.
'S i labhair Colum,
Alloil a chionnmhóir,
Gach míth, is maith,
Bha 'n Alba beag is mór.
'S i labhair gaill, is gaidheil,
Neimhchleirich, is cléir,
Gach fear is bean,
A ghluaiſeadh teang' am béul.
'S i labhair Adhamh,
Ann a phárrais féin,

++++

'S ba shiubhlach Gáilic
O bheul álainn Ebh.
Och tha bhuil ann!
'S uireasach gann sa dhí,
Gloir gach teanga
A labhras caint seach i.
Tha Laidiunn coimhliont',
Torrthach, teann na 's leoir;
Ach sgalog thráilleil
I do 'n Ghailic chóir.
Sa 'n Athen mhoir,
Bha Ghréigis córr na tím,
Ach b' ion d'i h ordag
Chuir sa h ór chrios grinn.
'S go mín, slim, bóidheach,
Cuirteil, ró bhog líobh',
An Fhraincis lóghar,
Am pailis mór gach Ríogh;
Ma thagras cách orr',
Pairt d' an ainbhfheich' féin,
'S ro bheag a dh' fhágas
Iad do dh' agh ' na cré
'S i 'n aon chánoin
Am béul na 'm bárd 'f na 'n éisc,

'S fearr go caineadh,
O linn Bhabel féin.
'S i 'ſ fearr go moladh,
'S a 'ſ torrthunnaiche gléus,
Go rann no laoidh,
A tharraig gaoth roi' bhéul.
'S i 'ſ fearr go comhairl',
'S go gnomhach chuir go ſéim,
Na aon teang' Eorpach,
Dh' aimhdheoin bóſd na 'n gréug.
'S i 'ſ fearr go roſg,
'S air choſamh a chuir duain ;
'S ri cruaigh uchd coſgair,
Phroſnachadh an tſluaigh.
Ma chionne bár,
'S i 'ſ tábhachdaich bheir buaigh,
Go toirt a bháis
Do 'n eugcoir dháicheil chruaigh.
Caint laidir, rithteach,
Is neimhliotach fuaim;
'S i ſeadhoil, ſliochdor,
Brioſcghlorach, mall, luath.
Cha 'n fheim i iaſad,
'S cha mhó dh' iarras uath';

++ ++

O 'n tſean mhathair chiatoch,
Lan do chiadamh buaigh !
Tha i-féin daonnan,
Saibhir, maoineach, ſlán;
A tigheabh taiſce,
Dh' fhoclabh gaſda lán.
A' chánoin, ſcappach,
Thaippi, bhlaſta, ghrinn !
Thig le tarſtar
Neartor, o beul cinn.
An labhairt ſhíolor,
Líonor, 'ſ mílteach buaigh !
Shultor, bríoghor,
Fhíorghlan, chaoi nach truaill !
B' i 'n teanga mhilis,
Bhionfhoclach, 's an dán ;
Go ſpreigeoil, tioram,
Ioroltach, 'ſ i lán.
A chánoin cheolor,
Shóghor, 'ſ glórmhor blas,
A labhair móirſhliochd
Scóta, is Gaidheil ghlais.
'S air reir Mhic Comb,
An t ughdar mór ri luaigh !

'Si 's freamhach oir,
'S ciad ghrámair glóir gach sluaigh.

Guidhe, no urnaigh an ughdair, do 'n Cheolrai, &c.

A CHEOLRAI mhór tha 'n tamh go h árd,
Seallamh a níos ;
Nach cluinn sibh ar daltan air lar,
Ag atach a chios !
E lúdhadh a ghlún' ris a pháirc,
'S a shuilibh a suas,
'G asnachadh uirasan báird,
Gun cháird a nuas.
Laoigh a bheoil le criodha tiom
D' an iobuirt go cruaigh :
Freasdlabh do 'n altair 's an tím ;
Diolabh dh'a duais.
A naonair, inghinn' Jupiter áird,
'S Mhenemhosene chaoimh ;
Séidibh m' aignidh le 'r piobanabh áidh
'S deilbhim meadrach nach claon.
A Chlio, mhaiseach, thaobh barrachd t aos,

'S

'S do bhreth roimh chách,
Cha 'n iarram do d' bhuaghans' ach braon,
'S bi'dh m'achoini páit.
Urania, tilg chugam d' a d' ſtóir,
Na dh' fhoſglas mo bhéul,
Sgaoil mo ghlaſan le t eochraichin óir;
Taiſbein do dhéirc.
Chaliope, a reil-iuil na'n duan
Réitich mo ſhnuim;
'S cuir facaill thoite, ghéur, chruaigh,
Go luath nam chuim.
Euterpé a bhertis na rann,
An amalaidh ghrinn,
Locair go ſnaſda gach ſiolladh d' am chaint;
M' fhaobhar 's mo rinn.
Erato, a chiſte na maoin,
Fileonta deas, gleus mo mheóbhair,
'S thoir dhomh d' a d' thaiſg,
No dh' fhonus treis.
A Mhelpomone, air m' uireaſbh fóir,
As t uluidh lán mhaoin;
O 'n dh' fhonus lium páirt do 'n th' agad do chórr,
Ch bhi m' achoinin daor.

A Herpficore, a mhuime na'n duan,
'S páirt do chuile na frí,
Cuir crambos taitneach nam chluais,
Am bi cruas agus brígh.
A Pholihimnia, 'ſ gealchraicneach cruth,
Go tu 'ſ oige 'ſ an tſreth,
Do chomoradh milis, ſileont ſeach ſtuth,
Sirim go ſeth.
A Thalia, le t ola ro thlá,
Suath roithin mo ghléis;
Lig ſiubhal is gluaſad le t ſhaobhar 'ſ le t ádh,
Go labhairt d' am bhéul.
Appollo, tha m' intinn chomhrag,
Ri ſpeilg do chreig;
Fags' i gun dáil, ſothluibte mar ghad
Coiniulach bog.
A Mhinerbha, oide na ſgol,
'S a chéidſe na ſil;
Cuir aon duſan facall am char,
'S tuilleadh cha ſir,
Na tugabh dhomh ſaothair ni glagan 'ſ a chluais,
'S do thuigſe bhio's fás;
Mar chaochcnuaſaich cruinn a ni ſuaim,

++++

Gan eitiunn na lar.
Gabhaidh fibh-pféin, go h ard ar ftaid,
Ri íobairtin beag,
Nochdaidh mife mo chomus go lag,
'S éugcoir mar creid.
Tha ſpéiribh mo chomuis, cumhung na 's ſeoir,
Go farfaing mo mhíonn,
Go balla thogail ar fté cho-mhór,
'S clach-ſhnaite d' am dhí.
Caint ſhnafda d' am dhí, go ftraichte mo thoil,
Tha me falamh do fgil;
'S ni gun fuibaint ealain gun fgoil,
Air fuibfec mar mhil,
Gur h aimligheur mo phenn, 's neamhſcaiteach mo bhil,
Mo cheann cha mhol;
Mo phaipeir is m' inc tha iad lán do chron,
'S uirefeabh fin.

✝✝✝

Moladh Moraig. Air fonn Piobaireachd.

Urlar.

'S Truagh gun me 's an choill
'Nuair bha Moraig ann,
Thilgimit na crainn
Co ba bhóich againn:
Inghinn a chúil doinn,
Ar a bheil a loinn,
Bhimit air ar broinn
Feadh na rósanan;
Bhreugaimit sinn-shín,
Mireag air ar blíon,
A buain shobhrach míonbhui
Na cósagan:
Thennimit ri strí
'S thaoghlaimit 's an fhrí,
'S chaillimit sinn-shín
Feadh na strónagan.

Urlar.

Suil mar ghoirmdhearc driúchd
Ann an ceo mhaidin;
Deirg' is gil' na d' ghnúis
Mar bhla óirfeidin.

Shua

Shuas choi'-min ri plúr;
Shios garbh mo chuluidhchiuil;
Grian na plaineid coúrs,
A meafg oighiannunn;
Réulla glan gun fmúir
Meafg na rionnag-uil;
Sgathan-maife air flour
No bóichid u;
Ailliugan glan úr,
A dhallas ruifg go'n cúl;
Ma's ann do chriaghaich ú
'S abhar móir-iunaidh.

Urlar.

O' n thainig gné do thúr
O m' aois óige dhomh,
Nir facas créatair dhiu,
Ba chomh-glórmhoire;
Bha Malli 's dearbha caoin,
'S a gruaigh ar dhreach na'n caor;
Ach caochlaideach mar ghaoi,
'S i ro óranach;
Bha Pegi fad an aois,
Mar bhith fin b' i mo ghaol;
Bha Marfaili fíor aottrom,

Lan

Lán neonachais;
Bha Lili a taitne rium,
Mar bhith a ruifg bhi fionn;
Ach cha ba fhá buirniunlaid,
Do 'n Mhoraigs' iad.

Siubhal.

O! 's coma lium, 's coma lium;
Uile iad ach Mórag;
Rioghainn dheas chulach
Gun uireafabh fólum;
Cha 'n fhaidhir a tiunnail,
Air mhaife no bhunailt,
No 'm beufamh neamchumonta,
Am Muile no 'n Leoghus.
Go genmni deas furanach,
Duineoil gun mhórchuis;
Ar thaogha na cumachd,
O mullach go brogamh;
A néul tha neamhchurri,
'S a h aignidh ro lurach;
Go bríodalach, cuireideach,
Urramach, feolta.

Siubhal.

O guiliugag, guiliugag,

Guiliugag Morag!
Aice ata chuluidh
Go cuiridh na 'n óigfhear;
B' é 'n t aidhir 's a fulos,
Bhi sínte ri t ulaidh,
Seach daonnan bhi fuireach
Ri munuran pósaidh.
D' am phianadh, 's d' am ruagadh,
Le buairidh na feola;
Le aiflingin connain
No colna d' am leónadh;
'Nuair chidhinn ma m'choinnimh,
A ciochan le coinnil,
Theid m' aignidh air bhoilich,
'S na theine dearg sólais.

Siubhal.

O fairigan, fairigan,
Fairigan Morag!
Aice ata chroiteag
As toite 's 'n Eorpa;
A ciochan geal crioftoil,
Na faice tu ftoit' iad,
Go 'n tairnidh go beagnair';
Cenn-eaglais na Róimhe.

Air bhuige 's air ghile,
Mar lili no lónan;
'Nuair dheana tu 'n dinnidh
Go 'n cinnidh tu deonach;
An deirgiod, an grinniod;
Am minead, 's an tinniod;
Go 'm b' áfainn chur fpionnaidh,
Agus fpioraid a feoil iad.

Urlar.

Thogaimit ar fonn,
Anns an ógmhaidinn;
'S Phebus 'dath na 'n tonn,
Air fiohh órenfin;
Fa'r céil cha bhiodh eonn,
Ar fga' dhoir' is thom,
Sinn air daradh trom
Le 'r cuid gorraileis;
Direach mar go 'm bíodh
Maoifeach 's boc a frí,
Cromruaig a cheile dían
Timchiull óganan:
Chaillimit ar clí
Ag gairechdich linn-fhín,

Le bras mhacnas dian fin
Na h ógalachd.

Siubhal.

O daſtram, daſtram,
Daſtram Morag!
Rioghainn bhoi bhaſtalach,
Leacruiteach róſach;
A gruaidhin air laſadh,
Mar an laſairchlach dhaite,
'S a deud mar a ſneachda,
Cruinn-ſhnaite an dlu órdo.
Ri Venus chomhtlachdor,
An taitneachdainn fheolor;
Ri Dido cho'-maiſich,
Cho'-ſnaſor 's chomh-córr r'i;
'S e thionſgain dhomh caithibh,
'S a laodaich mo raithin,
A bhallag ghrinn ladhach,
Chuir na gaithionſa m' fheoils'.

Siubhal.

'S mar bíthinn fa ghlaſamh,
Cruaigh phiſgte le póſadh,
Dh' iobrainn criogha mo phearſann,
Air an altairſe Moraig;

Go

Go 'n liobhrain gun airſteal,
Ag ſtóilibh a cas e;
'S mar gabhadh i tlachd dhiom,
Cha b'f had a ſin béo me.
O 'n urrum, an urrum,
An urrum, do Mhóraig!
Cha mhor nach do chuir i
M' fhuil uile as a h órdo;
Go 'n d' rug orra ceumtuiſlidh,
Fa iomachd mo chuiſlion,
Le teas is le murtachd,
O mhochthra Diadomhnaich.

Siubhal.

'S tu réulla na 'n caillion,
Lán lainnir gun cheo ort;
Fior chomhnart gun charraid,
Gun arral, gun bhéolam;
Choi'-min ri cloigh eala,
'S choi'-geal ris a ghaillinn;
Do ſhengſhlios ſéamh fallain,
Thug barrachd ar móran.
'S tu Bainriogh na 'n ainir,
Cha ſgallais an cómhradh;
Ard foinni na d' ghallan,

 Gun

Gun bhallart, gun mhórchuis;
Tha u coimhliont na d' bhallamh,
Go h infgineach athlamh;
Caoin, mechire, faraft,
Gun fhathrom, gun rópal.

Urlar.

B' fhearr go bithinn fgaoilt'
As na córdamhfa,
Thug me tuilleadh gaoil
A's ba chóir dho' dhuit;
Go d' thig fa dhuine taom,
Go droch ghniomh bhio's claon,
Cuireadh é cruaigh-fhnuim
Air o 'n ghórraich fin:
Ach thug i fo mo chiall,
Uile uam go trian;
Cha 'n fhaca me riabh
Tiunnail Móraigs',
Ghaid i uam mo chrí,
'S fhlad i uam mo chlí,
'S cuiridh i 's an chill,
Fa na fódamh me.

Siubhal.

Mo cheift agus m' ulaidh

Do

++ ++

Do 'n chonnaire me d' fhéors' u,
Le d' bhroilleach gealthuireid,
Na mullaichion boidheach;
Cha 'n fhaidh me do dh' fhurus,
Na ni mionaid uat fuireach,
Go d' tha buarach na dunach
D'am chumail o d' phófadh.
Do bheul mar an tſiriſt,
'S e milis ri phógadh,
Choimhdearg ri bhermilion,
Mar bhileagan róſan:
Go 'n d' rinn u mo mhilleadh,
Le d' Chupid d' am bhioradh,
'S le d' ſhoidion caol biorach,
A rinn ciothrram fa m' chóta.

Siubhal.

Tha me lan mullaid,
O 'n chonnaig me Morag,
Chomhtrom ri cloch-mhuillinn,
Air lunnabh d'a féoladh:
Macsamhailt na cruinniaig,
Cha 'n eil anns a chruinnidh;
Mo chrí air a ghuin leat,
O 'n chonnaig me t órchul

Na ſhlamagan bachullach,
Caſurlach, córnach;
Go fainneagach, cleachdagach,
Dreachlubach, glórmhor;
Na reullagan cearclach;
Mar uſgruichion dreachor,
Le fudar 's an fhaſon
Grianlaſda, ciabh órbhoi.

Siubhal.

Do ſhlios mar an canach;
Mar chaineal do phogán;
Ri Phenix cho' ainnibh;
'S glan lainnir do chóta:
Go múirneneach banoil,
Gun árdan gnn ſtannart;
'S i córr ann an ceneal,
Gun ainnis gun ótus.
Na faichte mo leannan
'S an mhathſhlogh Diadómhnaich,
B' i coltas an aingil,
Na h earrodh 's na cómhradh;
A pearſa gun talach
Air an gibhtin tha barruichd;
A'n, ti dh' fhág u gun ainimh,

A rinn do thalamh rud boidheach.

Urlar.

Tha ſaoghal lan do ſmaointinin feolar,
Mamon bi'dh 'g ar claonadh
Le ghoisnichion;
A cholunn bheir oir'n gaol
Ghabhail go ro ſhaoin,
Ar ſtriopachas, air craos,
Agus ſtrotholachd:
Ach cha do chried me riabh
Go'n do ſheas air ſliabh,
Aon te bha choi'-ciatoch
Ri Móraigs';
A ſubhailcion 's a ciall,
Mar go 'm biodh baindia.
Leugh an crí am chliamh
Le cuid órrachan.

Siubhal.

Ar comhairle na ceilibh or'm,
Ciod eile a h deir no ni me?
Ma 'n rioghainn ba tearc ceileireadh,
A ſheinnedh air an fhídeig;
Cha 'n fhaidhir a lei't eile ſo,
Air tior-mór no 'n oilenibh;

Coimhiumlain,

Coimhiumlain, 's coimheireachdoil,
Coimhteiridneach, 's coimhbíogoil.
'S ni cinntéach gur ni deireafach
Mar ceilir fo air Síona,
Me thuitim an gaol leathphairteach,
'S mo cherenion am dhiobhail ;
Cha 'n eil do bhúrn a Seile fid,
No fhneachd an Cruachan eilideach
Na bheir aon fhionnachd eiridneach
Do 'n teine a 't' ann am ínfgin.

Siubhal.

'Nuar chuala me ceol leudanach
An fheadain a bha 'g Moraig,
Rinn m' aignidh damhfa beudarach,
'S é freagra dh' á le sólas ;
Séamh úrlar, fochdair, leudurra
A puirt, 's a meoir a breabbadaich ;
B' e fid an oirfeid euggurra,
Do 'n bhéus na creuga móra.
Ochóin ! a feadan bailleughach,
Cruaigh fgailleugach, glan céolor,
Nam binn-phort fluirteoil trileonta,
Ré mindhíonach, bog ró chaoin ;
A márfal comhnart ftaideoil fin,

'S

++ ++

'S e lúthor grafor caifmichdeach;
Fior chruinnlúath, brifg, fpal ppara,
Fa clialú na brafchaoin fporfoil.

Siubhal.

Chinn próis, is ftuirt, is fprachdolachd,
Am ghnuis 'nuair bheachdaich guamag,
A feinn an fheadain ioroltaich,
B' ard iolach ann am chluafabh;
A fuain-cheol, fiotha caireaeach;
Mearftoirmeil, poncoil, mionaideach;
Na b' fhoirmeile nach firedhmit,
Ar mhirid ri h uchd tuafaid.
O 'm buille meoir ba lommorra,
Go pronnadh a phuirt uairich!
'S na h uilt ba luthor cromaidhin
Ar thollabh a chraina bhuaghaich!
Gun flaoidmheoirich, gun ronnaireachd,
Brifg, tioram, fochdair, collaideach;
Geal-lúdag na 'n gearrachelluinnin,
Na craplú, loinneoil, guanach!

Urlar.

Chaifgimit ar n íot
Le glain fhíon a fin,
'S bhuailimit go dian

Air

Air gloir ſhíobhalta:
Tuilleahd cha bhiodh ann,
Gos an tigidh am,
A bhi cluich air dam,
Air na tíodhan ſin:
Dh' ólaimit ar dram,
Dh' fhógradh uainn gun taine,
Gach ní chuireadh maill
Air bhi míogchuiſeach;
Maidh'dean na'n ciabh fann,
Shniomhanach na 'n clann;
Mala chaol, dhonn, cham,
Channach, fhíonolta.

An crunluath.

Mo cheann tha lán do ſheillenibh
O dheilich me ri d' bhriodal;
Mo ſhrón tha ſtoipte á dh' elebor,
Na deil, le teine dímbis;
Mo ſhuïlion tha choi'-deireaſach,
Nach faic me gné gun teleſcop,
'S go d' bhiodh méadhachd beinnidh ann
'S ann h eirinn gur a fríd é.
Dh' fhalbh mo chédſi corporra
Go docharach le bruadar,

'Nua;

'Nuair ſhaoil me forton thorchairt domh,
'S me 'm thorroichim air mo chluaſaig:
Ar duſgadh as a chaithrem ſin
Cha d' fhuair me ach ion faileus d'e,
An ionad na maoin bearraideach
A mheal me go ſeachd uairion.

Ach, ciod thug me go glan fhaireachadh,
Ach carachadh rinn Cluanag:
'S co ſo, o thus, ba Mhorag ann,
Ach Siona an órfhuilt chuachaigh;
'Nuair thúr i go 'n do lagaich me,
'S go féimin rag chuir ſtalcaidh ann,
Go 'n d' rinn i draoidheachd-cadoil domh,
Rinn cruaigh fíor rag d' am luaidh'.
Bha chleaſachdſa choi-fíonolta,
'S coimhinnleachdach mancuairt d'i,
Nach faodainn ſhín thaobh ſiobholtachd,
Gun dligheadh críon thoirt uam dh'i;
Go 'n thiuntaidh me go h ordoil r'i;
'S go 'n ſhaoil me go 'm b' i Mórag i;
'S go 'n d' aiſig me na pógan d'i,
'S cha ro' d' a coir dad uaith'.

++ ++

Mio-mholadh Moraig. Air fhonn an cheudna.

A Mhuideortaich dhuidh dhána
Na geurfhocaill,
Sguir do d' bhurt 's do d' tálmhagadh
Pleideasach;
Támh do d' sgeig dhiom trá,
'Neo rigim Ailen Bárd,
'S gach fili go bheil cás
An Duineadann diom;
Bheir iad ort go sgáin,
'S go fail u uil' o d' chnaimh,
Na d' mhaol-lóbhran granna
Maol déistinneach;
Sin an duais atá
Agadsa na d' ghrádh,
'S na d' mholadh magoil bá
A bhalaoich bhéulfharsuing.

Urlar.

'S maith gun bhith 's an choill,
'Nuair bha Morag ann;
A bhainpheacach sin gun loinn,

Lán do dh' fhotus int';
An dubhfhaclach gun sgoinn,
'S á subhailcion ar foill;
A caoin, 's a h ascaoin roint',
Lán do ghóisnichion;
Ma ghabhar i mar chí,
Tha sgeamh amuidh gle líobh;
Ach, fa sin tha míltion
Do dhóibhertion:
'S coimhlionor car na crí,
'S fear tha air a tí,
'S mín mhachraichion na rioghachd
Do nóinenibh.

Urlar.

'S ioma craobh 's an choill
Tha fior loineagach,
Blath is cairt a crainn
Go fior shóghraghach;
Ach gearr i sios gun mhaill,
'S fiach i as a broinn,
'S gheibh u sioclan-goir'
Agus cóson int':
Cha dean saor go brách,
Féum d'a bun, no bárr:

 Fiu!

Fiui chrion gun ſtá,
B' i an t olc boigheach i:
Leagar i gun dáil,
Spealltar i air blár,
'S loiſgir i go fás i
Na beoghrioſaich.

Urlar.

Shaoil me go ba mhoidiunn
A Mhoragſ',
An Sírens' a rinn m' fhoill
Anns na ſronagan;
An té s' a bha na troit,
Ri mile fear man d' rinn
Miſe, 's an cheart oich' ad
Dad cómhraidh r'i;
B' iad rionnagan an áigh,
Fa'n d' rugadh miſe blá,
Nach deachas fad air raidin
No feola l'é:
'S milteach fear a cháigh,
Go nach d' fhuair iad páiſt:
Feur cha chinn go brách
Air na mor-raidin.

Siubhal.

++++

Siubhal.

An apa ghéarr bheagnarach,
Fhreagarach, leomach;
Bharracaideach, dhreigeiſeach,
Leiſgeulach, dhòlach;
Antlachdor, ſgeigeiſeach,
Champarach ſheuſgchorpach;
Shanntach air ſleaſgaichion
Bheudfhaclach, ghódoch.
Tuairneag ghorm, bhalltartach,
Stannartach, róiceach,
Bhrioſcghlórach, anartach,
Ghangaideach leóiceach;
Ro uaſul na barail,
'S gun int' ach fior chaileag
'S toir a breatha fior ſhalach,
O fhaillein an ótraich.

Siubhal.

Cruinn aodann a mhunci
Air crupadh ri chéile;
A ſuilin ar laſadh
Mar laiſidh na 'n éilion,
Lán cailidair prabach,
Gun mhala, gun raſg orr;

++ ++

'S a ha urla lán chlaiſion,
Go caiſreagach ſéitheach.
Craiciunn a ciobhuill
Ar a righ go h éidich,
Mar laoighdean ar cómhlaidh,
Fior neonach a ſpeuthar:
A ceanna'igh uile neamhthaitneach,
Lán do mhío-loinn mio-thlachdor;
S a h anail air m alcadh
Le brachan a déudaich.

Siubhal.

Brú thana mar dhruma,
Neamhchulach air séididh;
Chomhcruaigh ris an unga,
Gun chumachd air bréine;
A da chiarſporan fhalamh,
Mar chochuill da mharaig,
Air ſon chioch ag an arrachd,
'Siorſan-galoir d' an teumadh.
Corp uinſin gun ſoltachd,
Mar go locradh tu déile;
Choimhtioram ri cloſſaich;
No ſean oſnach air ſgréubhadh;
'S bi'dh rúbail, is roccuil,

Ma

Ma dhoire na h oiteig,
Le iumghaoth na 'n cnocan
Ma bhotamh na céire.

Urlar.

Ciod e ſe chuir am cheann
Moladh Moraigs' ?
A ſtriopach ceal na n crann,
Mheall am dhochus me;
Dhall i me le caint,
'S chlár i me gun tainc,
Go 'n ſhaoil me nach ro' anns
A Roinn-eorp ach i;
Ach fuair me ſolus úr,
Thuit lannan far mo ſhúl,
'Sgap 's a ſgaoil, gach dúbhradh,
'S gach ceothoireachd;
Dh'idir me bhean bhréun,
Na fior dhaithibh pf éin;
'S mairg neach nach dean ſtreup
Ris an fheolorachd.

Siubhal.

Cochdſhron neamhloinneoil,
Mar f hoinn ar a h úrluinn;
'S a pluicion gorm, goilleach,

Garbh,

Garbh, doireach, le múruich:
A bheuddugag choireach;
'S fior bhéudag na clainne,
A fuair a harach 's a h eilean
A ſgoil deilis na ſiurſachd.
Poll-búiridh nam balaoch,
Ann an caithrem na dámhair,
'S ioma ſiol chaidh na d' chroits',
Go nach loitichir bárr dhith;
Cha chinn coinneach no toradh,
Ma chloich bhi'or a roladh;
O 'n ſguir miſe d'a d' mholadh,
Duiſgim donus no dhá dhuit.

Siubhal.

A bogadh nan togradh,
Cha 'n obadh i míltin;
Bhi faircheadh a crottaig
Air fodur b' e mílſein;
Dh' aithnit eibhnis, is ſogan,
Moran miogchuis 's ſodain,
Na h urluinn bhric rochdaich,
'Nuair dh' fhoſglaid na bríſnion.
Na 'm biodh sár ſhodair
Do bh—d—r maith dílis,

Na

Na ghalop, 's na throtan,
A rotadh a ſiothuill;
Bhiohh Morag ro thoileach,
Lán úgaig is goithlim ;
B' fhuruſt f haicinn nach b' oil lea
Bhi ſoithlidh a h íochdair.

Siubhal.

Do dh' oirlichion aorri
Toimh'ſim baobhag na 'n Gaidheal,
O mhullach a baiſte,
Sios traiſte g' a ſaílibh ;
A ſliuch-ſhron phluccanach roidi,
Le ſean droch clap air groddadh ;
A falt gadmunnach forcach,
Dóite doideach air cráiceadh ;
Air pealladh, air ſtioradh,
'S air ſilidh, gun chíreadh ;
Leis na ſporabh d'a ſpioladh,
Le piorradh na 'n íngnin ;
Le ochd gathair a ſiridh,
Lorg 's blá anns gach innis,
Nach fag ionad gun ſgioladh :
'S cuile-gine na ſriotha.

Urlar.

++ ++

Urlar.

Gearr-mhattagan nam árd,
Ordag bhréun-laodhrach,
Le lorc-chuagan sáil-chufpach
Déiftinneach;
Dearg-ghagach na 'n cárn,
Mhuthuirneach air crámh;
Lán ain-fheoil a da fpáig
Fa na fleifnimh aic';
Tarr breac, gobhlach, fàs,
Airnion a chinn áird,
Fior fhimileir na fgáth
Air na h éabhlagan;
Garbh-ghaoifneach 's tiugh cárr;
Dubh-fhradach gun ftáth;
Fior bhotrumaid na sárchailion
Beifteimhil.

An crunluath.

Gaol an-abaich dona,
Le foilis an dólais,
Thug mife ann a's droch-uair
Do rofad na h Eorpa;
Go b'fhearr lium mo chrochadh
No dol anns na rochdabhs';

Mo

++ ++

Mo riafladh ma m' lochdabh,
S mo lotadh le dóruinn;
Na fuathadh ri t f hallfachd,
Fhior chaufair na rioghachd,
Mo ghlacadh a chlifgidh,
Le d' riobachan mílteach:
B' íad na bréugan bhi d' mholadh,
Faiche-bhoula na fgoil-f hear',
Gun mhaoin glain' ann d' cholainn:
Tŕuaill thoileoil na míltion.

'S tú báinriogh nan cailean,
Na d' chal ag luchd diombais;
Le daradh do phollaig
Go 'n cromadh tu síos doibh;
Sar árri go colluinn,
Dol ma oifinn do thcllain,
Do dh' fhear air a tholladh,
'S air bhoil go gibht ftríopaich.
B' e t aillein mín fgonnan,
Teth, foinni, 's e fíor chruaigh;
'S da dhoirneig chruinn loma,
Do dh' ion bollachan lion leis;
'S tric bha giardharadh toman,

'S

++ ++

'S conachd fríd air do dhonnaig:
'S dlu aiflinge connain
D'a d' ronnadh lè fílidh.

Oran an tSamhraidh. Air fonn, Through the Wood Laddie.

AN deis dho' dufgadh 's an mhaidin,
'S an deallt air a choill,
Ann a maidinn ro fhoilleir,
Ann a lagan beag doilleir,
Go 'n cualas a feadan
Go leaddurra feinn;
'S mac-talla na creugan,
D' a f hreagra brón bhínn.

Bi'dh am beithe deaghbholtrach,
Uroil dofrach nan cárn,
Ri mao-bhlás driuchd céteoin,
Marr ri caoin-dhéarfadh gréine,
Brúchdadh barraich roi' ghéugamh,
'S an mhios cheatochfa Mháigh:

A

A míos breac-laoghach buailteach;
Bhainneach, bhuaghach, go dáir!

Bi'dh gach doire dlú uaigni
'S trufcan uain' ump' a fás;
Bi'dh an fnobhach a díreadh
As gach fríobhach a's ísle,
Roi' na cuiflinnin fniomhain,
Go meadachadh blá:
Cuach, is fmeorach 's an fheafgar,
Seinn a leadain nam bárr.

A mios breac-uigheach, braonach,
Creabhach, mao-rofach, aidh!
Chuirios fgeadas neamhthruailli,
Air gach áite d a dhuaichneachd;
A dh' fhogrus fneachd le chuid fuachda,
O gheur-ghruaim nam beann árd;
'S ag mead egil roimh Phebus,
Theid 's na fpéirimh na fmál.

A mios lufanach, mealach,
Feurach, faileneach, blá;

'S é go guccagach, duilleach,
Luachrach, dítheneach, lurach,
Beachach, feilleanach, dearcach,
Ciurach, dealltach, trom, tlá ;
'S i mar chuirnennin diamond,
Bhratach bhoifgeoil air lár !

'S moch bhio's Phebus ag óradh
Ceap na mór-chruach 's nam beann ;
'S bidh 's an uair fin le sólas,
Gach ean bionnfhoclach boidheach,
Céumadh mearbuillion ceolar,
Feadh phres, ógan, is ghleann ;
A chorruil chuirteach gun fgreaddann,
Ag pór is beadurrach greann !

'S an am tighin do'n fheafgar,
Coimhfhreafgradh aon am,
Ni iad coimh-fheirm, fheamh, fhallain,
Go bailleach, bionnghobach, alloil,
A feinn go luichleafach daingiunn
A meafg uir-mheangain na n crann ;
'S iad fein a beichdil go foirmeil,
Le toirm na'n organ' gun mheang.

Bi'dh

++ ++

Bi'dh gach créatair do laigid
Dol lé fuigeort do 'n choill;
Bi'dh an dreathunn go balcont,
Foirmeil, talccorra, bagont,
Sior chuir fáilt ar a mhaidin,
Le rifeid mhaiñ h, bhuig, bhinn;
Agus róbin d'a bheusadh
Air a ghéig os a chinn.

Gur glan gaill-f headan richard
A feinn na'n cuiflinnin grinn,
Am bárr nam bilichion bláthor,
'S an dos na lom-dharag árda,
Bhiodh 's na glacagan fásaich
As cubhrai failidh no fion:
Le d' phuirt thriolonta fhiubhlach
Phronnar lúthor le díon.

Sid na pairt a 's glan gearradh,
'S a 's ro eallonta roinn;
Chuireadh m' intinn go beadradh,
Clialú t f headain ma'n eadradh,
'N am do'n chrodh bhi d'a leigidh,
An innis bheittir 's choill;

++++

'S tu d' léig air baideil ri cionthar,
An grianan aonchafach crainn.

Bi'dh bradan fen-gmhear na fior-uifg',
Go brifg, flinnleimneach, luath;
Na bhúidhnne tarraighealach, lannach,
Go h iteach, dearg-bhallach, earrach,
Le fhoiflein airgid d'a earradh,
'S mionbhreac lainnireach tuar;
'S e-fein go cromghobach ullamh,
Ceappadh chuileog' le cluain.

A bhealltuin bhog-bhailceach, ghrianach
Lónach, lianach, mo ghrágh,
Bhainneach, fhinn-mheagach, uacrach,
Oohnach, loinnideach, chuachach,
Ghruthach, fhlamanach, mhiofrach,
Mhiodrach, mhiofganach lán,
Uanach, mheannanach, mhaoineach,
Bhocach, mhaoifeach, lán áil!

O 's fior éibhinn r'a chluintinn,
Fann-ghéum laoigh anns a chróith!

Go

Go h uroil, mionbhallach, aluinn;
Druim-fhionn, gerr-fhionnach, fáili,
Cennfhionn, colgrafgach, cluaif-dearg,
Tarraigheal, guaineifeach óg,
Go mogach, bogladhrach, fáfor,
'S é léim ri báirich na 'm bó!

A fhobhrach ghealbhoi na 'm bruachag,
Gur fannaigheal, fnuaghor, do ghnúis!
Chinneas badanach, cluafach,
Mac-mhín, bagonta luaineach;
Gur tu rós is fearr cruadal
A ni gluafad a h úir;
Bi'dh tu t eideadh a 's t earrach
'S cách ri falach an súl.

'S cúbhrai fáilidh do mhuineil,
A chriof-chomhchuluinn na 'n cárn!
Na d' chruinn bhabbuidion ríobhach,
Lóinneach, fhad-luirgneach, fgiobhach,
Na d' thoim ghiobbagach, drechmhín,
Bharr-bhoi, chafurlach, árd;
Timchiull thuimafan díobhair
Ma'm bi 'm biadhíonain a fás.

++++

'S go bi froiniſin boiſgeoil
A thilgis foineal na 's leoir,
Ar gach lúbhghort do neonan,
'S do bharramh ſhaimmirin lóghar;
Marſain is leaſachan ſoilleir,
Do dh' fheuda-coille na'n cós,
Timchiull bhoganan loinneoil,
A 's tric an eilid d' an cóir.

'Nois treigidh coileach a ghuccag,
'S caittein bruccach n an craobh,
'S theid go mullach na ſliabhchnoc',
Le chirc ghearr-ghobaich riabhaich,
'S bi'dh d' a ſuiri go cúirteil
Am pillimh cúlghorma fraoich:
'S iſe freagra le túchan.
(Pihuhú tha u faoin.)

A choileich chraobhaich na'n gerr-ſgiath,
'S na ſalluinne dui',
Tha dubh is geal air mioſgadh,
Go ro oirdheirc na t itich;
Muineal lainnireach, ſgipi,
Uaine, ſlis-mhín, 's tric crom!

Gob

Gob na 'm poncunnan milis
Nach faicht a ſileadh na ronn!

Sid an tururaich ghlan, loinneoil;
A 's ard coilliog air tom,
'S iad ri bururus ſeamh, céatoch
Ann a feaſgar bog céiteoin:
Am bannal gel-ſgirteach, uchd-ruagh;
Mala ruiteach, chaol, chrom;
'S iad go h uchd-ardach, earraigheal,
Ghrian-dhearesſgni, dhruim-dhonn.

Oran a Gheamhruidh. *Air fonn,* Tweed ſide.

THARRAIG grian riogh na 'm plainéd 's na réull',
Go ſign chancer Diaceadaoin go beachd,
A riaghlas comhthrom ma 'n criochnaich é thriall,
Da-mhioſ-déug na bliaghna ma ſeach;
Ach gur h e an darra, Diaſathurn na dhéigh,
A ghrianſtad-ſhamhraidh, aondéug, an la 's faid;

'S

++ ++

'S aſin tiuntaidh e chúrſa go scámh,
Go ſeſ-ghrian a gheamhruidh gun ſtad.

'S o dh' imeich é 'nois uainn mancuairt,
Go 'm bi fuachd oir'n go 'm pill e air nais;
Bi'dh gach aon la dol an giorrad go feim,
'S gach oiche do reir dol a fad.
Struighidh luibhion, is coill, agus feur,
Na fais-bheo ion-éuguidh iad as;
Teichigh ſnodhach go friobhaich na 'n crann,
Suighfidh glaoghain an ſuigh-bheatha aſteachd.

Seachdaidh géagan glan cúbhrai na 'n crann,
Bha 's an tſamhradh trom-ſtráicht' le meas,
Go toirleim an toradh go lár,
Go ſgriofáir am bárr fár gach lios.
Guilidh feadain is creachuinn na 'm beann,
Struthain chrioſtoil n'an gleann le trom ſproc,
Caoi na fuarain ri meacuinn go'n cluinn:
Deoch-thunta na maoiſeach 's na 'm boc'.

Luidhigh brón air an talamh go leír,
Go 'n aognaich na ſlébhti 's na cnoic;

Grad

Grad dubhaidh caoin uachdar na 'm blár,
Fal-ruiſgte, 's iad ſáillinneach bochd.
Na h eoin bhuchullach bhrec-iteach, ghrinn,
Sheinnidh baiſgeonta, binn, am barr dhos,
Go 'n teid a ghlaſ-ghoib ar am béul,
Gun bhodha, gun téud, 's iad nan toſt.

Sguiridh búirdeiſeach ſgiathach na ſpéir
D' an ceileiridh grianach car treis,
Cha ſeinn iad a maidneu' go h árd,
Na feaſgurrain-chrábhach 's an phres:
Codul cluthor go'n dean anns gach cós,
Gabhail faſgadh ann frógamh na'n creg';
'S iad ri iuntrainn na 'n gathanan blá,
Bhiodh ri dealaradh o ſgáileadh do theas.

Cuirir daltachan ſrian-bhoi na rós
Far mhin-chioch na 'n óir-dhithein beag,
Sinion guccagach lili na lón,
Na fluran, 's gheal nóinein na 'n eug:
Cha deobhlair le beachainn na 'm bruach,
Cróghaidh fuarachd car cuairt iad na ſgep;
'S cha mhó chruinnicheas ſeillein a mhàl,
'S thar gheal-úr-ros chrann garraidh cha ſrep.

Téarnaidh

++ ++

Téarnaidh bradan, is sgadan, 's gach iasg,
O t iarguinn go sia'ghrunt na'n loch;
'S go fan air an aigen dubh-dhonn,
Ann an doimhneachd na fonn is na flochd:
Na bric tharr-ai-ghealach, earr-ghobhlach
fhliom,
Leumadh mearradhs, ri usgraichion chop,
Nan cairtealamh geamhraidh go 'n támh,
Meirbh, sábhach, o thámh u fa 'n ghlób.

Chas is ghreannaich gach tuluch, 's gach
tom,
'S doite lom chinn gach fireach, 's gach glac;
Go'n d' obhraich na sídin' feoir,
Ba lusanach, feoirneanach brat:
Thiórmaich maodhunnan, 's ruaghaich gach
fonn;
Bhéic an fhairrge 's ro thonn-ghreannach
gart;
'S go 'n fgreitich an duldachd gach long,
'S theid an camhlach nan long-phort a fteachd.

Néalaich pairciou is meadoir go bás,
Thuit gach fáfach, 's gach aite fa bhruid;
Chiaraich

++ ++

Chiaraich monaidh nan íosuil 's nan áird:
Theirig dathanan grasor gach luig:
Dh' fhalbh a faileadh, a musga, 's a fonn;
Dh' fhalbh a maise far lompar gach buig;
Chaidh an éanlai go caoithioran truagh,
Uisceag, smeorach, is cuach, & truid.

A fhraoich bhadanaich, ghaganaich úir,
D' am b' ola 's d' am b' fhudar a mhíl,
B' e bhlá ghrian do bhalet 's gach uair,
Go giollachd do ghruaige le sgil;
'S am mhaidin thiughair 'nuair bhoisgidh a
ghnúis
Air bhuidhinnin driuchdach na 'n dril,
B' fhior chúbhrai 's go'm b' éibhinn an smúid
So dh' eiridh far chuirnein gach bil.

Go'n theirig sudhtal'mhunn na 'm bruach;
Dh' fhalbh an cruasach le 'n trom-lubadh slat,
Thuit an t ubhull, an t siris, 's a phéur,
Chuireadh bodha ar a ghéig anns a bhad.
Dh' fhalbh am bainne o 'n eallach air chúl,
Ma 'm bi leanaba ri ciucharan bochd;

'S

++++

'S go 'm pill a grian go fign thaurus nam
buagh,
'S tréun a bhuaghaichis, fuachd, & gort.

Theid a ghrian air a thurus mancuairt,
Do thropic chapricorn ghruamaich gun ftad,
O'n tig ferrinn chiuinn, mheallanach, luath,
Bheir a mullach na 'n cruaitichion fad;
Thig tein'-aeir, thig torunn na dhéigh,
Thig gailliunn, thig eireadh, nach lag,
'S cinnidh uifge na ghlainechimh cruaigh,
'S na ghlas-léugamh, mín, fuairlicneach rag.

A mios nuarronta, garbh-fhrafach dorch',
Shneachdach, cholgurra, ftoirmfhionach bith;
Dhífleach, dhall-churach, chauthach, fhliuch,
chruaigh,
Bhiorach, bhuaghurra, 's tuathghaothach cith;
Dheigheach, liath-rotach, ghlíbfhlemhin,
gharbh,
Chuireas fgiobairion fairrge na rith:
Fhlichneach, phuntuinneach, ghuineach, gun
tlás:
Cuiridh t anail gach cáileachd air chrith.

A

A mios crattanach, casadach, lom,
A bhio's trom air an tsonnbhrochan dubh;
Churruiceach, chasogach, lacunn is dhonn,
Bhrísneach, stocainneach, chom-chochlach, thiugh;
Bhrógach, mheattagach, pheiteagach bhán,
Iomacach, aranach, chaiseach, gun ghruth;
Le miann bruthaiste, mairt-fheoil is cál;
'S ma bhio's blá nach dean tair air gné stuth.

A mios brottogach, toitteneach sóigh;
Ghionaich, stróthoil, fhior gheocoil go muic;
Littich, lághanaich, chabbaistich chórr,
Phoitich rómasaich, róiceoil go sult:
'S an taobh-amuigh go do thudh sinn ar corp;
Air an fháilidh gheur-thholltach gun tlus,
'S féadar dram ol mar líunige cléimh,
A ghrad fhadas tein'-eibhinn 's an uchd.

Bi'dh greann dhubh air cuid mor do 'n Roinn-eorp,
O lagaich sgéamh órdha do theas,
Do sholus ba shólas ro mhór,
Air fragharc air lóchrann geal deas;

Ach 'nuair thig e go gemini a rís,
'S a lainnir 's gach ríoghachd go 'n cuir,
'S bui soilsen na 'n coirein 's no meall,
'S riochdoil fiobh na 'n oir-pheall air a mhuir.

'S theid gach salmadair ball-mhaiseach úr,
'An crannaig, chúbhrai chraobh-dlúdhuilleach cas,
Le 'n feol féinn a fheinn hymns 's a thoirt cliu,
Chiunn a phlanaids' a chúrsadh air nais:
Go'm bi coisiir air leth anns gach géig,
An dascabh éibhinn air ré-fhlios na 'n flat,
A toirt lag íobuirt le 'n ceileir' d' an triadh,
Air chaol chorrabh an sgiath anns gach glaic.

Cha bhi créatair fa chupan na spéir,
Sin nach tiuntaidh ri spérid 's ri 'n dreach,
'S go 'n toir Phébus le buaghan a bhlàis,
Anam-fàs doibh is càileachdan ceart;
'S ni iad aif-éridh choitcheann a 'n uaigh,
For na mhiotaich a fuachd iad asteachd,
'S deir iad (guiliog-doro-hidola-hann,
Dh 'fhalbh an geamhradh 's tha 'n samhradh air teachd.)

Oran

++++

Oran na Fineachan Gaidhealach.

A Chomuinn rìoghoill rùnaich,
Sar ùbhlachd thugabh uaibh,
Biodh ar roiſg gun ſmuirnein,
'S gach cri gun tréas gun lùb ann;
Deoch-ſlainte Stiubhairt,
Go muirneach cuir mancuairt!
Ach ma ta gìomh air bioth 'n ar ſtamaic,
A chailis naomh' na truaill.

Lion deoch-ſlainte Thearlaich,
A mhéirlich ſtràic a' chuach;
B' í ſid an ìocſhlaint' àluinn,
Thaithbheotaichidh mo chàileachd,
Go d' a bhiodh am bas or'm,
Gun neart, gun àgh, gun tuar.
Riogh na 'n dúl a chuir do chàmhlaich,
Oir'n thar sàl ri luas.

O! tog do bhaideil àrda,
Chaol, dhionach, ſhàir-gheal nuagh,

Ri d' chrainnghri bídheargh, làidir,
Go taiſdeal na 'n tonn gàireach;
Tha Eolus ag raitin
Go ſeid e rap-ghaoth chruaigh,
O'n aird an air; 's tha Neptun díliſ,
Go mineachadh a chuain.

'S bochd ata do chairdion
Ag ro mhead t fhàrdail uainn;
Mar àlach mao gun mhathair;
No beachainn bhreac a ghàrraidh,
Ag fionnach 'n deis a fàſaich,
Air fàilinn feadh na 'm brúach,
Aiſig caſagach le d' chamhlach,
'S leaghais plàigh do ſhluaigh.

Tha na dee ann an deagh rún duit:
Greas-ort le súrd neamhmharbh,
Thar dhronnag na 'n tonn dú'ghorm,
Dhridm-robach, bharr-chas, ſhiubhlach,
Ghleann-chlaghach, chenn-gheal, ſhughdhlú,
Na mothor cúl-ghlas, garbh;

Na

Na cuan-choiren greannach, fluagh-thorthach,
'S crom-bhileach, molach, falbh.

Tha muir is tír choimh-re dhuit,
Mar dean u fein a fearg;
Doirtidh iad na 'n c-udamh,
Na 'n laomabh tiugha, tréuna,
A Brittinn, is a Eirinn,
Ma d' ftandard breid-gheal dearg:
A ghaifri fgaitteach, ghuineach, rioghoil;
Chréuchdach, fhíor-luath, gharg!

Thig do chinneadh féin ort,
Na tréin-fhir làomfgair gharbh,
Na 'm bearaichibh go reubadh;
Na 'n leoghainnimh go creuchdadh;
Na 'n nathraichibh graid-léimneach,
A lotus géur le 'n calg,
Le 'n gaithimh faobharach, rinn-bheurra,
Ni mor éuchd le 'n arm'.

Na 'm braittaichimh làn éidichde,
Le delis géur gun chealg,

++++

Thig Donullaich, nan déigh sin;
Choi'-dílis duit ri d' léine;
Mar choin air fasdadh éile;
Air chath-chrith géur go sealg;
'S mairg naimhde do 'n nochd iad fraoch,
Long, leoghann, craobh, 's laimh-dhearg.

Go neartaich iad do champa
Na Caimpbeulaich go dearbh,
An Diuc Earraghaidhealach mar cheann orr',
Go móralach mear prionnsoil;
Go b' e bheir air iunsaidh,
B' e sid an tionsgnadh searbh,
Le lannamh lotach, dú'ghorm, toirteil,
Sgoltadh chorp go 'm balg.

Go tairbiartach, glan, caismeachdach,
Fior tharttarach na 'n ranc,
Thig Cluaini le chuid Pearsonach,
Go cuanna, gleusda, graidbherteach;
Le spainnichimh tennbhertichte,
'S cruaigh feid ri scailcidh cheann;
Bi'dh fuil d'a dortadh, 's smúis d'a spealltadh,
Le sgealpaireachd ar lann.

Druididh

++ ++

Druididh ſuas ri d' mheirghe,
Nach meirbh an am an àir,
Clannghill-leoin nach meirgich
Airm ri uchd do ſheirbheis;
Le 'm brataichoin 's ſnuagh feirg orra,
'S an leirg mar thairbh gun ſgàth:
A foirne, fearoil, niomhoil, arroil,
'S builleach, allamh làmh!

Go tig na ſiurain Leodach ort,
Mar ſheochdain 's eoin fa ſpaig;
Na 'n tuireamh lannghorm, tinniſneach;
Air chorraighleus ſtrép gun tiomachus:
An réiſimeid ſior ionnolta,
'S fàth gioraig dol na dail;
Am bi iomad bóchdan fuilteach, foirmeil,
Theid le ſtoirm go bàs.

Thig cuirinnin Chlannchamſhroin ort,
Theid meanmnach ſios na d' ſpàirn;
An fhoirionn ghuineach, chaithrimeach,
'S neamhfhiobhach an am tarruige:
An lainn ghlas mar laſair dealanaich,
Go gearradh cheann, is lamh;

'S mar luas na dreige, 's cruas na creige,
Chluinnte fgreid na 'm cnamh.

Gur cinnteach dhuibh d'ar coinneachadh,
Mac-coinnich mor Cheanntfail';
Fir laidir, dhana, choinneolta,
Do'n fhior-chruaigh air a foinneachadh,
Nach gabh fiobh no fomultachd,
No fgreamh roi' theine bhlàr;
'S iad go nàrach, fuileach, foinni,
Ar bhoil go dol na d' chàs.

Gur foirmeil, próifeil, órdoil,
Thig Tóifeachain na 'n ranc,
Am màrfail flàtoil, cómhnurt;
Go piobach, brattach, frólbhui:
Tha riogholachd is mórchuis,
Gun sóradh anns 'n dream:
Daoine laidir, neartor, crodha,
'S iad gun ghó, gun mheang!

Thig Grantaich go ro thartarach,
Neamhfhadbheirteach do d' champ

Air phrioblofgadh go cruadal,
Go fnaidh cheann, is chluas diu;
Choi-niomhoil ris na tigiribh
Le fechdri dianmhear, dàn',
Chuiris iomad fear le fgreidil,
'S a bhreabadaich go làr.

Thig a rís na Frifealaich,
Go fgipi le neart garbh;
Na feochdamh fíor-ghlan, togarrach,
Le fuathas bhiar nach bogaichar;
An comhlan fearradh, cofgurrach,
'S mairg neach do nochd iad fearg;
A fpuir ghlas ag dlús an dérich
Bi'dh nan éilibh dearg.

Nan gaifri ghaifgeil, lafgurra,
Thig Lachunnaich gun chàird;
Na foigh'dibh dearga poinfeonda;
Go claidheach, fgiathach, cuinfearach;
Go gunnach, daggach, iunfaichte,
Gun chuntus ac' air àr:
Dol nan deannamh 'n aodainn pheileir,
Tiochd o theine chàich.

Gabhaidh

++ ++

Gabhaidh pàirt do t iorghaills',
Clann-fhionnoin 's oirdheirc càil:
Mar thuinn ri tír a ſior-bhualadh;
No bile laſrach dian-loiſgeach;
Nan treudamh luatha, ſior-chonſach,
Thoirt griofaich air an nàmh:
A dream chathach, Mhuileach, Shrathach,
'S maith go ſgathadh chnamh.

'S mór a bhio's ri corp-rúſgadh,
Na 'n cloſaichin 's a-bhlàr,
Fiaich anns a roccadaich,
Ag itealaich, 's ag cnocaireachd;
Ciocras air na coſgurrach,
Ag ól 's ag ith a sàth.
Och 's túrſach fann a chluinntir mochthra,
Ochanaich na'n àr!

Bi'dh fuil is gaor d'a fhuidridh ann,
Le lú-chleaſan ar làmh;
Meangar cinn, is dúirn diu;
Gearrar uilt le ſmúiſri;
Cioſnaichir ar biui,
D'an dúbhloſgadh, 's d'an cramh;

Crúnar

Crúnar le poimp T—— S——;
'S F——— P——— fa ſhail.

Oron nuagh. Air fonn, Choille-chraggaidh.

THA deagh ſhoiſgeul feadh na 'n garbh-
chrioch,
Súrd air armamh comhraig;
Urid ri dairirich deanamh thargaid'
No 'n dual ball-chruinn boidheach;
Chui na feargabh le cam earraghloir,
Sluaigh fior chealgach S——,
O's ſgeul dearbha thig thar fairrge,
Neart ro gharbh d'ar fòirin.

Thig thar ler le gaoi anoir oir'n,
Toradh deal ar dòchuis,
Le mhílte fear, 's le armamh geal,
P—— ullamh, mear, 's è dòchaiſgt;
Mac R—— S—— T—— S——,
Oidhre a c——th' air fògra;
Go'n dean gach Brittinnich làn ubhlachd,
Air an glún' d'a mhòrachd.

Ni

Ni na Gaidheil bheodha, ghafda,
Eri bhras le fròlamh;
Iad na ciadabh uim' ag iathadh,
'S coltos dían chuir gleois orr':
Gun f híobh 's iad fiata, claidheach, fgiathach,
Gunnach, riaflach, ftròichdeach,
Mar chonofadh leoghannabh fiadhuich,
'S acras dían go feoil orra.

Dèanamh ullamh chum ar turuis,
'S biobh guineach, deonach;
So an cumufg, am bi na buillion,
An deantar fuil a dhòrtadh:
Och a'dhuin' is flionor curaidh
Is fior fturroil còimhftri,
A leigir far eille mar chuillein,
Dh' fhaotainn fuil air S——— !

'S ioma neach a theid air ghaifgidh,
Tha fíor lag na dhochus,
Gos a nochdar ftandard bratdhearg,
An R——— chearts' tha òir'ne,
Go do bhiodh e na fhior ghealtair,
Gur cruaigh rag go bhròig e,

Ceart

Ceart chomhgairge ris an lasair,
A losgadh falbhuain eorna.

Mhoir is sgairteoil, foirmeil, baggont,
Gaidheil ghasta, chrodha;
Gach aon bhrattach sios do 'n bhaiteal
Le 'n gruaigh laisde róis-dearg;
Iad gun fhiomh, gun fheall, gun ghaisidh;
Rioghoil, beachd-bhorb, proiseoil;
Go neamh-lapach ri rinn gaisgidh,
Spàinnich ghlas nan dòrnamh.

'S binn linn plapraich na'm breid brattach,
Stranntraich bras ri mòr-ghaoi,
An glachdamh gaisgeich na'n ceim staideoil,
Is stuirteil, scairteil, móision;
'S lann ghorm sgaiteach, do shàr-shlachdan
Geur go srachdadh shròn' aige,
Air bac cruachain an fhir bhrattaich,
Go cuir tais air fògra.

'S furbi tailceont, 'scumpa pearsa,
Treun-laoch spracoil, doid-gheal;

Piob d' a fpalpadh, fuas na achlais,
Mhofglas lafan gleois duinn ;
Caifmeachd bhras bhinn, bhroddadh aigneadh,
Go dian chafguirt flóigh leis ;
Chuireadh torman a phort baifgeoil,
Spioraid bhras n'ar póramh.

Bíobh funtach, luthor, bèumach,
Sgriofach, geur go feolach,
'S bi'dh Mars creuchdach, cogach, reubach,
Anns 'n fpeir d' ar feoladh ;
Soirbhichidh gach ni go leir libh,
Ach fibh-fein bhi deonach ;
Marfailibh gun dail, gun eiflein,
Luthor, eattrom, ceolor.

Marfailibh, gun fheall, gun airfleal,
Gach aon bhrattach bhoidheach :
Guideachd fhuaicheonta na'm breacan,
'S maith go cafg na tórachd :
'Nuair a ruifgis fibh na claifich
Bidh fmuis bhreac feadh feoir libh ;
Gaorr, is inchinne na fpaddul,
'S na liath-fhad feadh mointich.

Sliochdraich

Sliochdraich, ſlachdraich, na'n cruaigh
ſhlacan,
Freagra baſgur ſhiunnſor;
'Nuair a theid a ruaig gun ſtad libh
Gur a fad a chluinntir,
Feiddrich bhluillion, ſcoltadh mhullach,
Sios go bun an rumpuill;
Ruaig orr' uile mar mhoim tuile;
Chui cha 'n urr' iad tiunntadh.

'S ioma fear a dh' oladh lionta,
Slainte an R——— s' tha oir'ne,
Spealgadh ghlainichion ag gríoſaich,
'S é cur beinn air S———;
Ach 's onaraiche anois an gniomh,
Na cuigceud mile bóla;
'S fearr aon ſiola a dh'fhuil 's an fhrí,
No galoin fhíon air bhórdamh.

Dearbhaidh bechdi ſibh bhi ceart d'a,
Eri grad le'r ſlóghamh;
Gun ar maain, clann, no beirteas,
Chuir ſtad-feachd n' ar dóchus;

Ach gluafad intinneach, luath, einnteach,
Rioghoil, liont' do a mhórchuis :
Mar an raithneach a dol fiós duibh,
Sgriofadh dían lúchd cleóchdan.

Ar ceathairne ghruamach, niomhoil,
Lán do mhire cruadail ;
'S mifg dhearg chatha, go bárr rath orr',
'S craobh dhearg dhath nan gruaighimh ;
Iad gun athadh fios le'n claidhin
Ri fior fgathadh chruachdan:
Lotar dearganaich le'r gaithin,
'S le'r fior chrathadh cruaghach.

'S beagan fluaigh, a 's tric thug buaigh,
An iomuirt chruaigh a chomhraig ·
Deanaimit gluafad gun dad uabhuinn,
'S na biodh fuathas oir'ne :
Deirtidh uaiflion an taobh-tuath,
Mac-fhíom na ruag, 's Diuc-Gordan,
Le marc-fhluagh a 's nuarrai gruaim ;
'S ruaim aimhi fhuar nam poramh.

Moladh

Moladh air piob mhoir Mhic-cruimein, d'an ainm an oiseach. Air fonn, Mairi nian Deorsa. Tha chead cheathramh, mar go'm b' ann air a dheanamh leis a phiob do'n ughdar.

'S IOMA Baintighearn' bha spéseoil,
Ma'n chéile bh' ag Móraig;
Go'n áirir me-fein diu,
'S gach te tha d' am sheorsa:
Mhol e phiob anns gach gríd,
A b' fhearr a prís cheolor;
Na buaghannabh móra;
Ma gaisgidh ri cómhrag:
O! fhad bhio's bíog, no aon díorr,
Na gne chlí, am chomhradhs',
'S gun an fhorc a bhi m' mheoiribh,
Go mol me ri m' bheo u.

Lium a 's muirneach 'n am éri,
Cruaigh sgal éibhinn do sgórnain;
Anail beatha do chréafoig,
D' a sèididh roi' d' phóramh;

Cinnidh as, port nach tais,
Lán do thlachd ſog-hradhach,
'S e fonnor mear boidheach,
Go h inntineach lóghar:
Ceart is blas, ciaſmeachd bhras,
'S úrlar cas comhnart,
Gun raſgaich, gun chrònan,
Gun ſlagh'daireachd mheoirion.

'N am do 'n ghrèin dol na eididh,
'S tric leat èri a d' ſheomar,
Go truſcanach cèatoch,
'S ribin gle-ghrinn do 'n tſròl ort:
T ard ghlaodh ſuas, ſgairteoil fuaim,
Maidin fhuar ròta;
Dhol 's an ruaig chomhraig,
Bheirt' a ſluagh beo leat:
Gur ſpreodadh cruaigh, t ailiarms luath,
Neach is tuar gleois air:
Go 'n toir me-ſhín boidion
Go mol me re m' bheo ù.

Corp mionchraicneach glè ghlan,
Lán do ſhèideagan cruadail;

Do

Do chead ſgairt, neartor, cattrom,
Moſglaidh ceudan o fuar-ghreann ;
Le mór ſgairt, theid go grad,
An airm 's am brat buailte,
Le foirmeolachd uallach,
'S craoibh-feirge nan gruaighimh ;
Spainneach glas cúil na 'n clais,
Siar gach bachd-cruachain,
Grad-ullamh go tuaſaid,
Le ſgal ſiunnſoir d' am buairidh.

'S mór tha mhaiſe 's do mhiſnich,
'S do dheagh ghiftin na t úrluinn :
Próiſeil, ſturtoel, ſior ſgippi,
'S gur neamh-mhiota cur giuig ort :
Goic nam buagh, 's ághor gruaim,
A dh' fhágus ſluagh creuchdach,
Go marbhadh, 's go reubadh,
Le caithrim na 'n géur lainn :
Piob 's i ſuas 's dionach nuall,
Marchruinn, luath, leumnach ;
Toirm thriolonta bhlaſda,
'S ſior bhaſdalach beicil.

'Nuair

++++

'Nuair a nochdor a bhrattach,
B' ait linn bafgur do fhiunnfoir;
Le d' bhras fhiubhlaichion crappach,
Teachd le craittraich o d' chruinnlu,
Caismeachd dhlú, 's pronnmhion lú,.
Teachd le rún réubaidh,
Ghearradh fmúis agus fhéithin,
Le d' fgolaghaoir ag éibheach;
Co do 'n tfluagh nach cinn luath,
Fa d' fpor cruaigh gléufta?
Cha 'n eil anam an créafoig,
Lan do mhifnich nach séid u,

Chuiridh crappraich do bhras mhear,
Gach aon aignidh go cruadal:
Do thorman dionach le lafgar,
Aird-bhinn chaifmeachd an fhuathais.
Lús is fpíd, luas le cií;
'S mór neart fior chuanda,
Go fathadh, 's go bualadh,
'S go cuirp chuir an uaighimh:
Béic na 'm píob, fi chuir díth,
Sior fgrios gniomh-luaineach:

Riabis

Riabh ri h uchd bualaidh,
'S crann aghor 's an ruaig u.

Molam ceol agus caismeachd;
Crann taitneach mo rúins' u;
Chuiridh t iolach fa d' bhrat-bhreid,
Rinn-cholg gaisgidh n' ar fuilin.
Riogh na 'n ceol, 'n am na slógh,
Bhi na mór eididh,
Go stroiceadh, 's go reubadh,
Chuir chorp as a cheile:
Ri h uchd gleois 's bras do mheoir,
Le t anafadh ghloir-ghleusta,
Dol-arnadhairt go sgairteil,
'S leanailt bhras 's a retreuta.

Rinn u Oinid do 'n chlarsaich,
Searbh mar racudul fighlion:
Ciuil bhochd, mhosgaideach phramhoil
Air son shean daoin' is nionag:
Ri h uchd goil, b' fearr aon sgal,
O d' thuill mhear fhiienoir,
D' am brosnadh 's d' an griosadh,
Ann an caithrim thoirt griolaich:

Toirm

Toirm ho tholl, phronnadh phonc,
Cruinn-chruaigh lom-dhionach:
B' fearr 's an am ſin do bhrothluinn,
Na uile oirfeid na crioſtachd.

Torman ſiubhlach dhos ſáinneach,
'S milis gáirich is crónan:
Búirein cuilc is binn ard-ghaoir,
Teachd o fhaſlaichion céol-chaol:
Siunnſor donn, 's foirmeil fonn,
Sgiobhach bonn, ro-ghrinn,
Gun ghaiſidh, gun ótus,
'S rifeid gheur chomhnurt:
Brat min trom, plapraich crom,
Shioda lom cróidhearg,
Mar ſhuaichiontas comhraig,
'S é ſtrantraich ri mor-ghaoi.

B' ait bhi 'g amharc na t éadann,
'N am bhi ſeididh do ſhroinc:
Tha Mars gaiſgeil na éididh
Ri ſior ſhéitrich fa d' choitin.
'Nuair chuirir ſuas do ghlaogh cruaigh,
Roi' 'n bhraſ-ſhluagh choímh-ſtraitheach,
Cinnidh

Cinnidh daoine na leoghannabh
Fuileachdach beodha;
Bi'dh bras ruaim, ghuineach ruagh,
Anns gach gruaigh fheolor;
'S le mor lasgar do bhras-phort,
Cha 'n ath iad bhi deonach.

B' e fid an gothadh fior ladhach,
A dol air naghart 's a mhársail;
Ann d' chorp cumail ftadhaidh,
A dol fradharc do námhad:
'S ioma fear, bheir fa near,
T fhacaill mhear, ghrásor,
D' a fprèódadh 's na blaramh,
Le mear-ghaoi do mhalaidh:
'S robhadh trom, gach aon phonc,
Thig o d' chom gàireach;
Síor bhrofnachadh teine,
S tarraing fgoinneoil air chláidhin:

Chuiridh tusa le d' bhuagan,
Gaoir dhearg chruadail 's gach inntin:
Shiubhlá tu le d' thoirm uallaich,
Gach ball-uasul 's cha díobair:

Dhamhladh bras, ar thoirt as
Le fior bheachd míochuis,
Gach cri a bhio's ríoghoil,
Na 'n comabh gun díbleachd :
Theid air ghléus, gach aon chré,
Le mifg-chath ghéur, dhílis;
'S le brofdadh do bhras-phort,
Go 'n cafgradh iad míltion.

Gur a fuibfeç fior thorrthach,
Corp fothghradhach na píoba;
Lom-lán loinne ma broilleach,
Sios go coileir a fídeig :
Buill do chuirp fheinneas puirt,
Le Ceol-fluirt bhiogoil;
Roi' t ochd uinneogon fíonolt,
Thig arm-chaifmeachd na míli :
'S toirm do bruit, ri fior chluich,
Am barr do dhuis ríobhaich :
Seoid a mhofgladh na 'n gaifgeach,
Le foirm bhras-phort d' an gríofadh.

'S coimh-tiudh gach orraichion séitreach,
Ma d' ghnúis cheatoich a bórcadh,

++ ++

Ri meanbh-chuileogon céiteoin,
Ma bhoc a récill air lónan:
Gradh do chom, choifneas bonn,
Le d' fhreth tholl ordoil,
Teachd na thailmich bhinn, bhoidheich,
Reimh ochd dhorfa do fheomair;
Muineal crom, phronnas pronn
Puirt, le fonn comhraig:
Clia a 's tartarach tadhal,
Breabbraich, ftaghadh, is móifin.

Suas 'nuair niotor do fpalppadh
Ann an achlas do chéile;
Roi' d' chaol ghaothaire fnafor,
Gao na d' phearfainn d' a séideadh;
Meoir na rith air bhalla-chrith,
'S iad ri frith-léimrich
Air fiunfor donn gleufta,
'S binn goithlim a chléibh fin;
Dearrafan bruit, gaoirich duis,
Gun tuifleadh d' a bhéuſadh,
Air flinnen borb an fhir-bhrattaich,
Gathan gafd agus bréid ris.

++++

An crann ma 'n crannaich na céudan,
'N am cruaigh gheur thoirt a truaillibh,
Lan airm agus eididh,
Ghuinneach, ghleusta, go cruagh-chúis:
Crith go féim, air gach treiun,
Lán do shéid ghruamaich,
Le d' lasagan buaghach,
'S parradh as-caoin 's na sluaghamh.
Mars na léim anns a spéir,
Air each dearg cèum-luaineach,
Na laimh a chlaidheamh d' a chrathadh;
'S misg-chatha na ghluasad;

Mhcire 's ionmhuinn lium féin u,
Seach an céile bh' ag Deorsa;
A bhan-chruimeneach bhéusach,
Mhaiseach, bhréid ghlan gun ótus:
Bean gun bhéud, 's i gun eud,
Lan do shéid shólais,
An geal-ghlaccamh t fhir phosda,
D' a d' chriondadh, 's d' a d' phógadh:
O! 's forton cruaigh nach bheil t fhuaim,
Am chluais feadh 's ba bheo me:

++ ++

Ceol is caiſmeachd mo chríodhs',
A bhain-ſgiathanach ghlórmhor!

Oran rioghoil a bhoitail. Air fonn, Let us be jovial, fill our glaſſes, *&c.*

BIDHMIT súbhach, 's ólair deoch linn,
Oſnaich 'n ar fochur cha támh,
Na ſmaointich'mit ar bochdainn,
Fhad 's a bhio's an copan lán.

'S airticil mór do chreud Bhachuis,
Creidſinn go ceart anns an dram;
'S leanailt air bhi 'g ól go súrdoil,
Gos an cinn ſtúirdein 's a cheann.

Olaimit glainichion lána,
Air ſlainte an tSeumuis ata uainn;
Cuirimit da ſhlaint' an cáraid,
Toſda a T[illegible]ſtráic a chuach.

Ma 'ta ſtamac anns a chuideachd,
Nach díleidh a chuids' d' ar míann,

Siapadh é 'mach as ar carabh,
Mar go caruinnichd e síol.

Cuireadh ar cupachan farfta:
Aifig cas an corn mancuairt:
Faicir éibhinneachd air lafadh,
Le fíor fgairt 'n ar beachd, 's 'n ar gruaigh.

Biodh ar crioghachan a damhfa,
Linn an drams' a dhol na thruaill,
Mar go 'm bímit 's a cheart amfa,
Dol co 'n champ a dh'fhaotainn buaigh.

Do'n digh' bhrioghor, neartor, bhlafda,
'S mílfe no mil bheach go póit,
Líon a foidheach fin amach dhuinn,
Do 'n ftuth bhlafdor fin 's a ftop.

Seinnir órgain, bèumar fuic dhuinn;
Ciúnaimit le cup an Rí;
Canain gach dainginn a béicill,
Bi'dh tein'-èibhinn anns gach tír.

Do

Do 'n iocſhlainte naomha ſin, Bhachuis,
Cuir buideal pailt d' ar coir,
Go'n tairgimit íobuirt thaitneach,
Do Dhia creachach ſin an óil.

'S ioma fearſta ſalachi tlachdmhor,
Tha 'm mac na brach ri luaigh;
Rinn ſin e na leannan do mhíltion,
'S na mhilſein príſeil do 'n tſluagh.

Sgolaidh e ghruaim far a mhuigein;
Ni e ſiudhuntach fear cruaigh;
Ni e cruadalach fear gealtach,
Gos an teid e ſeachd no 'n ruaig.

Ni e cainteach a fear toſtach;
Ni e broſgulach fear dúr;
Ni e ſuireach a fear nárach;
'S ſágaidh e dán' a fear diuid.

'Nuair theid e 's a mhala ſhoiſgeil,
Tairnidh e moiſein go cliu;
'S foſglaidh e na glaſa díobhuir,
Deir mac a mhiothuir nach ſiu.

++ ++

Ni e pogach a fear ailleont
Nach fuilgeadh cailin do chóir;
Sparraidh e damhs' anns na caſſ.bh,
Nach d' rinn riabh aon ſtap d' an deoin.

Fagaidh e neamhſhantach acrach;
Toinnidh e cas a fear ſlim;
Bheir e caitein air fear ſlemhin;
'S ni e ſpreadhoil a fear tiom.

An t airgid a bha d' a ſticleadh,
'S a ſporan na chripleach riabh,
Bheir a relíoſ dh'a a príoſon,
Le fuaſgladh crua'gh-ſhnim na 'n iall.

Ni e aoigheoil a fear doichleach;
Ni e ſocharach fear teann;
Ni e duin'uaſal do 'n bhalaoch;
Ni e fathromach fear fann.

Ni e ſaor-chriodhach fear duinte,
'S faoiſidh e rún a chrí;
C eididh an lag gur a laidir,
Gos an dearbh e chail 's a ſtí.

Tairnidh

++ ++

Tairnidh e mulad go aitcas;
Tiuntaidh e airſteal go fonn;
Mionach na ſporan go ſpoil e
Le ghob biorach chriomas lom.

Thigeadh meanmna, 's falbhadh airſteal
Air chairſtealabh auinn do 'n Róimh;
Seinnmit órain cheolor, ghaſda,
Shuntach, bhras, nach lappach gloir.

'Nuair bheirir a bottul a ſtaippeal,
'S a chromar ri cap a cluas;
'S eibhinn a ghogoil la carraich,
Cogur ſearraig ris a chuaich!

'S mils' no ceilearadh ſmeoraich,
Le luinneag ceolor air géig,
Creatıraich ſhrideagach do ſgórnain:
Crattan a 's bóiche fa 'n ghréin!

'S binne na luinneag eoin-búchuinn,
Bhiodh ri túchan am barr thonn,
Guilig do mhuineil is giuig ort;
Cuiſle-chiuil a dhuiſgeadh fonn.

'S

'S binne no cluig-chiuil ad Ghlas'cha,
T fhuaim le baſtul dol 's a chórn;
Sid an fhailt' a ghleuſadh m' aignidh,
Mac na brach a teachd le póig.

Líon a ſuas an tſlige-chreachainn;
Cha 'n ion a ſeachnadh go dram:
'S olc a Ghailic orr' an creachann;
An tſlig' a chreach ſinne a t' ann.

'S binne t eaſraich dol 's a chupan,
Copadh uſgraichion go d' bhéul,
Na coimh-ſheirm organ' is chruition,
An talla druite le 'n cuid téud.

'S binne no ceol coillich choille,
Bhiodh ri coillig air an tom,
Dúrduil a bhottuil ri glaine;
Crónan loinneoil thailleadh bonn!

Teicheadh liun-dubh as ar communn;
Falbhadh gainne; 's pailt ar n ór;
Na biodh ſpéuclair oir'n go ganntar,
Fheadh 's a bhio's an dram 'n ar ſróin.

Olaimit

Olaimit ſinn-ſhín a h ainbhfhioch,
Le macmeanmn' a brandi fhuair,
Dh' ain-deoin ceannaichd, 's aſgul earraich,
Cúram ſparraimit 'n a h uaigh.

'S an tobar ſhlánaiche ſin Bhachuis,
Fathraig'mit uile ar ciall;
Cha ſpioraid bheag, bhochda, chruipt'
'S dòcha cuid bhi aca 's ſíoch.

Biodh ar ceann'aigh uile an ceart-uair,
Chomh-ruiteach ri dreach na 'n ròs,
'Nuair a theid ar fuil air ghabhail,
Le beirm ladhaich Mhic-an-toís.

Gur dionnſaireach, ſpioſuirneach, t fhail-
leadh,
'S teaſ-ghradhach do ſhnag roi' m' chliabh;
Fadah blàis air feadh mo mhionaich;
Gur ro mhioragach do thriall.

Gur guccagach, coilleagach, briſg-gheal,
Bruicheoil, neimh-mhiſgeach do thuar,

'N

++ ++

'N a d' ſhlambruinnibh crioſtoil a dòrtadh,
Ri binn-chronanaich am chluais.

Sgaoilimit o altair Bhachuis:
A chleirich taiſg a chailis uat;
Dh' fhalbh ar ſuachd; 's ciod e 'ta dhí oir'n?
Thugaimit baidſe crion do 'n tſuain.

Ach freſdil ſinn air ghairm na maidne,
Le t ioc, 's le d' bhalom lan bhuagh,
'S thoir dhúinn aon ghloic-nid 'n ar leaba,
A bheir crith-chlaiginn oir'n mancuairt.

Oran a rinneadh do bhail' arrait ann an Ard-namorchuan, do 'n ainm Coiremhuilinn, agus do dh'aultan a tha rith roimh a bhaile ſin, do 'n gairir, Ault-an-tſiucair. Air fonn, The laſs of Patie's mill, *&c.*

Dol thar Ault-an-tſiucair,
A maidin chúbhrai chéit,
'S paidiren geal dlú chneap,
Do n' driúchd ghorm air an fheur,

Bha

Bha richard 's robin-brú-dhearg
Ri ſeinn, 's fear dhiú na bheus;
'S goic moit air cumhaig chúl-ghuirm,
'S (gug-gúg) aic' air r ghéig.

Bha ſmeorach cur na ſmúid dhith,
Air baccan cuil lea fein;
An dreadhunn-donn go súrdoil,
'S a rifeid chiuil na bheul;
Am briccein-beith' is lúb air,
'S e 'g gleuſadh lú a théud;
An coileach-dubh ri dúrdan;
'S a chearc ri túchan ré.

Na bric ag gearradh ſhúrdag,
Ri plubraich dhlú le cheil',
Taoibh-leimnich mear le lu'-chleas,
A búrn, le múirn ri gréin;
Ri cabbadh chuileog' ſiubhlach,
Le 'm briſtidh lúthor féin:
Driom-lann-ghorm, 's ball-bhreac giuran;
'S an lainnir-chuil mar léig.

Mil-dheocladh

Mil-dheocladh ſheillein ſtrianach,
Le cronan 's fiata ſtrann,
'N an dithimh baglach, riabhach,
Ma d' bhlaithibh grianach chrann:
Straibh-dhriucain dhonna, thiaichdi,
Fa ſhinion ciochan t fheoir,
Gun thiochd-ain-tír no bhiadh ac',
Ach fáilidh ciatoch rós.

Gur milis, briſg-gheal, búrn-ghlan,
Meall-chúirneineach, 's binn fuaim,
Bras-ſhruthain Uilt-ain-tſiucair,
Ri torman ſiubhlach luath:
Gach bioloir, 's luibh le 'n úr-rós'
Ag ciutinn dlú ma bhruaich;
'S e toirt dhoibh bhuagan súghor,
Go 'n ſui'bheathachadh mancuairt.

Búrn tana, glan, gun ruaghan,
Gun deathach, ruaim, no ceo,
Bheir anam-fáis, is gluaſaid,
D'a chluanagan ma bhórd.
Gaoir bheachainn bhui, 's ruagha,
Ri dioggladh chluaran óir,

'S

'S cir mheala d' a chuir ſuas leo,
An ceir-chuachagan 'n a ſtòir.

Gur sólas an ceol cluaiſe,
Ard-bhairich buair ma d' chró :
Laoigh chenn-fhionn, bhreac, is ruagha,
Ri freagra nuallan bhó ;
A bhain-áireach le buaraich,
'S am buachuill' dol d' an còir,
Go bleoghun a chruidh ghuaill-fhinn,
Air cuaich a thogus cróic,

Bi'dh lóchrainn mheal' a lúbadh
Na ſrábh, 's bru air gach géig,
Do mheaſabh milis cúbhrai,
Na 'n ùbhlun 's na 'm péur :
Na duilleogan a liugadh,
Is fallus cùil diu féin ;
'S clann ag gabhail tùchaidh,
D' an iomailich dlù le 'm béul.

B' e cronan t eaſſain ſrùluich,
An dùrduil mhùirneach mhaidh ;

++ ++

'S do bhoirchibh daite, ſgùm-gheal,
Tiugh, flùranach, dlu, tlá:
Le d mlantull d dheallt ùir-mhin,
Mar dhùradh cùil ma d' bhlà:
'S air calg gach feoirnen dùir-fheóir,
Garm niamhainn dhriuc a fás.

Do bhrat lan ſhraddag' diamond,
Do bhraon ni ſoils' air lár;
A charpet 's gaſda ſoineal,
Gun a coi'-fine Whité-hall:
Ma d' bhearradh gorm-bhreac coillteach,
Ann chinn a loinn le ál,
Na ſobhraichion mar chaillibh,
Na 'n coilleiribh na d' ſgá.

Bi'dh guilig eala a túchan,
'S eoin bhúchuinn am barr thonn,
Ag inbhir Uilt-ain-tſiucáir,
Snamh lú'-chleaſſach le fonn;
Ri ſeinn go moiteoil, cuirteoil,
Le muineil-chiuil, 's iad crom,
Mar mhála píoba 's lùb air;
Ceol aoiſi, ciuin, nach trom.

'S

++ ++

'S grinn an obhair ghrábhail,
Rinn nádor air do bhruaich,
Le d' lurachain chreabhach, fhásor,
'S am buicein bhán orr' ſhuas:
Gach ſaimmir, neoinen, 's málag,
Min-bhreachd air làr do chluain;
Mar réullain róit an dearſadh,
Na ſpanccain áluinn nuagh.

Bi'dh cruinn, 's am bárr mar ſgárlaid,
Do chaorabh aluinn ann;
'S croibhion bachlach, árbhui,
A faoiſgnidh árd ma d' cheann;
Bi'dh dearcan, ſuithin sùghor,
Trom lùbadh an luis féin,
Caoin, ſechdi, blaſda, cubhrai,
Ag call an drùis ri gréin.

'S comh-lan mo lios ri pharrais,
Do gach cnuas a 's fearr an coill;
Na rélich arbhar fáſaidh,
Bheir piſeach árd 's ſgoinn:
Pór reachdor, mincor, faſor,
Nach cinn go fás na loim;

'S coimh-reamhar, luchdor cáileachd,
'S go fgáin a ghrán o dhruim!

Do thachdar mar' is tire,
Ba thiochd-ain-tir leis fein;
Na 'n treudabh feidh 'n a d' fhritheamh;
'S na d' chladach 's milteach éifg;
Na d' thraigh tha maorach líonor;
'S air h uifge 's fior-bhras léus,
Ag oganachamh ríobhach,
Le morbha fior-chruaigh géur.

Gur h ùróil, flíochdor, cuanda,
Groidh-each air t f huarain ghorm,
Le 'n iotadh tarraing fuas riut,
Le cluintinn nuall do thoirm:
Bi'dh buicein binneach 's ruaghag,
'S mion-mhin-bhreac, cluaif-dearg, óg,
Ri h-ionaltradh go h uaigneach,
'S ri ruiddeis luath ma d' lón.

Gur damhach, adhach, laoghach,
Mangach, maoifeach, t f honn;

Do

++ ++

Do ghlinn le feilg air laomadh,
Do gharbhlach-chraobh 's do lom:
Gur h áluinn barr-fhionn, braonach,
Do chanach caoin-gheal thom,
Na mhaibenibh caoin, maoi mhín:
Na d' mhointich fgaoi-chearc' donn.

B' e fid an fealladh éibhinn,
Do bhruacha glé-dhearg rós,
'S iad daite le gath gréine,
Mar bhoifgnich léug-bhui óir:
B' 'iad fid an geiltridh glé-ghrinn,
Cinn déideagan meafg feoir,
Do bharrabh luibhion ceatoch:
'S foirm bhinn ag tèud gach eoin.

O lili ríogh na fluran!
Thug bárr mais air ùr-ros gheag,
Na bhabbaidion cruinn, plùir-mhin,
'S a chrùn geal, ùr mar ghrèin:
Do 'n uifge ad Ault-ain-tfiucair,
'S e cùbhrainn d'a o bheud;
Na rionnagan ma lùbamh,
Mar reullain-iuil na fpèir.

 Do

Do ſhealbhag ghlan 's do luachair
A bórcadh ſuas ma d' choir :
Do dhíthen lurach, luaineach,
Mar thuairneagan do'n ór :
Do phreis lán neada cuachach,
Cruinn chuarſgagach ag t eoin :
Barr braonain 's an tſail-chuachag,
Na 'n dois an uachdar t fheoir.

B' e ſid an leughas lèarſainn,
Do luingeas brèid-gheal, luath,
Na 'n ſguadronabh ſeoil-bhrèid-chrom,
A bordadh geur ri d' chluais ;
Nan giuſaichibh beo-ghleuſda,
'S an cainb go leir riu ſhuas ;
'S Caol-muile fuar d'a reubadh,
Le anail ſpeir fa thuath.

'S cruaigh a b——— fuair me,
O'n fhuaran 's blaſda g———,
An caochan 's mó buaghan,
A ta fa thuath 's an Eorp ;
Líon ach am bola ſuas d'e,
'S do bhrandai fhuair na 's cóir :

Am

Am puinſe milis, guanach,
A thairneas ſluagh go ceol!

Muim' altrom gach poir uaſuil,
Nach mith le fuachd na ſpeir,
Tha ſgiath fa 'n aird a tuath orr',
D'fhag maith a buair, 's a fèur;
Fonn deaſ-oireach, ſior uaibhreach,
Na ſpèuclar buan do 'n ghréin:
Le ſpréidh theid duin' a ſuas ann,
Chomh-luath ri each na léim!

'S aol is grunt d'a dhailibh,
Dh'fhág nádor tarbhach iad;
Air a meinn go'n toir iad arbhar,
'S tiugh, ſtarbhanach ni fás;
Bi'dh dearraſanaich ſhearr fhioclach,
D' a lannadh ſios am boinn,
Le luinneaga binn níonag;
An ceol a 's míſle roinn!

An Coir' is fearr 's an dùthaich,
An Coir' is sùghor fonn;

'S e Coiren Uilt-ain-tſiucair,
An Coiren rùnach lom;
'S go lom, gur molach, ùroil,
Bog mhèador dlù a thom,
Am bheil mil is bainn' a brùchdadh,
'S uiſg' rith air ſiùcar pronn.

An Coire ſearrachach, uanach,
Meannach, uaigneach àigh;
An Coire gleannach, uaine,
Bhleachdach, luath go dàir;
An Coire coilleach, luachrach,
An gair a chuach 's a Mhàrt;
An Coir' a faidh duin'-uaſul,
Biaſt dhubh is ruagh na chàrn!

An Coire broccach, taobh-ghorm;
Torccach, faoili blà;
An Coire lonach, naoſgach,
Cearcach, craobhach, gràidh;
Go bainneach, bailceach, braonach,
Breacach, laoghach, blàr:
Ann ſultor mart, is caora,
'S a 's torach laoimſgir bàrr!

++ ++

An Coire am bi na caoirich
Na 'n caoigidimh, le 'n al;
Le 'n reabhad 'g gabhail faoifgnidh,
A 'n craicnimh maoi-gheal tlà :
B' iad fid am biadh, 's an t aodach,
Na t fhaoin-ghleannabh 's na t aird;
An Coire luideach, gaolach,
'S e làn do mhaoinibh gràis!

An Coire lachach, dràcach
'M biguilhneich 's trai'-gheoigh og;
An Coire coileachach, lan-damhach,
'S moch, 's is an-moch fpórs :
'S tím dhomh fgur d' an àiribh,
An Coire 's fàfor pòr;
Go h infeach, doireach, blàrach,
'S iomacach, càifeach bó!

++ ++

Oran a rinn duin'-uasul arrait, d'a cheile nuadh phósda. Air fonn, Dh'fhalbh 's an easgar an t og ba deise, &c.

AIR Ault-ghartan, ghlachdas bradan,
Bain-iasg gasda, lán-mhaiseach.

Am breac a 's ciatoich' ann mo bheachdsa,
'S dreach mín sneachd gheal sáile dh'i.

Bean ghlan, bhas-bhàn, chaoin, sheamh, chas-chruinn,
Na 'n calg-rasg donn gàireachdach.

Chaigh na duilin chum an dùlain,
Dh'fhiachainn dùbhrachd ceardadh orra;

Air a sóinneadh do sgeamh glórmhor;
'S cloch iuil mhór ghaol-thàirneach í.

Dreach an aingil, fíobh na h ainnir,
Chuir am m' anam gàirdicheas.

'S ann o 'n reamhair fuair me 'n euchdog;
Phenix, eud na gaidhealtachd.

Airrichdin

++ ++

Airrichdin priosoil no 'm bas min-gheal;
'S béasach minneil càileachdan.

Fuaras léug air bhruachamh Eitimh,
'S faodail cheatoch aluinn i.

Léug na foineal, 's fearr no 'n diamond;
An gabh loinn a pàrlamaid.
Deideag shoithibh, E——— is C———;
Gur neamh-dhoithibh m' àilleagan.

Béul a 's binne, déud a 's gile,
Cùl a 's finne fàinichion!

Mao mar shiorus dearg bhermilion;
Briarach, milis, márranach!

Geal mar íbhi, deud cruinn Dido,
Pairc na spísri fàileneach!

Da leig bhuaghach, mheallach, ghuamach,
Sùil a 's buairich faitichion!
Ruisg neamh-luaineach, 's módhar gluasad,
'S staiddeil suairce t abhaistion.
Modhoil, cùrtoil, 's baindi giulan;
'S làn haim-diuç o pàirtinnibh.

Geug

++ ++

Geug na míog-ſhul, 's mór mo phris diot;
Fuair me-ſhín na d' phàiſte h u.

Thàrr me 'n ulaigh, 's cha bi munar,
'S fèarr no tuillidh ſaibhiris.

Fuair me moran, mo thoil mhór leat;
Fuair me ór na h Aiſia.

Fuair me óg u, fuair me t óigh u;
Fuair me boidheach, àluinn u.

Mo thaipp dhreachor, ſhona, thlachdmhor,
Mhaiſeach, ghlachd-gheal, làn-ghaſda!

Aignidh fonnor, banoil, tromdha;
'S líonor conn fa pàirtinnibh!

Caomhag mhaoineach, 's cha b' i'n fhaoineag;
'S caoin, ciuin, faoilteach, failtichion.

'S rèumoil, rummoil, ciallach, gruntoil,
Mo ſhonn, ſuntach, sàr-thuigſeach.

Bèul dearg toſtach, lan do ſhoiſtin,
Nach gearr focall earr-loiſgeach.

Do chúl pèucach, or-bhui, pèurlach,
'S aingli, cèatoch, clàideagan!

++++

'S dalladh learſainn fealltainn geur orr',
'S gathain ghreine a dearſadh air!

Amaladh, téudach, fann-bhui, ſeudach;
Cùl nu gèige bla-mhaiſich!

Tuir gheal chrioſtoil, plúr-mhín ſtoite,
Ciochan toite bàn-chraicneach.

'S ſgappach glèi'teach, uirneach, dèirceach,
Traiſceach, béuſach, cràbhach i.

Coſlos Venuis, ſnuagh na h——hb——t;
'S genmni èagſamhuíl talontan.

Muineal mín-gheal, glaine-triodach,
Chíte fíon a tearnadh leis.

Gairbhe is míne, ſhuas is ſhios orr',
'S donnaigheal mheinneach nárach i.

'S briarach, ſiofolt, ſochdair, fìonolt,
Bean is miogach fàitichin:

'S i go toſdach, fìor-ſhaor ſochdair;
Gan dad moit no àrdain inte.

'S fonnor, muirneach, ceolor cúirdeach,
A gheal-uiſeil laimh-ghnìomhach.

++++

S'ian go faic me-fhín mo leannan,
Ann' am M——áird-chreigich.

Oran-luaigh no fucaidh, a rinn duin-uasal d'a leannan, air dhi dol thar fairrge. Air fonn, Agus ho Mhorag, no ho-rou, no ho-rou-ghealladh.

A Mhorag chiatoch a chuil dualaich,
Gur h è do luaigh a th' air m'aire.

'S ma dh'imich u nunn thar chuan uainn',
Go ma luath a thig a thairis

'S cuimhnich thoir leat bannal ghruagach,
A luaighis an Cló ruagh go daingiunn.

O! cha liginn u do' n bhuailidh,
Ma falaich am buachar t anart.

De cha leiginn u go cualach;
Obbair thruailli fin na 'n caileag.

Gur h í Morag ghrian mo ghuamag,
Ag am bheil cuailen barr-fhionn.

'S gagganach, bachlagach, cuachach,
Ciabhag na gruagaiche glaine.

Do chúl peuchdach ſios na dhualabh;
Dhalladh e uaiſlin le lainnir:

Sios na fheoirnenibh ma d' ghuaillibh,
Leadan cuaicheneach na h ainnir:

Do chúl peurlach, ór-bhui, luachach,
Timchiull do chluaiſe na chlannamh.

O, Mhorag! go bheil do chuailen
Ormſa na bhuaireadh gun ſgainnir.

'S go nach iar me u ri d' phúſadh,
Go'm b' e mo run a bhi marr ruit.

'S ma thig u a ris am lúbamh,
'S e 'n teag a rúin ni ar ſgaradh.

Lennidh me chomh-dlú ri d' ſháilibh,
As bairneach ri ſgeir mhara.

Shiubhail me cian leat ar m' eolas,
Agus ſpailp do'n ſtroichd ar m' ain-eol.

Go leannain u feadh an tſaoghail,
Ach us' a ghaoil theachd am fharraid.

Go 'n chuiridh air mhifg le d'ghaol me;
'S mear aottrom a ghaoir ata m' bhallambh.

'S a Mhorag 'g am bheil a ghruaigh chiatoch,
'S glan a fiaradh th' ann d' mhalaidh.

Do fhúil fhuilbher, fhochdair, mhôdhar,
Mhireagach, chomhnart, 's i meallach.

Déud cailce fnafda na rioghainn,
Snaite mar dhífn' air a ghearradh.

Moigh'diunn bhoidheach na 'm bos caoine,
'S íad chomh-mao ri cloidh na h eala.

Cíochan léaganach na 'n guccag,
'S failidh a mhufca d'a h anail.

'S ioma oig-f hear a ghabh tlachd dhiot,
Eeidir Arcabh agus Mannuinn.

'S ioma leannan a th' ag Moraig,
Eidir Morror agus Aruinn.

'S ioma gaifgeach do ghaidheal,
Nach obbadh le m' ghradhfa tarrainn:

A reachadh le fgiathabh, 's le cláidhin,
Air bheag fgath go bial na 'n canon:

Chonnortaichidh

Chonnortaichidh dol na 'n oirdnibh,
Thoirt do chórach, 'mach a dh' ain-deoin.

'S iomad érmunn láſdoil, trèadhach,
Ann Duneidiunn, ann ambaroil,

Na faiceadh iad gné do dhuais ort,
Dheanadh tarrainn ſuas ri d'charraid:

Mo chionn a dheanadh leat éri,
Do Chaiptin fein Mac-mhic-ailen:

Go 'n theann é roi' roimh chách riut,
'S ni e fás e, ach thig thairis:

Gach duine, tha 'n Uibhiſt 's a Muideort,
'S an Araſaig dhubh-ghorm a bharraich;

An Cana, an Eige, 's am Morror;
Reiſimed chorr ad Shiol-ailen!

'N am Alaſtair, is Mhontrós',
Ga 'm ba bhóchdain iad air ghallamh.

Gan d' fhairich la Inbher-lóchai,
Co ba ſtróichdich ann le lannamh.

Am Peirſt, an Kylſythe, 's an Alt-eiriunn,
Dh' fhag iad Réubalaich gun anam.

Alaſtair mor Ghlinn-ea-cobhann,
'S bragad coimheach Ghlinn-ea-garadh:

Mar ſin is an t Armunn ſleiteach,
Go d' a tha e-fein na leanamh.

Dh'éiridh leat a nall o'n Rúta,
Antram lu'-chleaſach na 'n ſeang-each.

Dhruididh, na gaidheil go leir riut,
Go b' e dh'eiridh leat no dh'fhanadh.

Shuigh, deich mile dhiu air cle dhuibh,
An cogadh Ri Sèurlus nach mairinn.

'S ioma Cló air 'n tug iad caitten,
Eadar Cattamh, agus Anuinn.

Bha cách diulta teachd a luagh dhuibh,
'S chruinnich iadſan ſluagh am bannail.

O ríogh ba mhaith 's an luagh-lamh iad,
'Nuair a thairnidh iad na lannan !

Huile Cló a luaigh iad riabh dhuibh,
Dh'fhag iad e go ciatoch daingiunn :

Teann, tiugh, daingiunn, ſite, luaite,
Daite ruagh, air thuar na ſala.

Greas-

++ ++

Greas-thairis le d' mhain luaghach,
'S theid na gruagaichins' marr riu.

Oran mhorbhair Mhic-Siomon, Cenncinnidh na Frisealach, deis a chuir go bas ann Sasgunn. Air fonn, Hap me with thy petticoat.

'S Lionor blanc a th' aguinne
Am Brittin suas ri lionadh,
Neach dèantair gun ghníomh chláidhin,
Go ceart go bràch a scriobhadh;
Gur h ann diu ar n áilliugan,
Ard àrmunn sin a rioghachd;
Mac-Siomoin mòr a bhasaicheadh,
Le P———d na mio-ruin.

Mo chion an ú a bhlà-mhaiseach,
Bha cruaigh is t à 's na tiomabh;
Air rèir 's mar bhiogh an t abhar ann,
Ba staiilin ba phriomh mheinn duit;
Ba bhras ri h uchd do nàmhad u,
'Nuair thàirnte na lainn líobha;

Ba

Ba bhàigheol caoin ri d' chàirdibh u,
Gun àrdan ach uiríofoul.

Ba bheirtich an tigh ſtòrois ſin,
Do ghliocas córr bha príoſoil;
So ſcar tuagh an Rogaire,
O'n choluinn choir bha rioghal:
Braon do lao'd do thrócaireachd,
A dh'órdaich Dia na fírinn
Cha 'n eil an uchd an F———r,
Mac D——ſa ris an ſt———ch.

O bhalaich ſin Dhunbalaich ad!
Searbh ſhaileir no 'n cam ghiúdun,
Go 'n ſtúr u 'n Reulla-lainnireach,
Fa thuath ba bharrand iuil duinn;
Ma gheibh uſa mathonas,
Na d' pheaca-brath gun ſgiurſadh,
'S cinteach lium go 'n ſhabhaladh,
Do lan dearbh-bhrathair Judas.

T fhíor mhaighiſteir cliú-thoiltiunnach,
Le foill go 'n d'rinn u phógadh,

Go ſmal chuir air na foinealabh,
An diamond ſin dheagh Lobhit:
Och 's Judaſach an tſloitereachd,
A rinn u air bhríob óir oir'n!
Gur h ioma neach a dh' fhoineachdas,
Co 'n troiteir rinn an dóibheirt.

O Lèug na buaghan ſoilleire!
Fhíor chainniull gach deagh ſheanchais!
Ba líonor cuimhil ghoireaſach,
Chinn ſgoinneoil ann a t inchinn:
Ri cogadh bha u miſneachoil,
Deagh-ghiftiunnach àird-mhéanmnach;
An ſioth ba torrthach gliocas duit;
'S b' fhior phicſochoil do leanbhainn.

Fior mhire geal na cruaghach u,
'S a chruadal nach d' rinn lúbadh;
Gun dad do mheaſgadh truaillidh,
Na d' mhèinn uaſuil deis na fúirneis;
Ba choimh-ſean do bhualadhs',
Agus ſuaichiontas do chuinnidh,
Nach Crioſtuine chuir tuairgnidh ort,
Ach ſluagh ſin Bhelſibùba.

++ ++

O Reulla geal na cuirteolachd!
Chinn lan do ſhùrd garg rioghoil;
Thug gradh da'n T—— St——ch,
'S bha dùrachdach d' a ſhínſreadh;
Go 'n thuit u a d' mhairteoir cúramach,
Ais-leath a chrùin 's do rioghachd:
'S t anam glan air ùbhlachadh,
Thug ù do Dhia na ſirinn.

Gur grinn am bàs ri 'n d'fhuirich u,
'S a dh' fhuilig u go ciatoch;
Gur mór na gifte bunailteach,
Sèamh, furuſach, thug Dhia dhuit,
'Nuair liobhair u go furanach,
Do chorp d' a ghuin, s d'a riaſladh;
Le d' chreidimh daingiunn curaidſeach,
Do mhuineal do na biaſtamh.

Och, och! na leoghain thrèidheach ſin!
'S na ſpioraid thrèuna chruaghach,
'Nach bogaich bàs go h èugcoir iad;
Croich, gèurogan, no tuaghan:
Och 's glórmhor, glan, aird eibhneaſach!
'N ais-èri ſan Dialuain ſin,

'S

'S d——h 's crith le dèiſdin orr',
A réicill as na h uaighibh.

'S líonor caochan cubhrai mear,
'S bras ſhiublachain na t fhion-fhuil,
Nach rig me leas bhi 'g urachadh,
Scríobh úghdair ſiós do fhriobhach;
Fuil Stiubhartach a Chrúin ad,
Air a dúbladh na d' chorp príoſoil;
'S gach fuil a 's uaiſle ſlúrana,
Go léir 's fiu 's an rioghachd.

Gur Baroil a meaſg mhuccairion
Nach bheil biadh mhuc 's an tſaoghal,
A dh'fhágas comh-lom-luchdor iad,
'S chomh-ſultor ri feoil dhaoine:
Tha D——s, is a chuid U——c—n,
Déis na mhurt e dh'uaiſlibh,
Am muineil cho'-garbh ſturronda,
'S gur gann is urra tuagh unt'.

Tha ſcairteachd 'g glaodhach diubhultais,
Ard dlú, mar bha fuil Abel,

O

O chreuchd na Mairteoir cliuiteach ad,
Thig gort, is sgiurs, is pláigh oirbh:
Air gach ball do 'n t jùry ad,
A shuidh an cuirt d'an díteadh;
Gach fianais fhallsa dhúbuilte,
Go sgiursar é trí-filte.

O! 's garbh a dhiular fàst so,
Air abhaichibh na 'n Rèubal,
'Nuair thig am P———sa flathachas,
'S fearg chathanach na èadann;
Le faobhar a lann crathanach,
Go sgathar fíos go fèur iad;
Bi'dh croich, is tein', is claidheamh r'ibh,
Gun fhaidhidinn d' ar cèusadh.

Car deas do 'n chuibhill bhasorsa,
'S na fuilig àr na Crìostui;
Thoir as an Epheid sglabhaich sinn,
Go fonn Chanàan priosoil;
Air neo, sgrios Riogh P———sa,
Le claidheamh, plaigh, is griosach;
'S cuir Maois is armailt thàbhachdach,
Thoirt bairlinn d' a bheir cíos deth.

Tha

++ ++

Tha ſinne déis ar ſáraiche,
Ar náraich' 's móran ſgíos oir'n;
An diábhag a t' air mártuinn d'inn,
Air feadh na 'n cárn air ſíothladh;
Le mhead 's tha dh'fhíobh ro'r naimhdibh
oir'n,
'G ar ſea'g a ghná 's na h ínſeabh:
Go 'n d' rinn iad tráille grana dh'ínn.
O Th———ch fair reliobha.

Oran do Ranull og Mac-Mhic-Ailen, Tighearna Chlanrannuill, &c.

MO chion na chonnraig me m' chadul,
Ranuil óg chaidh linn do Shaſgunn;
Marceach múinte na 'n ſteid braſa,
Nach géarr ſed no ſrann 's an bhaitteal.

Gur toil lium an Còirneal ſliſgheal,
Do 'n tigeadh na h airm go ſgippi;
Claidheamh, gunna, ſgiath, is pioſtol,
'S eileadh cruinn an cáradh ſgiobult.

++++

Leoghann guineach, calma, luineach,
Tuil-bheim ſgrios-mharbhach 's a ruaig u ;
Beithir bhéumunnach 'n am fuathais,
Phas a chùrs an Colaiſt cruadail.

Fuair u t fhadhairt anns na bláramh,
'S a chruadal an cogadh Th———ch ;
Chleachd u adhartachd na d' pháiſt',
Gun ſuil do laghad air gábhadh.

Fá mo mhu'aid 'bhi as t aonis ;
Ba mhiann lium bhi, facinn t aodainn,
Tha gun ſtoirm, gun fhéith, gun fhaoileach
Urla chruaigh an uair na 'n caonnag !

Ba ſtaddeoil, neimh-ghriofagach t abbáiſt,
Ag gluaſad go teine do námhad :
Mo ghaol an céim ſochdair, ſtátoil,
'S tu le ſgairt a broſnadh marſail.

Cha ro' ailis ort ri ghraitin,
Anns a chogadh ad Ph——— T———ch ;
U gun mar-ai bhith gun fhailinn,
Mar ba bheag linn t fhiobh 's na bláramh.

Ghabh

++ ++

Ghabh am P——— ſa cal' na d' Dhuthaich,
Dh' erich u leis le lan durachd;
'S 'nuair bhriſtidh a rís air le bhiui,
Phill air nais go t fhaſga cliuiteach.

Ghabh u na phearſainn 'chead liubhuirt,
'S go 'n lean u ris ré na h uidhe;
U fein 's do dhaoin'-uaiſle diiodhach,
'S thug ſibh fábhailt uaimh e rís.

'S go d' a tha me ann mo dhúthaich,
'S beag a ſo deir *(how do you do)* rium;
'S buileach a chaill me mo chúrſa,
Me gun phump, gun chairt, gun ſtiuir or'm.

Nach mio-fhortonach a chùis ſo?
Go 'n a dheilich m' eideadh-cúil rium;
M' eideadh-uchd, mo ſgiath 's mo lúireach;
Ann am Muideort thug e chúl rium.

Ach, car aon bhliaghan ni me furus,
Dh' fhiach am pill mo ghaol o thurus;
Ma thig eſin gheibh me cummáil,
'S ni me criodhoil, fáilteach, ſuireach.

Na faicinnn a tighin m' iundrain,
Chead Chornel a bha 'g a Ph———fa,
Chinninn chomh aottrom ri fionn-airc;
'S dhamhfainn gun lot air rin cuinnfeir.

Tha u garg, is cluin na d' nàdor;
Tha u mìn, is garbh, na d' chàilceachd;
'S go feamh faraft u ri d' chairdibh,
Tha u a d' laffair bhuirb ri d' naimhdibh.

'S ioma falachan priofoil, boidheach,
Tha na 'n cillinbh fa d' chóta,
Nach nochd u do fhiolach ótraich,
Gos an tachair urra choir ort.

'S beag iunadh olha do fh an-'ar,
Scoileir 's an diadhaire beannaichd;
Soigh'd-fhear garg an blàr na 'n deannal,
Buaghan móra, glic, do leanailt.

'S ioma fruthon mear lan uabhair,
A bras rith roi d' chuiflibh uafal;
B' éadar dhuit bhi lan do chruadal,
'S rioghoil a ftoc as na bhuaineadh!

'S

++ ++

'S iomа fonn a dh'eiridh fuas leat,
Na faiceadh iad gne do dhuais ort;
A bhrofnaicheadh an airm ma d' ghualibh,
D'a d' dhiubhuilt air luchd d'a d' thuairgnidh;

'S leat fein Clan-ranuill na cuantaich,
Luchd na fpáinneach géura, cruaghach;
Dol na 'n dáil is fearg na 'n gruaighibh,
Cha ba ghealltachd fuireach uatha.

Dh' éiridh leat an t Armunn fleiteach,
Fiui lafgurra na'n géur lann;
Bbiodh go trodach, lotach, beurra,
'S tric thug (hog) air bodaich bheurlach.

Go 'n druididh a rís ann do charraid,
Cinneadh uifeil Ghlinn-ea-garadh,
Sid na laochrai luthor, mheara,
Ris nach deanadh naimhde fanailt.

Thigeadh Clann-Donuill Chinn-tire,
Do t iunfai nam beathraichibh miliont:
'S mairg a chafadh ri fraoch mín-dearg,
Teachd le 'n uile thoil d'a d' dhídiunn.

++ ++

Dh' eiridh Clann-Donnuil a Fhraoich leat,
O Ghleannan-cumhung na 'n aonach;
Fir garg, ghasta, thaippi laomsgar,
Nach d'rinn riabh le taise maomadh.

Sheoladh Iarl Antrum a Erinn,
Cuig-ceud-deug do dh'fhearabh treuna:
Fearg is friodh an gnùis na 'n trenfhear,
Nach fag fuighiull bèim le'n gèur lainn.

Thig Clann-Donuill an t sleibh ruaigh as,
Guinich allamh, ullamh, ghruamach;
Gur mairg a chasadh ri 'n tuasaid,
'S iad na 'n armabh ri h uchd buailte.

Thig Clann-Donnuill rose na'n laogh as,
Comhlan sgaiteach ri h uchd caonaig,
Na h aigiunnaich chumpa thaoibhgeal,
Bhuailidh sgailc le tartair faobhair.

Thig Clann-Donuill Chnoc-a-chlaídheamh,
Na donnghallaich mheara ladhach;
Fir shurdoil', lu'-chleasach, chathach;
'S coi'-niomhoil dhúr ris an nathair.

Thig

++ ++

Thig na Galloglaich o'n Bhanna,
Le flachdanabh dú'ghorm, glana ;
Ne iad fmuis is feoil a fpannadh ;
Sin, is tiugh na flógh a thanadh.

Go 'n tig Clan-Donnachaidh go ghruamach,
Fineach gafta, an achdainn chruaghach,
Nach h ob cuirp, is cinn a fpuachdadh ;
'S leantalach an tím na ruaig iad !

Marfaiilidh Abbaich go h ionolt,
Marr ri chuid eile d' an cinneadh,
'S ma 'n duraig iad a chui piilidh,
Ni iad leon na 's léoir millidh.

Thig gun urfgadh Clann-an-tfaoir oir'n,
Sheafamh an tuafaid C ann-ranuill ;
'S ma gheibh iad caoladh do dh' aobhair,
Ne iad fuil na's leoir a thaofgadh.

Thig Rodhaich, Rofaich, is Clann-Reamhair,
Thig na Barraich, thig 'n céudan ;

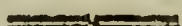
Cha

++ ++

Cha bhi Ranull òg na eiginn,
'Nuair thig uile chinnidh fein air.

Co anois a bhauileas an dallag,
Air Ranul óg Mac-Mhic-Ailen ?
Gur mairg a thairnais as carraid,
'S na feoid ad ma ghuaillibh air tarrainn.

Bi'dh tuillidh 's a choir a leim ort,
Mar a h eadraig t fhíor fhuil fein ú ;
Ach 's cinteach ma chuiris tu féim orr',
Tha do chairde farfaing, feum-fgaoilt'.

Oran a rinniadh a bhliaghna 1746. *Air fonn*,
Let hiftory record, *&c.*

'S Fuar fearrannach gach lò,
Gach oiche dorcha doinfhíonach ;
'S turfach donn gach lo,
Murti trom le ceo :
Ach mofglabh fuas a fhlóigh.
'S ar n airfteal trufamh chum air chairfteal',

'S

++++
'S carſtamh uaibh ar brón :
Tha léig ri muır 's ri ſpéir,
Ri bhi ag Eolus, 's ag Neptun,
'S thig gach tlachd na déigh.

Thig ſoin-ſhion leis an R——
Teichidh ſneachd is éiridh uainn ;
Fograr dóruinn ſhion,
Thig ſólas ſalbhaidh pían :
Gach ſeorſa do gach ſíon,
Thig o'n Fhr—— na thunnachabh ;]
'S go caiſg ſinn uile ar n íot :
Gheibh ſinn tuil d' ar miann,
'S mar naimhde dh' f lág ſin uireaſach,
'S dlu chuiris ſinn ar líon.

O ſheanachainnibh na 'n clann,
Suas neanamh echdri èſeachdach !
O ſheanachainnibh 's an am,
Glacamh dubh is peann !
So a bliagna chórr,
An tig a ghrian le meubhlás blachor
Gaithain chiatoch oir 'an ;
Bi'dh driuchd air bham an ſhecir,

Bainn' is mil gun luach, gun mhargadh,
Airgid agus ór.

Na gabhabh fìoth o Dh——s',
Le 'r dochus neartor fírinneach ;
Creidimh dían 's a chóir,
Go 'n tig reliobh na 's leoir ;
Na biodh ar dóchus fann.
Gur h ann air réir mar chuiris fibh,
A bhio's ar buinnig ann :
O fuirichibh a Chlann,
'S chi fibh ar n uil' uireafan,
D' a bhuinnig le cruas lann !

Ciod e do chearts' ait crún,
Ach adhaircin bhi fparradh ort ?
'S coimh-fean ri d' chóir o thús,
Bríos óir-cheard bha Renfriu :
Arch bha ion-faileis ann,
Do thruftur do dh' act parlamaid,
A dh' fhoil an crun ma d' cheann :
Ach tog fo leat na d' fgé ;
An t Uilliam rinn an t acts' dhuit,
Go 'm b' eugcoireach e-fein.

Dean

Dean aithri thurſach gheur,
'S grad thoir air n ais na th' agad uat;
Dean aithri ghuineach 's géill,
'S le Br ——bh-–c toilich t fhéim:
Cum agad do chuid féin,
'S leig uait cóir an atharraich,
Gun chlaidheamh gun dad ſréup;
Dia, daoin', is nador tréun,
Bi'dh ann a léig ma 'n oidhr',
Thoirt dachaidh, choibhris ceart a threud.

Craobh-ſheanchais teughlaich riogh,
Na h ioch darain bi'dh eolach uimp';
Craobh-ſheanchais teughlaich riogh,
Bi'dh map dh'i 'n iomad tír;
'S ma chuirir car am bí foinn,
'S an tſnaithen dh'ireach oidhreachdeil,
Go 'n toir fa near an fhoill:
Ach gairmidh Dia le ſgoinn,
Chum an ionaid dhleaſdannaich,
Ceart oidhre deas an loin.

Cha 'n eil an leith-ſgeul ann,
Ach ſaobhadh fann mi-dhiongbhalta;

'S

++++

'S i an éugcoir ſhoiller th' ann,
Do neach a bheirte dall:
Ma 's creidimh an oan chúis,
Chiunn nach d' f huair e oideachd,
Auhs an teagaſg a rin Luth:
O ma 'm b' e ſin an càs!
Cum na chuir ſibh ſhin-ſean-'air,
Go mio-ruineach go bás?

Cha 'n eil ar goal d'ar Ríogh,
Ach mar air an tſiúrſaich choitchionta;
'S cuglach ſtaid ar Ríogh,
Cuairt thoirt d'a 's bhi ſgí:
Go 'n d'f hogair ſibh a rís,
Le'r n iumalas ſliochd a mhairteoir ſin,
Le aſcaoineachd ar crí;
'S na dhaigh ſin go d' thug oaibh,
Do dh' Anna crun a ſinſiorachd,
Go 'n phoinſeonaich ſibh luath.

O 's caol an teud a Dh——s'!
Air na ſheinn u go tri rioghachdabh;
Gur mealta an t act le 'n chleóc,
Iad uſa, na d' R—— oir'n

Tha leth-cheud pears' is córr,
Is faigse fuil is ragraichion,
Na usa 's á Roinn-corp;
Ba leathoirsach lag, cam,
Am mear boiriunn o na bhuineadh u,
B' fhior iumullach 's a chrann.

O 'n culluch sin R——— D———s,
Mac na cr—n Gearmailtich!
'S é chairdeas rinn 's a dhàimh,
Gaol fiaich air a chnáimh;
Go 'n d'fheann e sinn o' r béin;
Ghlac is crheach an ceaigaire,
'S go 'n mharbn e sinn g iéir:
Na daoine cha leis fein,
'S ann uime sin gur coma leis,
Go d' phronnaimit a chéil'.

An leanabh nach leis féin,
Go d' dheanta da eath chomhthrom dh'e,
Cha tiomaichd e le a phéin:
A chri gun tlus, gun deur:
'S amhuil sin mar tha,
Go d' chuirt' a h uile briottainneach,

 Gun

Gun mhein, gun chead go bás;
O nach leis fein am páisť,
Cha ghluaisť' a neach nach b'athair dh'a,
Go fabhur no go baigh.

Greos-ort a Sh——s chaoimh,
'S tu' 's R——'s is a athair talmhi dhuinn
Fa'n athair neamha naomh';
Gabh tlus ri d' chlainn 's bi caoin:
'S o 's leat féin a Chlann,
Cuir casg air croich 's air géurogabh,
Tha reubadh dhinn no 'n ceann;
'S cuir do threud fa lann;
'S na leig a bhi d'ar géurleanbhainn,
Feadh garbhlaich, sleimh, is bheann.

Mo chionsa S—l—s ruagh,
Ceart oidhr' an fhior R—— dhleastannaich;
Chad toir sinn duibhs' fuath,
Go 'n cuirir sin 's an uaigh:
Cha dean croich no tuagh,
Glacaireachd, no creachannan,
Gu brách ar sracadh uat;
Tha 'n diog ad ceangailt shíos,

An

An caigiunn ris gach annam dhinn,
Chomh-daingiunn ri Beinnſhiont'.

Och a Ri na 'n dúl,
Ne leigs' neart a ghná thar cheart;
Ochoin aon Dia 'ta d' thriuir,
'S ann duit is lear gach cúis!
Tog dhinn a mh—c is a cuing,
'S a h ál breac, brothoch, oirceneach,
Le'n cnid chrom-ſhoc thar tuinn:
'S cart go glan White-hall,
Air ciunn an teughlaich rioghoil ſin,
Bha finſreadh ann an tamh.

Oran a rinneadh do dha bhodach árraid a bha ann an Arduomorchuan, a chotharuaich iad fein le bhi cur ri ſtriopachas unn an aois an ceithir-fichid bliaghna. Air fonn, Black Jock.

CAIT am bheil tiunnail,
Na Dúchas' ann Albainn.
Go breugan, 's go bradachd,
'S go aſcaoineachd earbuill?

R' ar n ógrai 's r'ar fleaſgaich,
Go d' fhaodair bean earbſa,
Tha ar bodachain ſheiddeach
Cho'-bras ri boc-earba:
Na lodragain eheigeach,
Is leidiche fiaſag,
Go ſuiri choi' leuddurra,
Bheuddarrach eaſgai;
Ma gheibh iad an comh-threm,
Is lugh' air ar bannal,
Pósda no ſaor,
Go 'n dean iad a ſpannadh.

An urrum air chocondachd,
'S bhroggondachd, ínſgin,
'S air bhraiſeneachd mhogach,
Do bhodaich na tíres':
Gur torconda, froggonda,
Loggaiſeach. grís-fhionn,
Na tarraichdenich hoggach,
'S géur bhrodach na 'm briſnibh:
Na faighidh iad fá,
Air nionaig air fodar,

Le bél-mheilliridh ſmúcach,
'S na húrdul do ſhoddar,
Go 'n deanadh, iad hoggraich,
Le huinich, 's le gloggraich;
Gun cheneal na 'n úigh,
Ach dúiſeolachd bogaidh.

Gur neonach do ſhean daoin',
A bhi ar am buaireadh,
An caileachd air tuitim,
'S a cuſlion déis fuaraich;
A fuilion air bruſgadh,
Agus cus do dhroch thuar orra;
Moran dhi fuilt orr',
Agus tuiſleadh na 'n cluaſamh:
Ach theirinn a cháileachd,
Bha na 'n árdamh go 'n íſlibh,
Chaidh cruinn a dh'aon aite,
Chuir ſtaillinn na 'n íſben:
Ach tha ſo na ſhar-fhorton,
Do m' ghoiſti Gill-euſbuig,
Fuair Aonghus mar phoſta,
Bhi broddadh a ghedd dh'a.

Bheir ſo do'n Chleir oilbheim,
Agus doraraich do dh' urchaid,
Go 'n thuit iad air riatachd,
Fir lia Ardnamorchuan:
'S ni ſgreamhoil, fíor bhiaſtoil,
Ain-miannach, ro bhruideoil,
Dh' fhear' caite le bliaghnamh.
Dhol a riarachadh úiſlinn.
Cha 'n fhaidh iad, 's cha 'n iarr iad,
Gné ſios do 'n cuid úlaidh;
'S ann a thoill iad an riaſladh,
Agus piantuinne dúbhuilt:
Mhoire nach iadſan
A ſmirte le clapa,
Gun fhoirin d' an urchaſg,
Gun phurgaid d' an aiceid.

Ciod e bha-rail a t' agabh
Air tappochan óga,
'Nuair tha ſean daoine laga,
Nan caignibh ri pogadh?
Na nionagan bais-gheal,
D' an glaccadh nan crógamh;

Fa

Fa mheinn na fear glasa,
'S nam bracairnaich cròin-fhionn;
B' e sid fonn an diombais,
Fa 'n chliomat bhros riatach,
Cha bhí cailleach gun sioltachd,
Go do chrion i le ciadamh;
No bodach glas rómach,
Go do robh na shean rugga;
Coimh-lia ris an Ron,
Nach e sholas dol chucca.

Ach Aonghas Mhic-Ailen,
Na 'n iairte an ath thein' ort,
'S gun urchair na d' charthaids,
Bhiodh sid dhuit na dheireas;
Go 'n iomairidh tu seachdain,
Air a ghoinnid do dh'úine,
Ma faighidh tu fuasgladh,
Gne luaidh no fhudair:
Bha 'n cogadh ad cruaigh ort,
Na'm buailidh do bhiui,
Air lamhach, 's air cruadal,
Agus ruaigh-mheirg air t fhiusi;

++ ++

Go 'm biodh an ruaig ort,
Agus luasgan air t anail;
Dium, is mi-mheas na gruagaich,
'S bu bhuan diut a sgannuil.

Gur neonach a fonn
A thachair 's na bailtibh ad,
'S mios a chinnis druim iomair,
No urlar na 'n claison unt'.
'S comh-dàroil na sean tairbh,
Ri tri bhliaghnnaich acuineach:
'S go maith feur na 'n Coiren,
Is seachd sona feur Fhaisgidil:
Marsg air na bodachamh,
Bhuairidh na beirtich leo,
Thairgidh màl dùbuilt,
'S bundaiste gersminn asd';
Le staodhrum, 's le mosradh,
'S le bodradh n' an tailceneach,
'S briosuirneach, sroggoiseach,
Cochullach, tapplaichion.

Tha cleachdadh mio-nadorr,
'N drasd ann a 's tùrs',

Na h oigfhir nan codul,
'S na ſean daoin' ri ſuiridh;
Fleaſgaich nan torraichim
Trom anns na leapannabh,
'S na bodaich ri briodail
Nionag 's na plaiddichibh:
Ach 's neonach lium, ſ'in
I ad a ſtriocadh do 'm battairi,
Le'n gunnaichibh grìs-fhionn,
'S gur mi-chiatoch acuinn orr',
Ag na gunnairibh ſpliaſagach,
Giar-ſhronach, brach-ſhuileach,
Le'n cuiibher gun urchair,
Gun chuimſe nan glaccabhſan.

'S grann' a mhiſneach do bhodach,
Dol air chogadh 's na cùiltibh,
Gun a dhag a bhi cochda,
Na ghlog le cion ùillidh;
'S chuinnſer le droch mheirg,
Teann ſtoipt' na dhùbla,
Le dall-phrabadh doilleir,
Gun choinniull, gun chrùiſgen:
Do anail droch bholtrach,
Mar oſnach air fhailen;

'S

'S a ghruaighion air roccadh,
Mar arcuinn mairt arſai ;
A chraiciunn chomh-lacuun,
Ri pait na miolmhàgain ;
'S a chairen le ain-fheoil,
Air ſeannadh le craimhinn.

Sibhs' ata pòſda,
S a nionagan ùifeoil,
Go d' thuit dhuibh le h òrdo,
B. i an taobh ſin do 'n dùthaich,
Gabhabh uam bairlinn,
'S bithigh ſibh cliuiteach ;
Na creiddibh bhi ſàbhailt,
Gun ar gaird a bhi dlù dhuibh :
Tha na bodaich mi-ghenmni,
Le meanmn' air am buaireadh,
Cha 'n ath iad do ſhean-mhnaoi,
Do lean'bhan no ghruagaich ;
Go 'n a ghaid iad an comus
O deichnir air fhichid,
'S beag iunadh an ſgonnain,
Bhi lomlan do ſpiolcadh.

An

An urram do Aonghas,
Go deargadh le accuinn,
Go 'n thiuntaidh e an toghar,
Agus Ailen an t ath-toghar :
Gur gleufta na liathainich,
Ciabh glas na racanaich,
Go cur, is go cliathadh,
Cha 'n iarradh iad eachrai oir'n.
'S mar a cuirir deagh fhriana,
Ris na fiagh-ftéadan acafan;
'S feadar deagh ghlafan iarainn,
A dheanamh is cearcaill dhoimh,
A fparrar go daingiunn
Ma chaoild' gach céile,
'S ma iochdar gach caileig,
Ma'n toirir orr' éiginn.

Nach neonach a fpioradfa
Chinn anns na bodachamh,
Gun bhraon do ghne f hiona,
Gun aon (tea) och brochana;
Gun chupachan ríobhach,
Go fuarachadh dheuchanna,

Ach

Ach a phoit thoirt o 'n ghriosaich,
Agus lineadh le lodar orr' :
No 'm biodh uisgeachan priosoil,
Dol a fios anns na corpabh fin,
'S beathanna brioghoil,
Dh' fhagadh lionta, dearg, tortoil iad,
Ba bhrais iad na coileach,
No buicen dearg daraidh ;
'S na ba chreatairion coill iad,
Dheanadh cleamhnas ri daraig.

Nach spoth sibh na bodaich,
Ma 'n truaill iad an talamh,
Tha salunn, saibitir,
Agus nitir nan tarramh ;
Sparramh an glocain,
Sean clochan na stalon,
'S fotha. feammabh na pocain,
Le 'n cochuillibh gearraibh ;
Gu bheil iad chomh-bochoile,
Lochdach le 'm ballamh,
Go siolachdach (bhastards),
Choimh-lionor ri gainibh :

Mhoire nach iadfan
A cheangail nan caignibh,
Mar thachras air faidheach,
Do mhaddrai air ghafradh.

'S ioma te dh' f alchas
A h aodann le tonnaig,
Ma 's terrig a bhliaghna,
O f haoifgnidh ar fgonnain;
Na mnain na laomabh,
Ag caoineadh ma 'm pollag',
Chiunn am buinnig le faoineachd,
Air fon goal na fean chroman.
Gur a h oilteil an taom,
Sean daoin' an deis cromaidh;
Am bathais air maoladh,
'S an aois air an lomadh;
Ain-mianna feoilchlaointe,
'G an tarraing go connan:
Le gearrfgin nach gear fibh
Ald' an da bholla.

Ann a maidin ar n aimfreach,
Go 'm banaibi ar folus,

++++

'Nuair th' agamh chomh-anmoch,
Lan da lampa do dh'ola ;
Sean daorach ar n anbrais,
Cha 'n fhaodar a mholadh ;
Gn 'n therig ar n aogasg,
'S go 'n a chaochail ar solaidh :
Far tomamh le gaoisid,
'S an aois air ar roladh ;
Go 'n phreasaich ar n aodainn,
'S go 'n dh' aognaich ar boladh ;
Go 'n tharraing an toog,
A shaoil air ar gnúisibh ;
'S cha mhór nach do ghearradh
Leis snaithen ar cúrsa.

Oran árrait. Air fonn, Good night, and God be with you, *&c.*

P. MILE marbhphasg air an tsaoghal,
'S carach baoghalach a dháil ;
Cuibhiull an fhortoin oir'n air caochladh,
Cha do chleachd sinn moim roimh chách ;

Tha

Tha ſinn anois air ar ſgaoileadh,
Air feadh ghleann, is fhraoich-beann árd;
Ach teanailidh ſinn fós ar daoine,
'Nuair a dh' fhaodas ſinn go ſlár.

Miſneach mhaith a mhuinntir ghaolach,
'S gabaidh Dia dhinn daonnan cás:
Cuiribh dóchus daingiunn, faoiilteach,
Anns an aon ti ni dhuinn ſtá:
'S buanaichibh go rioghoil, adhrach,
Traiſceach, uirneach, caoinenneach, blá;
'S biobh bilis d' chach a cheile,
'S duinair ſuas ar creuchda báis.

Ach 's feadar dhomhs' anois bhi falbh uaibh,
A ghaidhealamh ealma mo ghraidh:
Ba mhor m' earbſas' as arfonadh,
Go do dh' fhonadh dhuinn 's an ár,
'S iomad ancomhthrom a choinnich
Sinn, 's an choinnimh bha gun ágh:
Ach gabhaidh mis' anois mo chead dhiot,
Uine bheag; ach thig me trá.

Leaſaichidh me fós ar caliſa,
Churainnibh gun fheall, gun ſga;

A dhilſi dliodhach, rioghoil, treuna,
A dheanadh euchd ri uchd na 'm blàr:
'S cinn is coluinn chuir o chéile,
Sinn', 's ſibh-fein a ſcardh fás;
Ach togabh ſuas ar miſneach gleuſta,
'S cuirim f fein r' ar creuchdamh pláſd.

G. A mhoire ſinne a t' air ar céuſadh,
Air dhí céille, ſinn gun cháil:
T—— St— Mac R—— S——,
A bhi na eiginn anns gach cás;
Gur h e ſin a rinn ar léireadh,
Gur a féadar dh' a go fág:
Sinn na dhéigh gun airm, gun éididh.
Falbh 'n ainm Dhé; ach thig a ghráigh,

Ar mile benach d na d' dhiaigh,
'S Dia do d' ghlei'gh anns gach áit':
Muir is tír a bhi choimh-ri dhuit:
M' uirni ghear leat fein os áird;
'S go do ſgar mio-fhorton déurach
Sinn o cheile, 's ceim roi' 'bhás:
Ach ſoiri libh a mh—c R—— S——
Shúgh mo chéille thig gun cháird.

Chaill

Chaill ſinn ar ſduir, 's ar buill-bheirte;
Dh' fhalbh uainn ar n achdaire-báis:
Chaill ſinn ar compas, 's ar cairtion,
Ar reil-iuil 's ar beachd gach la:
Tha ar cuirp gun chinn, gun chaſan,
Sinn marr charcaiſich gun ſtá:
Ach gabh us' a ghraidh do t aſtar,
Dean gleas taipi, 's thig gun dail.

P. Beannachd go léir le Cl—n-D——d,
Sibh a dh' fhoirin or'm na m' chas,
Eidir oilenibh, is mhoir-thir,
Lean ſibh deonach, rium gach trá:
'S ioma beinn, is muir, is mointeach,
A ſhiubhail ſin air chorſa báis;
Ach theaſraig Dia ſinn air fuar-fhoirneart,
Na 'n con ſrónghao'ach 'bha 'ir ſail.

Sibh a rinn fa laimh na Tríonaid,
Miſe a dhíon o mhio-ruinn chaich:
Mo dhearg naimhde, neartor, líonor,
Chuir a lion feadh ghleann is árd:
A mhead 's a thaiſbin ſibh d' ar díſfeachd,
'S coir nach dío-chuimhnich go brach;

A bharr, gur ſibh is luath' ſhín rium,
Toic air tír 's an Talamh-ard.

G. Ochan, ochan, cruaigh an dearmad,
Bhi 'g ar tearbadh uaibh gun bhàt:
B'i 'n fhoir éibhinneachd, 's am beirteas,
Bhi d' a t fhaicinn gach aon là:
Bi'dh ar ruiſg lan tim a fraſadh;
Ar cri lagchùiſeach gun chàil,
Go 'm pill us' a rís air nais oir'n.
Beannachd leat le neart ar gràidh.

P. O tiormaichibh a ſuas ar ſúilin,
Chomuinn rùnaich 'fuair ar cràdh,
Bi'dh ſibh fàs, maoineach, muirneach,
'N ar gàird dubailt' ma White-hall,
'Nuair a bhio's an Reabail lùbach,
Ri bog chrùban feadh na 'n carn,
Go 'm bi ſibhs' an caithrim ciùrta,
Laſdoil, lu'-chleaſach, làn àigh.

Oran

Oran do an gairir, am Breacan uallach. Air fonn, Hei an Clo dubh, ho an Clo dubh, hei an Clo dubh, b' fhear an Breacan.

B' Fhear lium breacan uallach,
Ma m' ghuaillibh, 's a chuir fa m' achlais,
No go do gheibhinn cóta,
Do 'n chlo is fearr thig a Safgunn.

Mo laochan fein an t éididh,
A dh' fh'eamadh an crios d' a ghlàfadh,
Cuaicheneachada ciìidh,
Déis éri go dol air aftar.

Eilidh cruinn na'n cuaichen,
Gur baghail an t carradh gaifgeich;
Shiubhlainn leat an fuarain,
Feadh fhuairbheann; 's ba ghafd air faich u,

Fíor chulaidh an tfoigh'd-fhir,
'S neamh-ghloiceil ri uchd na caifmeachd;
'S ciatoch 's an adbhans u,
Fa fhrantraich na 'm píob 's na 'm brattach.

Cha mhios anns an dol ſios u,
'Nuair ſcrìobar a duille claiſich ;
Fìor earradh na ruaige,
Go luas a chuir anns na caſamh !

Ba mhaith go ſealg an fhéigh u,
'N am éri do 'n ghréin air creachunn ;
'S dh' fhalbhainn leat go lodhar,
Diadómhnaich a do 'n chlachan.

Laighinn leat go ciorboil,
'S mar earbaig go 'm brioſgoinn grad leat,
Na b' ullamh air m' armachd,
Na dearganach 's moſgaid ghlagach.

'N am coilich a bhi dùrdan,
Air ſtùcan am maidin dhealta.
Ba ghuſta t fheim 's a chùis ſin,
Seach mùtan do thruſtar caſoig.

Shiubhlainn leat a phoſadh,
'S far feornein cha fhroſinn dealta ;
B' i ſid an tſunach bhoidheach,
An òigbhean bha mhor a tlachd dh'ì.

B' aigiontach

B' aigiontach 's an choill u,
D a m' choireadh le d' bhlás 's le t fhafga,
O chathudh, is o chríon-chur,
Go 'n diona tu me ri frafachd.

Air uachdar gur a fgíomhach
A laigheadh a fgiath air a breacadh;
'S claidheamh air chrios ciatoch,
Air fhiaradh os ciunn do phleata.

'S deas a thigeadh cuilbheir,
Go fuilibhiorra leat fa 'n afgcuill;
'S a dh' ain-deoin uifg' is urchaid,
Na tuilbheim go 'm biodh ar fafga.

Ba mhaith anns an oich' u;
Mo loinn u mar aodaich-leapa:
B' fhearr lium na 'm brat lín u,
Is príofoile mhín tha 'n Glaf'cha.

S' bagonta grinn bóidheach,
Air banais is air mód am breacan;
Suas an éileadh-fguaibe,
'S dealg-gualainn ag cuir air fafdaidh.

Ba

++ ++

Ba mhaith an la 's an oich' u,
Bha loinn ort am beinn 's an cladach,
Ba mhaith am feacd 's a shìoth u:
Cha Righ a fear a chuir as duit.

Shaoil leis go do mhaolaich, so
Faobhar na 'n Gaidheal taippi;
Ach 's ann a chuir e géir orr',
Na 's béurra no deud na h eallta'nn:

Dh' fhag e iad lân mío-ruin,
Choi' ciocrafach ri coin acrach;
Cha chaifg deoch an íotadh,
Go b' fhìon e, ach fíor fhuil Shagfunn.

Go fpíon fibh an Crí afainn,
'S ar brollaichion fíos a fhracadh,
Cha toir fibh afainn T——,
Go brâch gos an téid ar tacadh.

R' ar n anam' tha e fuaite,
Teann, luaite cho'-cruaigh ri glafon;
'S uainn cda' n fhaodar fhuafgladh,
Go 'm buainir a fear ad afainn.

Cleas

Cleas na mnai-ſiula,
Gheibh tuillinn ma' 'm beir i a h aſaid:
An ionad a bhi 'n dium ris,
Go 'n dúbuil d' a fear a laſan.

Go d' chuir ſibh oir'ne buarach,
Thiugh, luaite, go 'r falbh a bhacadh,
Ritheidh finn chomh-luaith',
'S na 's buaine na ſeigh a ghlaſraich.

Tha ſinn 's an tſean nádor,
A bhá ſinn roimh am an acta;
Am pearſanna 's an intinn,
'S 'n ar rioghoiachd cha teid lagadh.

'S i'n fhuil bha 'n cuiſl' ar ſinſridh,
'S an inſgin a bha n' an n aigneadh,
A dh' fhag dhuinne mar dhíib,
Bhi rioghoil. O ſin ar paidir!

Mallachd air gach ſeorſa,
Nach deonaicheadh ſós falbh leatſa,
Cia dhiu bhiodh aca cómhdach,
No cómhnuiſt, lom go 'n craicinn.

Mo

Mo chion an t àg fearragha,
Thar fatraige chaidh uainn air aſtar :
Dúthrachd blá do dhúcha,
'S an uirni go lean do phearſa.

'S go d' fuair ſibh lamh-an-uachdar,
Aon uair oir'n le ſeorſa tappaig,
An donus blàr ri bheoſan,
Ni feoladair tuilleadh tappaidh.

Oran úr. Air fonn, Black Jock.

O T—— mhic Sh———,
Mhic Sh——, mhic Th——!
Leat ſhiubhlainn go h eadtrom,
'N am ébhich 'bhi marſal,
'S cha b' ann leis a phlàigh ad,
A tharmaich o 'n mh—c.
Bheireadh creiddibh is reuſon
Oir'n éri mar b'àbhaiſt,
Leis an ailleagan cheatoch,
'Shliochb éfeachdach Bhàncho :

Mo

Mo ghragh a ghruaigh àluinn,
A dhearsadh or'm ſtuirt.
U 'g iomachd go ſúrdoil,
Air tús a bhataili,
Cha fhroiſinn aon drúchda,
'S me dlúth air do ſhailibh:
Me eidir an talamh
'S an t aeir a ſeoladh,
Air iteoig le h aidhir,
Miſg-chath, agus ſhólais;
'S caiſmeachd phiob'-móra,
Bras-ſhroiceadh am puirt.

O 'n éibbinneachd ghlórmhor,
An tſòlais a b' airde!
G ar líonadh do ſpionnadh,
Air ſlinneinibh Th——,
Go 'n calcadh ſu àrdan
Ann càileachd ar cuirp:
Do làthaireachd mhórchuiſeach,
Dh' fhógradh gach fàillinn,
Go 'n tiuntadh tu feodar
Gach feola go ſtàillinn,

O 'Nuair

'Nuair fheal'mait go fanntach,
Air faurra do ruifg.
Go ghnúis torrach do chruadal,
Do dh' uaifle, 's do naire,
Nach taifeicheadh fuathas,
Roi' luaidh do nàmhad:
'S mar deanadh fir fhagfunn
Do mhealladh, 's do thréigfin,
Bhiodh an crún air a fpalpadh,
Le d' thapadh air S——,
A dh' ain-deoin na béifte.
Leis an d' érich na h uile.

Go 'm b' fhoirmeil lium torman
Na 'n organabh aluinn!
'S tein'-eibhinn a lafadh
Go bras-gheal air fraidibh!
'S na croifibb ri h àrd-ghaoir,
Mhóir Th——ar Prionns'!
Gach uineog le foineal
A boifgeadh le dearfadh,
Le folus na 'n coilibh,
'S deas moigh'dionn d'an fmùladh;

'S

'S gach ni mar a b' arrai
'G cuir fáilt air le puimp!
Na canoin ri búireich,
'S iad ag ſtúradh an fháſlidh,
Ag cuir crith air gach dúthaich
Le muiſeag na 'n Gaidheal;
Agus ſunne go lá'-cheaſnch,
Mùirneach lan àrdain,
Am marſall go múinte,
Ard-ſhuntach m' a ſhailibh;
'S gann bha chudum 's gach ſear dhinn
Tri chairſteil a phuint!

Oran Bachoil. Air fonn, The bucket you want, *&c.*

Ho rou mo bhobug an dram,
Ho rí mo bhobug an dram,
Ho rou mo bhobug an dram,
'S e chuireadh an ſoddan na m' cheann.

Ho rou ghaolack an liunn,
Ho rí mo ghaolach an liunn,

Ho rou mo bhobug an liunn,
'S e dhùifgidh dhùinn urram gach foinn.

Och óch! mo fhólas am puinns,
Ho rou mo fhòlas am puinns,
Ho rí mo fhòlas am puinns,
'S tu chuireadh an togail fa m' chuim.

Fheara 'n ar fuighe ma 'n bhòrd,
Le'r glaineachá crioghoil 'a ar dórn,
Na leanamait righin air òl,
Ma mill finn ar bruighinn le ból.

Na toftachan figgeanta fial,
'G an aifeag go rige mo mo bhial;
Ba mhireagach ftuiggidh, is triall,
Am marfal le tioggúilt roi'. m' chliamh.

'S tu chuireadh na curaids' 's an tfluagh,
'N am cogaidh ri h aodainn na 'n ruag,
Go 'n olaimit fgailc dhiot go luath,
Ma fguidfemit flacain a truaill'.

'S

'S tu dh' fhagadh finn taippi 's an toir,
'N am tarraing na 'n glaf-lann ri froin,
'Nuair thilgte na breacain do 'n tflógh,
'S a truaill, bheirt amach claidheamh-mór.

Go tu mo leannan glan ùr,
Cha phòg me go dílinn u 'n cùil;
Ach phógainn, is dheobhlainn u rùin,
Nuair thig u 's Jacobus na d' ghnùis:

An t ainm fin is fearr ata ann,
'Ainm Sheimis a chuir air do chean;
S e thogadh a fogan fa m' chaint,
'S a dh' fhagadh go blafda mo dhram.

Fadaimit teine beag fhìos,
Na lafraiche ciuin a ni grìos,
A gharas ar claguinn, 's ar crì,
'S dh' fhògras ar n airfteal, 's ar fgìos.

Gur tu mo ghlaineag ghlan lom,
Mo leannan is cannaiche fonn;
Gé d' rinne ru dh' fhcammainn na 'n tonn,
Gur mòr tha do cheanal na d' chom.

++++

O fair a ghaoil channaich do phóg,
Leig clannadh d' a t anail fa m' fbróin,
Gur cubhrai lium fannal do bheoil,
No tuis agus mire na h Eorp.

O aisig a ghlaine do phòg!
Cuir fpeirid n' ar teangamh go ceol;
An íocfhlainte bheannaichte choir,
A leafaicheas anum is feoil!

Marbhrainn a rinneadh do phea Colum, a mharbhadh le aubhag.

'S Turfach mo fgeul ri luaigh,
'S gun cLách d' a 'd chaoi,
Ma bhás an fhir ba leanaboil tuar,
S da mheanbh ri chlaoi.
'S oil lium bás a Cholum chaoimh,
Nach b' anagrach gnás,
S thuitim le madadh go 'm béus,
Dobhran na 'n cárn.

'S tu 's truaidh linn do bhás na 'n ean
Mo chrágh nach beo,
Fhir a b' iteagach. miottagach triall,
Go ba mheirbh do threoir :
B' fheimeil' do Naoi na cách,
'N am bhárcadh na 'n ſtuagh,
Ba tu 'n teachdair' gun feach'ran d' i,
'Nuair thraigh an Cuan :
A dh' idreachdainn do dh' fhalbh an tuil,
Litir gach fear ;
Dúbhull is Colum go'n chuir
Deagh Naoi thar lear:
Ach chaidh Dubhull air feacharan cuain,
'S cha do phill e riabh;
Ach phill Colum le iteagaich luath,
'S a fhreagra na bhial.
Air thús, cha d' fhuair e ionad d' a bhonn
A feaſadah e ann,
Gos do thiormaich Díle na 'n tonn,
Far mullach nam beann :
'S ann ſin, a litirſin leagh an duine bha glic,
Go 'n thiormach a bhailc,

'S go faigheadh a mhuirichinn, cobhair na 'n teirc,
Agus fuafgladh na 'n airc,
Le neart cha ſpúilte do niod,
Go do thigte d' a d' ſhlad ;
Bhiodh do chaiſteal fa bhearrabh na 'n creg,
Ann an daingnichibh rag :
Bha do mhodh ſiolaich air leath o chách,
Cha togradh tu ſuas,
Ach a durraghail an taca ri d' ghrágh,
'G cuir cogair 'n a cluaís.
Cha do chuir u duil ann airgid no ſpréigh,
Na ſéiſt am biodh ſúgh,
Ach ſpioladh, is criomadh an tſíl le d' bhéul ;
'S ag ól a bhùirnn :
Aodach, no anart, ſíoda, no ſról,
Cha cheannachhadh tu 'm bú :
Bhiodh t éididh do mhín-iteacha gorm,
Air nach drùidheadh an drúchd :
Cha do ghabh u riabh paidir no créud,
A ghuidh na 'n dùl ;
Gaigheidh, cha 'n eil t anam am péin
O chaidh tu 'nunn

Cha

Cha 'n e gun chifte no anart bhi comhdach do
chré,
Fa lic anns an úir,
Tha mife go cruaigh e, niu 'g acain go leir,
Ach do thiutim le cù.

Marbhrainn Máiri nian Ean Mhic-Eun, do 'n gairte, an Aigionnach. Air fonn, Pio-baireachd.

THA me craiteach tinn,
'S Máiri ghrinn bodag;
An t éag air a toirt dhinn,
Anois dint fa chlodamh;
'S ioma fearrabhall chinn,
Cearclach, féitheach flim,
A thiolaigidh na d' chill,
'S cul do chinn air fodar.

'S ann agad fein bha ghibht,
Eidir dha bhith do chos';
Gur lionar fleafgach glic,
Ba rionnchruaigh, bliochdach dos,

Chuiread

Chuireadh air bhallaichrith tric,
Le cachbhualg cruinn fa bhrot,
'S t anail ri each choi'-brifg,
An gallachrann gniomh na throt.

'S ann agad fein tha pheifg,
Chinn mor le fgreib na 'n clap;
Le ciogladh bhod ri d' fgeig;
'S le fior bhleth ghreadan fhlat:
Na d' cheal gur minig theac,
Crann-mór le ftagh, 's le bheirt:
Tri cheud uair go 'n fpregg,
Go 'n d' fhail do gheid 's go 'n mhaic.

'S ann agad fein tha 'n eig,
Gann oirleach bheag o d' noig;
Le ball chomhrag ri ereig,
Chuireadh long bheag air flod:
Da fhichid bliaghn' man heift,
Go 'n bhreo do chroit, 's go 'n ghrod;
Gur iomad fear a cheig,
'S a bhrod le cead do roig,

An

An túgurrach gheal-dhonn,
Nach ro' crom, no paiteach,
An tric do mhoglaich ſgonn,
'S paire lom do chlachabh;
'Nuair a dhuiſgt' t fhonn,
Go b' ann air ſgáth na 'n tom,
Go 'm biodh ma teárr do bhronn,
Galon ronn da ſhraddadh.

Go ſcriobhar t airm go glic,
A fios air do lic gun ſtad,
Da bhrill na 'n crois air pit.
'S magarla ſic na 'n glaic,
Air (ſeild) do phlaide bhric.
Cuinn tiugh le ſtiorc-luagh-chas:
B' e 'n dol gun rath, gun ſhoc,
Bhi cur deagh ſhil na d' chlais.

'S iomad oig-fhear bà,
Ann an aird a ſhogain,
A ſhàth a ſhleagh na d' lod' e,
Leis am b' fhearr am bás,
Na dol a rís na d' dháil,

Eagal go 'n grad bháit' e,
Am measg pláigh do rocan.

Suilin an aite na 'm bod,
Umad a filidh ma feach;
Bafan an ionad na 'n cloch,
Anois d' a d' phoftadh: mo chreach;
An uaigh an ionad do nochd,
Bhi 'nois d'a cladhach, 's d'a treach;
A fpaid an ionad na 'n ftob,
B' ábhaift na d' fhlochd dol afteach.

'S ioma lafag chruaigh,
Bhiodh ma m' luaighs' an Uibhift;
Eidir Seile bhruach,
Bun-na-Stuagh, 's Lochuthuirn,
'S brath bhi ac' Dialuain,
Bhi d' a d' chuir 's an uaigh:
Banaltrom bhod cruaigh;
Fior chliath-luaigh na 'n triuthas.

Taing do Chlann-ai-Leoin,
Rinn cofg mòr ri t fhalair,

Chuir

Chuir tharad da chloich mhòir,
Agus fód do 'n talamh;
Na h eolaich rinn a chóir,
Am pòr ba toil leat beo,
A chuir mar chumhdach córr,
Ar muin ceis choir na 'n tairr-iall.

'S mis' th' air mo bhioladh a nochd,
'S mo chrí ri ean-bhualadh lag;
Ri gul, 's ri cionar go bochd,
Fa ſproc, le imni gun ſtad,
Ma 'n tuggarraich dhoinn dhol 's an tſlochd;
'S fuar phloc ag cúmhdach a taiſg.
Do 'n chinneadh ſhàr-bhuailteach le hog,
Sgleogadh pit bhog le ſod mhag.

B' fhearr go bithinns'am chrùban,
'S me air cùl do chiſte;
Leiginn fann-ghlaoidh thurſach,
'S bhiodh mo ſhuilin ſilteach;
'N am bhi dol do 'n ùir ort,
Sheànachaiſinn mo runſa,
Amach a Teughlach Mhuideort.
Culaidh rúſgadh phioſtol.

Cnottag do dheiridh do ſtoc,
D' a cragadh le fairche cruaigh, rag;
Le loimd do ſheileir bhiodh ſcop
Coipte, go t imlic le glag:
Chluinnte fead-ghaile le glog;
Rumaladh brilleocach na d' lag:
B' e t orgain ceolor an gog,
'N mealgradh ſprilleocach do chnag.

Moladh air deagh bhod.

THA ball-ratha ſinte riut
A choiſinn mile buaigh,
Sar-bhod iallach, accuinneach,
Rinn-gheur, ſgaiteach, cruaigh,
Uilleach, feitheach, feadanach,
Laidir, ſeaſbhach, buan,
Beodha, treorach, togarrach:
Nach diultadh bog no cruaigh.

++++

Oran do 'n gairir, Tinneas na h urchaid. Air fonn, Tha me-ſhinn ſuarach ma ghruaman an tſean duin', &c.

GO bheil Tinneas na h urchaid,
Ar feadh Ardna———r,
Ri ſior ghabhail phurgaid,
Chuir tururaich na 'n cean orra.

Na fir lan do 'n ghalar,
Go rig' a ſmior-cailleach;
A fearrabhuill air faileadh;
Grad chaillidh iad feamm nis

Na mnain air ſgiolagh;.
'S an airnion air ſileadh,
An clap air am milleadh;
'S am brilleinibh feannta.

An Cogois d' an criomadh;
'S am mionach d' a ſginneadh;
A ſuilin d' an dinneadh;
'S am binid air teanntadh:

 An

An criodha d' a bhioradh ;
'S an tilgidh d' a shireadh,
'S a laigse d' a philleadh,
Go minig d' an an-toill.

Teudan is gusgcuill,
D' a tharraing o 'm bussamh ;
'S am meillion ro ruiteach ;
'S am pluicion lán sleamhnain:

An craiciohn d' a sgreaggadh ;
'S an éarrach air peasgcadh ;
Múir ghágach lán teasa,
Mar ghreaddagh na feanntaig.

Thig oirbh eas-shlaintibh coibheach,
Bolgach, pláigh, agus cloimhin ;
'G ar sgrios, is 'g ar clomhadh,
Mar eich bhrothach bhio's feanta.

Oran

++++

Ogan air fean aois. *Air fonn,* The pearl of the Irish nation.

CHA tog mise fonn,
Cha 'n éirich e lium,
Tha m' aigneadh ro throm fa éiſlin ;
An criodh a ta m' chom
Mar chloich bhiodh na deann,
Air tuitim an gleann nach éirich ;
Tha gaisgeach nach tiom
Oir'n ag cogadh, 's a strí,
Nach urrain a chui bhi ré rinn,
O 's treas e no finn,
Theid lesin ar claoi,
'S cha teasraig aon ni fa 'n ghréin finn.

Cha chùis, ùr 's i dearbh
Bhi 'g iunndrainn na dh'fhalbh,
Ar cruitheachd, ar dealbh, 's ar n éagasg,
Ar cumachd, 's ar dreach,
Ar spionnadh, 's ar neart,
Ar cur an am gleac no sieupa ;
Mar a sgaoileas an ceo
Thar aodann an fhéoir ;

Mar a chaochlas na nèoil 's na ſpéiribh,
'S ann th' an ois a teachd oir'n,
Cumhach, caointeach lan broin,
'S neamh-ſhaoireach r' a leon an te ſin.

Aois odhar gun bhrigh,
Tha 'g ar toghar go cill,
Dh' fhagas bodhaig a chinn ro éididh:
Aois bhodhar nach cluinn,
Gun toghaidh gun ſuim,
Gun char foghainneach ſtri, no ſtréupa;
Aois aiceideach thinn,
Gun tágſa, gun chlí
Gun ghaiſgeadh, gun ſpíd, gun ſpéaraid;
Lan airſteil is craigh,
Gun aidbheil bhi ſlán;
Gun aon neach 'g am bheil cás do d' éiginn.

Aois chaſadach gharbh,
Cheann-trom, chodaltach, bhalmh,
Ann an ion 's a bhi marbh gun éirſt u;
Cha ghluais u ach mall,
Agus cuaill ann do laimh,
Dol mancuairt air gach ault is featha:

'S

++ ++

'S tu nach guidhir go brách,
Cha chuidh dhuit e,
Geall rithe, no fnamh, nò léinne;
'S ann tha fiòhras is crágh,
Ag t iarraidh go bás,
Ni 's lionoir no pláigh na h Eipheid.

Aois chíanoil ro-bhoc,
Ri caoi na rug ort,
Dimbrígheil, gun toirtt, gun fpéis u:
Do luchd commuinn is gaoil,
Fa chomruig an aoig,
'S gun air comus a h aon diu éiri:
Dh' fhalbh t airneis, 's do chuid,
Dh' fhalbh flainte do chuirp
Thig ort fállinne tuigs' is rèafoin;
Thig dio-cuimhne, thig bài.
Thig diobhonas d' a,
Thig mío-loinn do chairde fèin ort.

Aois ghreannach, bhoc thruadh,
'S miofa fealladh is tuar,
Mhaol-fgallach, gun ghaurg, gun dèadach:
Roc-aodannach cruaigh,

Preafach,

++ ++

Preasach, craicneach, lom, fuar,
Crubach, crottach, gun ghluasad ceime;
Us' a loghair na spioc,
Bheir na subhailce dhinn,
Co 's an domhan le 'm binn do shèisidh ?
Aois ghliogach gun chàil,
'S tu 's miosa no 'm bàs;
'S tu 's tric a rinn tràill do 'n trèan-fhear.

Aeis sheachdi lan bròn,
Gun riobhadh, gun spòrs,
Gun toilintinn ri ceol d' a èisdeachd:
Roib-fhiasagach glas,
Air dhroch sheasmh-cas,
Leisg, seottoil, neamhghrad go èiri:
Cha 'n fhuilig u fuachd,
'S olc an urr' u 'n cas cruaigh,
'S e do bhuinnig an tuath' 's an dèirce:
Cha 'n eil neach ort an tóir,
Nach e aidbheil am beòil,
Gur fada leo beo gun fheim u.

Aois uaine 's olc dreach,
Or'm is fuarrach do theachd,

Cha

Cha 'n eil tuaireifgeul ceart fa'n ghrein ort;
U gun mhire, gun mhúirn;
U gun fpiorad, gun fùrd;
For an cruinnich a chúirt cha tèid u;
Aois chairti 's olc greann;
Aois aicceideach mhall;
Aois phrabb fhuileach dhall gun learfainn,
Cafs feargach gun fúgh;
Lan farmrid is tnù,
Ri fear meanmnach bhio 's luthor, gleufta.

Faire, fair' a dhuin' oig,
Cia do bharondos mòr?
'N i do bharail bhi beo 's nach èag u?
Go d' tha 'n faoghal 's an fheoil,
Comhaontach na 's leoir,
Air do chlaonadh o choir, go h èugcoir;
Comh-fhad 's a tha 'n dàil,
Thig ort teachdair' a bhàis,
Na creid facall gur fàiftin bhrèig e;
Bi'dh do ghaird ort gle chruaigh;
Tha do nàmhaid mancuairt;
Cha tigh cràbhaidh an uaigh an tèid u;

Ach

Ach àroch gun tuar,
Chnoigheach, dhaolagach, fhuar,
Ann an càirich iad fuidleat fèin u;
Chomh-mor 's tha do bheachd,
Do d' ſtòir cha teid leat,
Ach bordain bheag ſhnait' is leine;
'S e cùram is mó,
Bhi dol dh' iunſaidh a mhóid,
Go toirt cuntus an còir, 's an eugcóir.
For nach feaſamh do ní,
Dhuit aon dad do t fhíoch;
'S e 's cuis eagail bhi 'm prìoſon eiginn.

The Marquis of Móntroſe's lines upon the death of King Charles I.

GREAT! good! and juſt! could I but rate
My griefs, and thy too rigid fate,
I'd weep the world to ſuch a ſtrain,
As it ſhould once deluge again.
But ſince thy loud-tongu'd blood demands ſupplies,
More from Briareus' hands, than Argus' eyes,
I'll ſing thy obſequies with trumpet-ſounds,
And write thy epitaph with blood and wounds.

Tranſlated

Transflated extempore *into Galic.* *By* ——.

A Thi mhòir, mhaith, cheart!
Nach b' urra mise luach,
Mo bhrona féin,
'S do dhana géur an-truaghs',
An foaghal ghuilinn
Le caoi, 's le tuiribh cruaigh,
'S a dh' ath-tharraiginn tuil
Thar mullach bheann, is chruach:
Ach o 's mo tha teang'
Ard-fhaclach t fhal' ag fgairt,
Air laimhin Bhriarius,
No fuilin Arguis thais,
Caifmeachd t fhalaire feinnim
Le fuaimnich ftoc,
Scriobham do mharbhrainn
Le fuil chreuchd-dhearg na 'n lot.

Lines wrote by the Marquis of Montrose when under fentence of death.

LET them beftow on every airth a limb,
Then open all my veins that I may fwim

To

++++

To thee, my Maker, in that crimson lake;
Then place my parboil'd head upon a stake;
Scatter my ashes, straw them in the air:
Lord, since thou know'st where all those atoms are,
I'm hopeful thou'lt recover all my dust,
And confident thou'lt raise me with the just.

Translated extempore *into Gælic.* By ——.

AIR gach beneig
Cuireadh iad dhiom cnaimh,
Mo chuislibh sgaoileadh,
Iad 's go faodainn snamh
Do d' ionsaighs', chruth-ai-fhir mhóir,
'S an lochan ro-dhearg lans',
'S mo chean leath-bhruicht
Air barr ard-stuib biodh sáit';
Sgappadh iad mo luath',
'S an aer fhuar na stur:
Dhe o tha fios agad
For bheil gach admonn dhiu,

Tha

++ ++

Tha me 'n lan-dòchus
Go tiomaſaich u fòs m' ùir,
'S a meaſg do ſhluagh
Go 'n tog u ſuas me d' chùirt.

A paſſage of Montroſe's ſpeech to the parliament, tranſlated extempore *into Galic. By* ——

'S Ma fagadh Dia mo chorp,
'N ain-mheadachd chórr,
'S go 'n gearrt' am mhíle million
Píoſa m' fheoil,
Ais-leath mo rioghachd,
Bhi d'a dion 's a chòir;
Go 'm b' e mo mhiann,
Mo roinn am mhiribh beo,
Air barr gach ſtiobla,*
'S chroiſe cian na h Eorp.
Dh' ain-deoin mío-ruin,
'S fuil-íotach dian luchd gó,
Theid m' anam príſeil
Suas gun phian go gloir.

++++

Oran air aisling a bhrnadair duin'-uasul arraid, go roibh tuil ri tighin thairis air fiorramachd Earraghaidheal, air son iad a dh' eiridh, &c. Agus 's e 's ainm do 'n oran, an Airce. Air fonn, Tuitir Ile b' ainm do 'n fhear, &c.

DIaidh dhombh tuitim ann mo chadul,
Chonncas aiflig chuir or'm cúram,
Guth 'g am mhofgladh fuas go fgairfteil,
Dol air theachdaireachd 'nuair dhúifgiun.

'S go d' chaigh me 'm fhuain go h órdoil,
Mar ba chóir do 'n h uile crioftai,
Chonncas bruadar do dh' ion bócan,
Chuir air bhall-chrith m' fheoil, is m' fhiocla.

Gur he e Brigadeer Caimbeul,
A mharbhadh an abhar R—— S——,
Shummoin mife a rair am chadul,
Go air theachdaireachd 'nuair dh' eirinn.

Do' earb e rium efin a righin,
Alaftoir criodha lean deonach,
Ris an ftandard fin Ph—— T——,
Dh' fhuilgeadh bas ais-leath na córach:

Fear

Fear Airdfl'ginis an t ármunn,
Tha me 'g rádh, 's cha neach eile,
'S go d' fhuibhail u an Eorp, 's an Aifi,
Fhir th' am chláiftinn chaoi na ceil e.

Dh' éarail an guth labhairt ri'fin,
A chlifgeadh fios chuir air faoramh,
Dheanadh gun fhaillinn deagh árdroch,
Roi' 'n tuil ghàbhai bha go taofgadh.

'S amhuil fo, a labhair mife.
Gun gne chuir ris, no thoirt uai;
Dh' earail me air go geur, fgairfteil,
Dol ma 'n teachdaireachd ri luaitheir.

Agus, 's amhuil fo, dubhuirt an guth.

A Naoi Chaimbaulaich an áigh,
Dean Airce dhuit-fein abhio's pailt;
Sábhail do theughlach go luath,
Tha an tuil-ruaigh a teachd air nais.

Cha ruig i leas a bhi ro mhòr;
'S na boidh i idir beag;
Ceathair cheud lamhchoille 's a dhà,
'S biodh i chomláidir ri creig.

 Soar

++++

Saor o theughlach Lochnaneala.
'S càil eile do dh' fheerabh coire,
Na leig duin' a 's teach 's an loings',
A ghabh unſa dh' ionntos R——D—ſa.

Pòir do gach ſeorſa 's ſearr,
As gach mear a chinn o d' ſtoc,
Thoir cuideriut anns an Airce,
Tha muir báite ri teachd ort.

Na gaidheil le 'm b' ainnimh bhi riogheil,
Cha 'n eil mío thlachd againn riu ;
Ach ſibhs' d' am b' abhaiſt bhi dìlis,
Thoill ſibh cíos thoirt dhibh, 's ar bruthadh.

Tog do d' mhouſgaid, 's cuir ort ſurd,
Air Airc' ur a dheanamh ſuas,
Thig an tuilbheumſa chomchas,
'S a thig fras a ſàbilleach fuar.

Tha diudhultas le guth àrd,
Mar bha fuil Abel 's an ſpéir,
Ag uirni, 's ag iolach go h àrd,
Gort is pláigh theachd air gach crè :

Air

Air gach cre a dhearg a lamh,
Anns na rinneadh oir'ne bhruid;
Do chreachadh, do losgadh, 's do dh' fhairgneadh,
'S cha chall linn marbhadh, ach murt.

Thig so chomhcas ri beimsleamha,
Scrothaidh e leis gach ni thachras;
Gach neach tha go smior na réabal,
Lomaidh e gèur o na clachamh.

Bàrcaidh an tuil 'nuair nach saoil u,
'S maith a dh' fhaoite gur h ann a niu;
Tarr leat do dhilse, 's gach caraid,
'S Barrnacara fag amuidh.

Na tugadh dio-chuimhn' no mousgaid
Ort, Loudon fhagail an dearmad,
'S fear eil' a ni 'mach am poire,
Go ba throiteir gheibh e tearmad.

Thoir dhachaidh Dubhul, is Eain,
'S gach fear tha dliaghach dhiut teasraig;
'S do gach teughlach eile eàraid,
Go modh-siolaich fhagail beittir.

Na toir neach air bord do d' leſtir,
Ach póir do fhleaſgaichibh calma ;
Na leig gne eànlài a 's teach ort,
Ach go teachdaireachd do Chaluman.

Ceangail cu, cat, is clach-mhuillinn,
Ma mhuineal burroil Mhic-Nibhean,
'S tilg a ſios e le neart cudum,
An craos ſlugganach na dilionn;

Air neo, ma 's e do thoil fein e,
Cum agad e go feim ſiaich;
'S biodh e cuideiris a Chaluman,
Go 'n cuirt air falbh iad nan diais.

Cum ri Sir Donnchadh an caibin;
'S buin go coir ri Inveraw ;
'S o bhio 's tu pailt do dhimh fhrancaich,
Cum gun taing riu caſg am paghaidh.

Ma tharras tu fear Choirechunna,
Na fàg fa chuntart na 'n tonn e ;
Thoir air bord a 's teach an duin' ad;
'S buin ris urramach neamhlompais.

Ma

Ma dh' fhairies tu Caiptin Donnachadh,
Am measg ag tromlàich d'a d' righin;
D'a t atach ag iarraidh buird ort,
Ciuil lo ſùrd a 's teach na d' chri e.

Gach aon duin' eile do 'n teughlach,
Na bi meobhla riu na d' chriodha;
Thoir dhoibh teine, leab', is ardoch,
Deoch, is failte, is moran biaigh.

Tha ſoigh 'deir agus an crioſtai,
Ann aon phearſainn ghrinn 's an Chaiptin;
'S do phoncamh rioghoil cho'-luchdor,
Chaoi go 'n tuit e air a thappadh.

Tha e cho'-modhar ri moigh'din,
Siofolta, coinneil, gun ghaiſeadh;
Gun chais', gun raiſe, gun ſtroilich,
Lan do ſgoinn ri uchd a ghaiſgidh;

Tha e díreach, ríoghoil, rúnach,
Tha e fiughuntach gun ſtrò ann;
Tha e cuimiſeach, glic na ghiulan,
Flathoil, cúirteil, gun ghne mhòrchuis:

Tha

++ ++

'Tha e meinich, iochdor, bàigheil,
Trócaireach, cáirdeach, lan athtruais ;
Guineach ri naimhde 's na blàramh,
Gos an tárradh e fa ſmachd iad ;

A ſin, thaiſbeineadh e thrócair,
Do bhochabh ſógarrach gach áite,
'S cha chuireadh e 'n gniomh an t orde,
Bha fa 'n fh—d—r na phatent:

Beannachd nochd', is bhochd' ſin Mhùideort;
Beannachd gach dùcha na d' chuiddeachd,
A bhrigh nach do chuir u le dólas,
Scan, no òg dhiu chum na h uiddil :

Uime ſin, Alaſtair ghaolaich,
Gabh an caomhanachs' na t árdroich,
'S gach aon duin' eile d'a dhaoine,
Feach dhoibh aoighealachd is càirdeas.

An t eittionn glan, fírinneach, bríoghoil,
Gun mholl, gun ghiomb, gun ruſg cathadh ;
Claidhin chomhcruaigh', ſgaiteach, rioghoil,
'S a thairnidh go gniomh le T——.

Cha

Cha 'n fheim iad leighis, urchaisg,
No 'n cuir am purgudair saile:
Cho'-faor o chaire na 'n troit-fhear',
'S go d' bheirt' iad a rair le 'm mathair'.

Tighearna-nan-Ard ma thachras,
E riut, 's e 'g asnachadh dìdinn,
Tha e do 'n tseorsa gun truaillidh,
Nach roi' fuar do'n teughlach rìoghoil.

Thoir dhasan ionad chomhtaineach,
'S a bhio's agad anns an Airce;
Biadh, is aoidach, 's moran dighe;
Giullaichd go h inich do chairde.

Sgibinis go d' ro' 'g a d' fhoinneachd,
Ri griosadh coinneis, 's e 'g gal riut;
Tearmad no iochd cha do thoill e,
Na bi foill dh'a, thoir dh'a salunn.

Ceangail bolla lìn ma mheadhain,
Bheir pian dh'a 's dliaghach d'a chaire:
'S 'nuair bhio's e do phlubraich currai,
Slaod leat go h ullamh a 's tigh e.

Cum

++ ++

Cùm amach fear Chnocbui,
'S guidhim ort na leig a bhathagh;
Ceangail go daingiunn ris (*buoy*),
Bheir ſnamh dh'a 'n uighim a chraigheoidh.

'S 'nuair nidhir as an-blas D——ch,
'S an ſhairrg' air a leon, 's air a mhiottadh,
Spìon a 's teach e, 's thoir dh'a (*cordial*),
A bheir beo e deis a ſhliobraich.

Bi'dh tigh Chaladair an dòchus,
Go leig u air bórd go leir iad;
O tha 'n cogois teann d'an ſcròbadh,
Nach e Deòrs' an R— ach Seumas †.

Ach coinſeonaichim u le h òrdo,
An R—— mhoir d' an coir dhuit gèillidh;
Tilg amach iad uil' air fleódradh,
'S aircion mór fa chòrr a ſgéith':

Biodh ſin mar phurgudair aca,
'G an glanadh, 's 'g an carſtadh o 'n òtrach;
Sin, 'nuair ſcúrar iad o 'm peacadh,
Thoir go caomh a 's teach air bòrd iad.

S—th—ll,

++++

S—th—ll, fear-ain-neart nam bantroch,
Na 'n díleachdan' fann, 's na 'n deorai:
Iobair ſuas air altair Neptun,
Air-ſon a chreachan, 's dhoibheirt.

An Donullach ſleach an raſcal,
An glagair fada bòſtail:
Thoir urchair dh'a chum an aigen,
Go leada-chadul na 'n ſórnan.

Mac-Dheors'-oig go 'd thuit e 'n peaca,
Le impi praſgain, 's le górraich;
Leig plúmmadh dh'a chum an àigen,
'S thoir go grad a 's teach le d' rop e.

Spárr Aiſginnis ann an tuba,
'S fag e fa luidridh an anfaidh;
Biodh e 'meaſg na 'n tonn air uiddil,
Gos an caill e chuid do 'n aintheas.

Glac air laimh Ean-ban na Coinnil;
Mo dhìlſein coiniullach, gradhach:
Thoir dh'a biadh, is deoch, coinniull,
Boll, agus glainne 's a chàibin.

Richardſon,

Richardſon, grad thilg thar ſtoc e,
'S tric a thog dhuinn toſta Th———;
Ach o 'n ſhleamhnaich e 'n a chreidimh,
Aſcaoin-eaglais air a mheirleach.

Ma thig a bhan-hàrd na d' lìonamh;
Oſtag mhìo-narach an Obain,
Ceangail achdair r'i do bhrandi,
Go bi toirt dram do 'n a rònamh:

Ach ma chinnis i ha Jonah,
'S a ſluggad beo le muic-mhara:
Go meal i a cairſtealam fheòlain;
Ach a ſgeith air còrſa Chana.

Cuir adhaſtar ri fear Chruachain;
'S le luinnid cuir buarach ma chaſamh;
Leig ſuth' a ſios go dha chluais e,
Go glanadh an truaghain pheacaich.

Go toil lium Caileìn ghlinn-iudhair,
B' fhearr lium go 'm b' iudhar 's nach b' fhearna;
O thrèig e nador a mhuinntrioch,
'S gann a dh' fhaodar cuim thoirt dhàſan:

Cuir

++ ++

Cuir boiſeid do dh' ionntos R——D—ſa,
Do ſmior an oir ma theiſmeadhain ;
'S íobair e Neptune ; (go ſearbh lium),
Mar grad ainmich e 'n R—— dliaghach ;

Ach ma dh' aidicheas e pheacadh,
(Bhi cur-as d'a R——'s d'a dhúthaich),
Cuir ball chuig' amach mar theachdair' ;
Spíon a 's teach air barr an tſúigh e.

Inbhereaſragain, am fleaſgach,
Bhe e leiſg air dad do thrioblaid ;
Thoir dhaſan tummadh le beaddradh ;
'S a chaoi na toir cead a riobadh.

Eidirghlinn na cum ris pàrlai ;
Biodh ſnamh aige no na biodh :
Up amach go grad le d' laimh e,
hoir dh'a anratb, 's bathadh righin.

Ach ma leaghas tu aithri neamhchealgach,
Gundearm aid 'n a ghnúis a ſoilſeadh,
Thoir dh'a teaſraigin, is tearmad,
Go nach e go dearbh a thoill e.

R Mac

Mac phrobhaist Donnchadh an daormunn,
Tilg amach an craos na mar' e ;
Na toir dh'a comhthrom, no baoghal,
A theifrigeas do 'n daoidh-fhear anam.

Breib amach an truilleach Melbhin,
Mar go pachta cú go fittig ;
Na leig róp, no ball, 'n a charamh,
Air 'm bi dula, fgar, no fgittig.

Lachann-dubh ad Bhail-ca-ghroggain,
'N do chinn lan croggain do phoinnfeon,
Gun pharlai iummain go ftoc e,
'S tilg 's an bharr-roc e le tuinnfeadh :

O chaill e càirdeas gach tìre,
'S gach crioftai ríoghoil air thalamh,
Ma toir fairrge ghlas is tír dheth :
Dean íobra do Ri na mara :

Go ma luai'te ruigeas e 'n grinnioll,
Ceangail cloch-mhuillinn m' a fgóinan,
Cut, cat, nathair, agus fionnach,
Go communn chummail go póit ris :

Clann-

Clann-chamfhròn', agus Clainn-Fhionainn,
Olaidh go h ionbhainn a mharbh-deoch,
Bhrath e na cinn-fheunnà thlachdòr,
Nach ba tais ri uchd na 'n gerbh-chath.

'S cinnteach bi'gh a bhrathair Judas,
Go h ùifeil ann uchd Abr'am,
Ma 'ta dòchus ag an fgiurfair,
Anns a cùirt a'd a bhi fábhailt'.

Tighearna na h O—tt—ch b' olc e;
Cha roibh ann ach poca puiunfeòin;
Thoir purgaid fhaibhir dh' a 'n tfláile,
Is fgob gùn dàil a 's teach na d' luing e.

Donnchadh-bui Mac-an-Aba,
Bha e lag-chuifeach 'n a cháirdeas,
'S mar a bhitheagh dhuinnne beagan,
Cha ba leifg-linn u 'g a bhátkagh:

Ach do thoradh an tfeora d' am bheil e,
'S go 'n ionnfaicht' oilen na b' fhearr dh'a,
Thoir do 'n uifge fhailt' a leoir dh'a,
'S tarraing beo 's teach do 'n Airc' e.

++ ++

Achachroffain chiunn a chroftachd,
Ceangail air bh—d ris an luing e,
'S 'nuair bhio's e reicil, 's ag ofnaich,
Slaod a 's teach am poca puinnfeoin:

Ach mar fguir e fin d'a chroftachd,
'S mar a h ól e tofta Thearlaich;
Sparr go daingiunn ann am poc e,
'S tilg amach thar ftoc am meirleach.

Caiptin Dhonnchadh Mac-a-Phiocair,
Na fag am meafg na 'm barr-roc e;
Tumm go ciuin go ait' a chrofs' e,
'S thoir a chlifgeadh 's teach air fgroig e.

Achamhuillin tilg 's an fheammainn,
Go deanamh do Neptun kealpa;
'S mar fluig e na gheibh an tfaile,
Sior chum ris an dàifhear (*kelty*).

Mar fin, agus Noble gocach,
Am poca-croite bhio's ag Jùdas;
Go toil le d' chairdibh a phlàigh ad,
Leig fa fhàil' e, le far-fgiùrfadh.

Ma

Mà chi u 'n rioghalach diamhair,
'S e fuireach go cian an uachdar,
M' a 's ſgairteas e Dia 's R—— S——,
Spíon le teineadh a 'à teach air ghruaig e.

Leigim fa bhiénne do mhòr thròcair,
Gach crè tha beò ann do dhùthaich;
Ach cuimhnich fag 's an chommunn rònach,
Gach reubal Deòrſach nach tiunntaidh.

Gabhſa ma thimchiull do ghnobhaich,
Gun mhaill, gun choi'-earbs', gun fhàiliin;
'S mar a dh' fhà'n am B—d—r,
Air ciunn na dile dean Airce.

Gheibh u cúirt is moran cliudha,
'S bi'dh tu buidheach air a dheireadh;
Faidh, iarrann, ſearr, 's baill o ghallamh,
'S dean Airc do dharach Loch-fcile

Moladh a Cheimbeulaich dhuibh.

GO beag orts' an Caimbeulach dubh,
Gar toil liums' Caimbeulach dubh ;
Biodh e dubh, no geal, no grìsfhionn,
Grágh mo cerioghas' an Caimbeulach dubh.
Go h inifgeach air an tfeòrs' u,
Na 'm b' aithne dhomfa do phòrfa,
Chuirina moran fios do 'n dòibheirt,
'N an dubh dhlòintibh fòtufach, tiugh.

Suile coirpt' bh' ann an droch cruth,
Am fuair oilbheim do 'n fhear gheal-dhubh,
Do 'n dream oirbheirc 's foirmeile fuil:
'S duilich tolg a chuir 'n a chruaigh ftuth.
'S tric le madai bhi ri dealunn,
Ann oiche rot' ris an ghealaich ;
B' ionann fin, 's eifeachd t ealain,
Air cliu geal a Chaimbeulaich dhuibh.

'S cia mar fuiar u dh' aodann no ghnu's,
Caineadh uafail gun mhodh, gun tlus ?
Fhior

Fhior dhearc-luachrach chinnich a lus:
Ma t aoir bhacaich tacam u bhruic.
Sgiurſaidh me go 'm bi u marbh u;
Cha bhi ach mo theang' do dh'arm riut;
A rag-meirlich, bhradaich a gharbhlaich,
'S iom gharbh-mhart dh' fheann u le d' chuirc.

Do 'n tſiol chruithneachd chuireadh go tiugh;
Cha b' e 'n fhídeag, no 'n coirce dubh,
Ach por prìſeil, 's ro ſgaoilteach cur,
Feadh gach rìoghachd air tir, 's air muir;
Lomalan brighe o bharr g' a bhun;
Feach a rìs e ma 'n dit u luibh.
Gur iongadach lium a dhuinne,
Mar roibh meirin ort air tuineadh,
Ciod man do bhuin u do 'n urr' ad;
Curaidh ullamh, 's cuiraidſeach fuil!

Dream na 'n geurlan go reubadh cuirp,
Cruaigh 'g a feachainntai, beulamh trup;
S' maith, 's is gleuſt' iad g o bualad phluc,
'N am retrèata dh' èibheach le ſtuirt.

Cha

++ ++

Cha bhreac brean-loin idir Cailen,
Ach do dh' fnion-fhuil aird Mhic Callen is
Teughlach ùiſeil Iarla-Bhealaich ;
'S buaghach caithrim ri uchd an truid !

'S cinteach thiotadh gheibh u do mhurt,
Ma t aoir chiottaich, mhiofguinich churt ;
Go do dh' idridh go roibh ort ſtuirt.
Bi'dh a bhiodag riddleadh do chuirp.
Claigiunn gun inchinn, gun mheadrach,
Ann faoidadh na h iolairion niodaidh ;
Cia mar fuir u ghnùis do ſgiodar,
Ghluaſad idir an ionad puirt ?

Eiſg. bhochd, chearbach feargaidh me tur.
Do theanga chealgach a chearbaire dhuibh,
Rinn an tſearbhag gun chair' amuigh :
As'd a dh' earbainn cealgaireachd cruigh,
Cha bhiorrachdaire go d' bhiodh fearg air
Do 'n d' rinn us' a dhuin' an tſearbhag ;
Ach òg faighidneach gun earraghloir ;
Lan do dh' fear-ghniomh, dhearbh e le
ghuin.

Bha-

Bha u mio-mho'oil a toirt dh'a guth:
Crág a chobhair go mágradh gruth:
Leobas odhar a ghlaimſeadh ſuth,
Deis dh'a leughadh, 's e rith na ſhruth.
Cha ba bheudagan go tabbaid
Ach ſior leoghann ſtoida, ſtaideil,
Do 'n d' rinn us' an t oran prabach;
Ach ſior ghaiſgeah; 's am biar 'g a chur.

Sparram cintceah ort a glaſs-ghiob;
Leſgach peircill, corcadh, is cuip,
Air ſon aſcaoin caclach do bhuis;
B' f'hearr go 'm bithinns' fagaſg dhuit:
Go do bhiodh tu caineadh ghaidheal,
Anns gach ſiorramachd a dh' airion,
Seachainn muinntir Earraghaidheal,
'S gun a Cheolrai fabbarrach dhuit.

'S mairg a dh' éiridh ri ſiol an tuirc,
Gaſraidh ghléuſta nach éaradh cluich;
Cha ba bhèus dhiobh bhi ris a mhurt,
Ach cath trèun, is comh-throm r' an uchd'
Go beag ortſa mile cuairt e,
'S ioma ſonn aigionntach ullach,

Eidir

++++

Eidir Afainn, 's Cluaigh-nan-luath-long,
A 's trom luaigh air Caimbeulach dubh.

Suil na feoca, 's ro bhochoil cur,
An ceann ró bhinn nam bachlag dubh;
Cha b' i fróg-fhuil, rógair' a chruigh;
Fior fhiobh feodair orr' ann a ful.
'S geal 's a 's dearg do leac, is t aogafg,
Go dubhuirt iad peirciull caol riut;
Cha b' ionann as fligeas-gaoifneach,
'S fiafag pit-laoigh air nach bheil tiugh.

'S go reachadh tu 's na fpéiribh,
'G airb Caimbeulach a dh' èifgeadh,
Tuiteadh tufa mar a bhè fteag,
'N a t ionad fein am buachar mairt;
Efin ag eiri fuas le fgairt;
Us' a bhreinen magaran cac;
Efin ghlé-ghlan lomlan do thlachd;
Us' a dhèiftinn 's muig ort air at,
Mar ba bhèus do dhoran no chat.

Aodann graineig, rarr-aodann tuirc;
Com a chnaimh-fhi'ch, 's nador na muic;

Beul mhic-lamhaich, 's faileadh a bhruic;
Spága clarach; failibh na 'n cusp';
Casa cuira, uchd a ghiomaich;
Suile liunnach, sgamalach fliuch.
Do dh' oirlichibh aori bardoil,
Tomhaisim o d' bhathais, go d' fhàil u;
'S fearnam do leathar a thràili diot,
Chiunn u cháineadh a Chaimbeulaich
dhnibh.

Cha 'n fhear sgippi us' ach fior ghluig;
'S beirt gun teagabh bi'th tu fa bhruid;
T iasag failidh, t fhalt, is do ruisg;
Tuitidh t fhiocla, 's falbhaidh do thuigs':
'S cosail nach b' aithne dhuit mise,
'Nuair a bha me so gun fhios dhuit;
Na 'm b' eol, cha ghlacadh tu mhisneach,
Ròinne riobbadh as an fhear dhubh.

Craimhaidh t ingne 's maise do chuirp?
Teirgidh t insgin; seargaidh do chuid:
Dean cruaigh aithri a chaoi ma 'n luigh,
Chiunn a cháineadh a Chaimbeulaich dhuibh.

Chom-

++ ++

Comh-radh, mar go b' ann eider caraid agus namhaid an Uisgebheatha.

Caraid. MO ghaol an lasgaire spracoil,
Fear na 'n gorm-shuile maiseach,
Chuireadh foirm fa na macamh,
'Nuair a thachradh iad ris:
'Nuiar chruinnichidh do chòisir,
Cha b' i chuilm gun a chò'-radh;
Gheibhte rainn agus òrain,
'S iomad stóiri na measg:
Gille beaddarrach, súgach,
Tha na chleasaiche lúthor;
'S ro-mhaith bhreabbadh an t úrlar,
Agus tiunntadh go brisg;
'S e dhamhsadh go h uallach,
Go h aucaideach, guanach;
Gun sealltainn air truailleachd,
Ach uaisl' agus meas.

Namhaid. 'S mairg a dheanadh an t òran,
'S nach deanadh air chòir e;

Gun

++++

Gun bhi molodh an doi-fhir,
Bha na rògaire tric:
Fear a fheargadh an conach,
Thiunntadh mionach na 'n fporan
Dh' fhàgadh lean'ba air aimh-bheirt,
Ann an caraid 's an drip:
An ftruthaire dio-bhuain,
Tha go brofgolach, briagach;
Fear crofta mi-chiallach,
Gun riaghailt, gun mheas:
Call mor tha gun bhuinnig,
Ann sòlas ro dhiom-buain:
'S fear ftórais a 's urra
Bhi cummontas ris.

Car. Mhic toifich mhich bracha,
Fhir chomhraig na 'n gaifgeach,
Chuireadh bóilich 's na claignibh,
Chuireadh cafabh air chrith:
Ba tu cleochda na h aittibh,
'N aghaidh ròt' agus fneachda,
Dheanadh notion do fhrafamh;
'S chuireadh feachad an cith:

Dheanadh dàna fear faideolt';
Dheanadh lag am fear neartor;
Dheanadh dal-fhear do'n bheirteach,
Dh' ain-deoin beirtis a chruigh;
Ann ceart aghaidh na th' aca,
Do mhùirn, no mheoghail, no mhacnas,
'S tu roighin a's taitnich,
Do chùis mhàcnais air bioth.

Namh. A dhuin'! an cuall u no fac' u
Riabh ni 's miofa chuis mhacnais,
Na bhi 'n a d' fhìneadh 's na claifibh,
Gun chlaifteachd, gun rith?
Air do mhùchadh le daoraich;
'G a do ghiulan ag daoine,
'N a d' chùis bhúrd ag an tfaoghal,
For nach faodar a chleath:
'S e bhi 'g coinneachadh Ratti,
Ni do lomadh ma d' bheirteas;
Luchd a chommuinn, 's a chaidrìbh,
Rinn e 'n creachadh gun fhios:
'S i ciall-fguir a bhio's aca,
Bhi ri buidlibh, 's ri crappabh:

Go 'm bi fuil air an claignibh,
'S bi'dh am battacha briit.

Car. Mo ghaol an lasgaire suairce,
Chleachd bhi 'n caidribh na 'n uaislibh ;
'S lionar tiachd. is deagh bhuaigh,
Ata suaite ri d' chliòs :
Biorach, gorm shuileach, meallach,
Beachdoil, colgarra, fallain,
Laidir, caoin, air deagh tharraing
Go fògra gaillinn a chuirp :
For an cruinnich do phaistibh.
Go 'm bi mir' ann is márran,
Augus iomad ceolgáire ;
'S iad neamhchnraite ma 'n cuid :
Bheir e' n t umbi go sólas ;
Ni e glic am fear gorrach ;
Ni e suntach fear brònach ;
'S ni e górrach fear glic.

Namh. 'M b' e sin roighin na 'm macabh,
Bhi gun fhragharc, gun chlaisteachd ;
'Nuair ba mhiann leò dol dhachaidh ;
'S e ni thacras ni a 's mioa' ;

Gur e 'n ceann a 's treas cas dhoibh,
Lomlan mheall, agus chrappa ;
Gach aon bhall go 'm bi aca,
Gaid a neart uath' gun f hios :
Iad na 'n taffaifg gun toinnifg ;
Iad a labhairt an donuis ;
Iad ro lamhach go conus,
'S nach urr' iad cuir leis :
Bi'dh an n aoidnibh 'g an fcrobadh,
Cha 'n f haod iad bhi ftolda,
'S iad an comhnai air mhifg.

Car. Nach boidheach a fpors,
Bhi fuidhe ma bhordabh,
Le cuideachda choir,
Bhio's an toir an digh !
Bi'dh mo bhottul air fgornan,
Ri toirt cop air mo ftopan ;
Nach toirtteil an ceol lium
An cronan, 's an gliogg !
Go 'm bi fear air an daoraich,
Go 'm bi fear dhiu ri baoireadh ;

Go

Go 'm bi fear dhiu ri caoineadh ;
Nach beag a shaoileadh tu fid !
Ni e fosgaoilt' fear dionach ;
Ní e crosta fear ciallach ;
Ni e tostach fear briarach,
Ach am blialum nach tuig.

Namh. Nach dona mar spòrs,
Bhi suidhe ma bhórdabh ;
Na bhi milleadh mo stòrois,
Le górraich gun mheas !
Le tiaraich, 's le stàplaich ;
Le briath'ra mio-ghnáthaicht ;
Ri spearadh, 's ri sàradh
An Abharsair dhuib :
Bi'dh an donus, 's an dólas,
Do chonas, 's do choi'-strith ;
'S do tharraing air dhòrnamh,
Anns an chòmhail, nach glic :
Ri fuathas, 's ri sgannuil ;
Ri gruaidhibh 'g an prannadh,
Le gruagabh 'g an trarraing
Le barrachd do 'n mhisg.

Car. Mo ghaol an gille glann éibhinn,
D' fhás go cineadail ſpéiſeil ;
Dh' fhàs go ſpioradail trèadhach,
'Nuair a dh' éiridh an driop ;
Bhiodh do ghillibh ri sólas,
Iad go mireagach bòidheach,
Iad ag ſireadh na 's leoir,
'S iad ag ŏl már a thig ;
Iad go h aidhireach ſonnor,
Iad gun athadh, gun lompais ;
Iad go maith air an rongais,
Nuair a b' antlachd an cluich ;
Cuid d'a faſan air uairibh,
Duirn, is batt, anus gruagabh,
Dh' aithn't a dhreach air a ſpuacabh,
Go riobh bruaidlein 's an mhiſg.

Namh. Tha mhiſg deonai 'n a nádor,
Lomlan mórchuis, is árdain ;
Lomlan bóid agus ſpàraig,
Anns gach cás air an tig ;
Tha i tuair-ſhreapacp, fiaghaich,
Tha i murtai 'n a h iarbhail ;

Tha

Tha i duſtach, droch-nealach,
Lan do dh' fiabhras, 's do fhriodh.
Go 'm bi fear dhiu 'n a ſhíneadh;
Go 'm bi fear 'n a chúis-mhío-loinn;
Go 'm aithliſe líonor;
'S iad am maoidheadh na 'm pluic':
Tha i tuarrapach foilleil;
Iomad uair an droch oilen;
'S gun do dh' fhuaſgladh fa dheireadh,
Ach 's i ba chaireach a mhiſg.

Car. Mo ghaol an cleaſaiche lùthor,
Fear gun chaſad, gun chúna;
Fear gun cheilinn air cúineadh,
'N am bhi dlúthachadh ris:
Bheireadh tlachd as a mhúigen;
Dheanadh gealtair do 'n diúmhlach;
Dheanadh dán' am fear diùd,
Chum a chúis a dhol leis:
Fear a 's fearr a 's tigh ólt' u;
Fear a 's urbhailteach órain;
Fear nach fuilgir 'n a ónar,
Ach a bhóileach 's an driop;

Fear tha bárranach ceolar ;
Criogħoil, càirdeach le pogabh,
'S a lamh dheas air a phóca
'S fgoppadh ftòrois le mifg.

Namh. A chinn-abbair a chonais,
'S tric a dh' fhaobhaich na fporain ;
Fhir nach d' fhaokim an onair,
'S i bhiodh 'g a d' mholadh a bhleid :
'Nois o 's búanna ro dhaor u,
Tha ri buaireadh nan daoine,
Dol mancuairt air an tfaoghal,
Chum na dh' fhaodas tu ghaid,
Fear ri aithreachas mór u ;
Fear ri carraid, 's ri coimhftrith ;
Fear ri geallam ; 's cha tòram ;
Thug fid leonadh do d' mheas :
Ni u 'm poit-fhear 'n a ftriopoich,
Ni u ftriopoich 'n a pòit-fhear ;
'S iomad mile droch comhail
Tha 'n tóir air a mhifg.

Car. Go b' e thionnfgain, no dh' intrig,
Air an ionnftrammaid phriofoil,

'S

++ ++

'S duine gruntoil 'n a intinn,
Bha go h intinneach glic;
Thug o arbhar go ſiol e;
Thug o bhraich, go ni a 's brigheil';
Thug a prais 'n a cheo-liath e
'Mach roimh chliath na 'n lúb tric;
Thug a buiddeal go ſtòp e;
Rinn e 'n tſuſbainte còmhlan;
Thogadh ſlioggach an róta.
Far fir bhreóite gun ſgridd:
'N donus coinnimh no cómhail,
No eireacas mòr-ſhluaigh;
Gun do cheileireadh boidheach,
Cha bhi sólas na meaſg.

Namh. Go b' e thionnſgan an aimliſg,
'S olc an grunt bha 'n a inchinn,
'S mor a dhùiſg e do dh' arg'maid,
'S do droch ſheanchns marr ris;
Dheilbh e miſg agus daorach;
Rinn e breiſleach 's an tſaoghal;
B' fhearr nach beirte go h aois e,
Ach bàs na naoidheachan beag,

Dhuiſg

⁂

Dhùisg e triobblaid is coimh-ſtrith ;
Rúisg e bioddag' an dornach ;
Chuir e piobar fa 'n deobhnachd,
'Nuair a thoiſich a mhiſg :
Cha chùis bhuinnig a leanbhainn,
Ach cúis ghuil agus fhalamhaich ;
'S a chaoi cha 'n urr' u 'g a ſheanchas,
Tha mar dh' ſhalbh do chuid leis.

A GLOS-

A GLOSSARY; explaining, in Engliſh, all the Words that ſeemed difficult in the preceding work.

A

A *Maladh*, interweaving, intermixing, or interſperſing.

Aisling, a dream.

Aisling-chonnain, a libidinous dream.

Arral, bairnly pride, ſelf-conceit.

Ainnir, a female beauty.

Ainnis, poverty, want.

Aineamh, a blemiſh.

Aineamhach, blemiſhed, maimed, lame.

Anart, haughtineſs, preſumption.

Anartach, being preſumptuous, or of a ſaucy, affected carriage.

Anfadh, the rolling of the ſea, a tempeſt, a ſtorm.

Anfadhach, tempeſtuous, ſtormy, etc.

Aoigheil, mild, affable, courteous: alſo hoſpitable.

Aoighealachd, mildneſs, affability, courteouſneſs; alſo hoſpitality.

Anam-fais, a vegetative ſoul.

Arcuin, a cow's udder.

Arſai, old, over-aged.

Ain fheoil, corrupted fleſh.

Ainbi, extraordinary, inconſiſtent.

Aingealta, perverſe, peeviſh, froward, fretful.

Agionntach, greatneſs of mind, magnificent, ſpirited.

B

Baggonta, tight, compact; alſo vigorous, lively.

Ballag, a ſhell of an egg, &c.; alſo a ſpruce neat little woman.

Beolum, a ſcold; alſo ridicule.

Briſg, brittle; alſo quick lively.

Brioſg-ghloir, a quick ſhort accent; alſo a gabble or prattle.

Brioſg-ghloireach, ſhortneſs of accent; alſo having a prattling, chattering diſpoſition.

Barracaideach, proud, ſaucy; alſo overloquacious.

Breun, putrified, rotten

Breinc, putrefaction, rottenneſs.

Breun-laoghrach, rotten toe'd.

Báirich, bellowing, roaring.

Bururus, a warbling purling noiſe.

Bruſhaiſte, bread or meal ſoaked in the fat of broth.

Baideil, the tops of hills, caſtles, ſails, &c.

Bachoil, of, or belonging to Bacchus.

Biui, a ſtrong able man, worthy of a great character; alſo a formidable enemy.

Beic, a roar, a cry.

Beicil, roaring, crying yelling.

Buiren, *no Buirich*, bellowing.

Biogiol, vigorous, lively;

ly; also neat, ſmall, minute.
Briſc-gheal, limpid.
Buair, a herd of cows, &c.
Boiriche, a bank, or riſing ground.
Bairneach, a limpet.
Bliaghna-chór, *no Leim*, a leap year.
Beinnſhiont, a certain mountain in the country of Ardnomorchan.
Belmheilliridh, flattery, fawning, ſoothing.
Braccuirneach, *no Braccach*, of a greyiſh, badger colour.
Broggonta, briſk, cooking, forward.
Bundaiſte, graſſum.
Brach-ſhuileach, blear-eye'd.
Bochol, lofty, oſtentatious; alſo vigorous and nimble.

C

A cheolraidh, the muſes.
Ceumtuiſlidh, a ſtumbling-block.
Clio, one of the nine muſes.
Calin, a maiden.
Cailliope, one of the nine muſes.
Cearcall, a hoop, a circle.
Cearcalach, circularly, curled.
Coinnuillach, flexible, pliable.
Conn, regulator.
Craimhinn, a cancer.
Comaradh, aid, aſſiſtance, help.
Cruinniag, a well favoured young woman, of a round make.
Caineal, cinnamon.
Craos, gluttony.
Cruachan, a mountain in Upper-Lorn.

Cearbach, aukward, imperfect, unhandy, lame.

Cullach, an eunuch; alfo a he fow.

Cailidair, fnot, phlegm or any kind of matter that gathers about the eyes or nofe.

Caifreag, wrinkle.

Caifreagach, wrinkled, or creffed.

Cochull, a hufk; alfo any kind of a wrapper or covering, efpecially fuch as are made of any kind of fkin.

Ciobhall, the jaw-bone.

Ceal, the place in a veffel wherein the maft ftands; alfo forgetfulnefs, ftupidity.

Cnottag, *no Crottag*, a device for knocking barley in; alfo a hunch-backed woman.

Cuifle, a vein.

Cuiflinne-fniomhain, the twifted winding veins of trees.

Ceim, a ftep

Ceimeadh, ftepping.

Coimh-fheirm, a concert.

Cliadù (among pipers), is that divifion of a pipe-fpring, fo called, becaufe the nine fingers are at once in the quickeft motion playing it.

Criofchomhchulluinn, the herb my lady's belt.

Camhlach, a navy.

Ciuchran, a childifh, fmelodious, faint ound.

Cupan, a cup,

Crannag, the round top of a maft; alfo a pulpit.

Còifir, a choir; alfo the beft part of company.

Cuan-coire, a gulph.

Cath-

Cath-crith, no crith-chath, is a fit of trembling occasioned by eagerneſs, and being hindered from fighting and revenge.

Confadh, rage, madneſs, eagerneſs.

Cafgradh, devouring, cutting down.

Caiſmeachd, an alarm by ſound of trumpet, &c.

Clia, no Cliath, among pipers, all the nine fingers.

Cuiſle-chiuil, a muſical vein.

Cluaran, a ſort of gowan.

Cir-mheala, a honey-comb.

Ceir-chudchàg, a little cup paſted with bees wax.

Calg, very ſtrong hair, &c alſo the point of any thing.

Cloch-iuil, a loadſtone.

Cuailach, the herding or attending of cattle.

Craobh-ſheanchais, a genealogical tree.

Cruiſgen, a lamp.

D

Doire, tuft, or buſh of trees.

Diombas, laſciviouſneſs.

Dubhfhailceach, a vicious man or woman.

Dreigeiſeach, peeviſh, eaſy angered.

Deoch-thunta, decanted drink.

Duldachd, dark, ſurly weather, but moſt commonly applied to winter and the beginning of ſpring.

Dril, a drop, ſmall globules of dew, &c.

Dubh, black, alſo an eclipſe.

Deireach, an exquiſite loud report; alſo a dull pain in the body.

Dur, ſtubborn, impregnable, ſurly.
Dinſair, ginger.
Dioggladh, ſucking cloſe.
Dallag, a mole, alſo a blow on the cheek.
Doiddeach, buſky.
Durradha, gloomy, ſullen, ſurly, alſo robuſt.
Dannarra, bold, reſolute, undaunted.
Dearraſan, the noiſe made by a banner, &c. when diſplayed in the wind, or by fleſh, hair, &c. when thrown into the fire.

E

Euterpe, one of the nine muſes.
Eugurra, exact, preciſe.
Erato, one of the nine muſes.
Elebor, a kind of ſnuff that occaſions much ſneezing.
Eallach, a burthen; alſo cattle.
Eánbuchainn, a melodious ſea-fowl.
Eiſg, a ſatyriſt, a cenſorious nipping poet.

F

Falt-doiddeach, ſhort buſhy hair.
Fairigan, a word of admiration.
Faibrem, noiſe.
Foithlidh, acting imperfectly, in a hurry.
Fairche, a beetle or hammer.
Fáircheadh, beating with a hammer, &c.
Faiche, a walking-green, a ſtreet.
Faiche-bhoul, a bowling-green.
Fionn-mheug, the thickeſt and beſt whey.
Feuda-coille, the flower of woodſorrel.

Faliuinn,

Falluinn, a mantle, or any ſort of covering.
Feaſgarrain, veſpers, or evening prayers.
Feirne, a brigade.
Fainnicht, tempered.
Fuidridh, commixing.
Fuidricht, commixed.
Faine, a ring.
Faoiſgneadh, the droping or burſting forth of any thing out of its huſk, &c.
Fann, faint, weak, pithleſs.
Falcaire, a ſcoffer, a derider; alſo a practitioner of cunning ſubtle tricks.

G

Genmni, chaſte.
Genmneachd, chaſtity.
Guilugag, a word of rejoicing; alſo of admiration.
Gearr, ſhort.
Glib, sleet.
Geoccil, gluttonous.
Gcil, courage.
Gothadh, proneneſs; a bending or ruſhing forward.
Goggcil, clacking, a ſhrill noiſe.
Guilig, any kind of ſinging reſembling that of ſwans.
Guidan, ſtratagems, perverſe contrivances.
Glocdu, a forked ſtick, &c.
Grodhan, a groan, a deep ſevere ſigh.

H

Herpſicore, one of the nine muſes.

I

Jupiter, the greateſt pagan deity.
Inſginneach, vigorous, ſprightly, lively.
Iomacach, butteriſh, or abounding with butter.

Ishen, a saucer.
Ineolta, neat, tight, conformed to art.

L

Laogh, a calf.
Laoigh-bheoil, the calves of his mouth.
Lurach, gay, neat, amiable, merry.
Leadanach, precise, exact, distinct; also musical.
Leaddurra, elegant, pathetic; also harmonious.
Lobhran, a leper.
Loirc-chuag, a deformed foot.
Loinneach, downy, pappous, spungy.
Lochran, a flambeau, or torch.
Lurachan, the flower of ramps.
Loim, heavy coin.
Luth, Luther.

M

Menemosene, the goddess, Jupiter's wife.
Melpomene, one of the nine muses.
Mathshlogh, a congregation.
Maidnen, mattins, or morning-prayers.
Madhunna, meadows.
Mothar, a prodigious high sea; also a loud report.
Meirghe, a banner.
Muigen, a churl, a surly grim fellow.

N

Neamhchurri, tenacious of beauty.
Naimhinn, pearls.
Niosgaid, a boil or ulcer.

O

Orbhui, yellow gold.
Orrdchion, charms.

Oirfeid,

orrachan

Oirfeid, harmony, melody.

P

Prabach, fnoty about the eyes.

Poll, dirt, a pond.

Poll-buiridh, the deers rutting pond.

Phuntuinn, exquifite cold, benumming.

Prioblofgadh, a prickling burning, occafioned by being quickly touched with any hot thing; alfo a twinkling blaze or fparkle.

Paitt, an unnatural lump or bunch upon any body.

Pollag, a hole, a hiding-place.

Plub, a plunge.

R

Rop, a rope.

Ropal, rapfody, vain and idle talk, vapour, vaunting.

Ronnr-a.nx flavery.

Ronnaireachd (among pipers), when the notes feem to be played with wet fingers, &c.

Rodi, old like; alfo grim.

Rafgaich, a jarring, difagreeing found.

Racudul, a bitter herb.

Ruaim, an inflammation in the face, denoting anger.

Ruiddeis, frifking.

Rag, ftiff, folid, firm; alfo ftarch.

Ruggá, an old man or woman, &c.

Roccach, wrinkled, creffed.

Rochdan, an intangling, perplexing, or intricate place of any kind, fuch as a thick growth of featangles, &c.

Siollad,

S

Siollad, a fyllable.

Ste, a foundation.

Stoite, prominent.

Sgallais, difdain, flander.

Sgallaifeach, difdainful, reproachful.

Slamagan, treffes.

Stannart, ftint, want.

Stanndrtachd, ftintnefs, fcarcenefs

Stroth, extravagance, lavifhnefs.

Strothoil, extravagant, lavifh, expenfive.

Slaodmhearaich, (among pipers), an awkward and tardy motion of the fingers.

Subhailc, virtue.

Seafg-chorpach, barren.

Soddan, joy, blythenefs.

Sail-chufpach, mouldinefs in the heels.

Soilis, fillinefs, flattery.

Strotholachd, prodigality, profufenefs, riotoufnefs.

Stuirteil, ftately, grave calm.

Sgloghaoir, a loud cry, an huzza.

Sothghraghach, amiable, lovely, affectionate.

Stoc, a trumpet. etc.

Sticleadh, cramming, ftiffening.

Spifcarnach,, fmelling of or abounding with fpice.

Sriddeagach, fparkling, falling in drops.

T

Taom, a fit of any paffion.

Troidh't, a cataplafm or plaifter.

Torrach, pregnant.

Torroiohim,

Torroickim, found sleep.

Trikonta, a trilling, quivering, quick found or motion.

Talcorra, sturdy, corpulent.

Tururuich, a warbling, purling noise.

Toirkim, dismounting.

Tein'-eibhinn, a bonfire.

Tionsgnadh, a beginning, an onset.

Tailceanach, a corpulent, sturdy, shapely man.

U

Urania, one of the nine muses.

Usgruchien, jewels, equipage; also bells on liquor.

Urlar, a floor; also the set, or slow part of a pipe's spring.

Uros, *no Ur-ros*, a bloom.

Urkaid, vexation, confusion. ect.

Urchasg, physic.

Uillidh, oil.

Umpaidh, an idiot, a heavy-headed stupid fellow.

CRIOCH.

